

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

คาร์ล มาร์กซ์

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

คาร์ล มาร์กซ์

แปลจาก

Lewis A. Coser, *Masters of Sociological Thought : Ideas in Historical and Social Context* (New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1971), pp. 42–87.

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน

คาร์ล มาร์กซ์

โดย

ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย

จามะรี พิทักษ์วงศ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ร่วมกับ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

2533

แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

ตอน คาร์ล มาร์กซ์

โดย ลิวอิส เอ. โคเซอร์

แปลโดย จามรี พิทักษ์วงศ์

ISBN 974-571-322-8

ลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทยของ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2533

จำนวน 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๑๐200 โทร. 223-9232

จัดจำหน่ายโดย ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารอเนกประสงค์ ชั้นล่าง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๑๐200 โทร. 221-0633

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสาวอรุณี อินทรสุขศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

แบบปกโดย นายสันติ อิศรพันธุ์

ราคาเล่มละ 35.- บาท

คำนำของผู้แปล

หนังสือเรื่อง แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา (*Masters of Sociological Thought*) ของ ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) นี้เป็นตำราทางสังคมวิทยาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไปทั้งในอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอังกฤษ เป็นหนังสือที่กล่าวถึงแนวความคิดของนักทฤษฎีผู้เป็นต้นกำเนิดแนวความคิดทางสังคมวิทยา ชีวิตของเขา และบริบททางวิชาการและทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของเขา

ถึงจะมีความหลากหลายในเนื้อหาแต่ก็เห็นได้ชัดว่า นักคิดแต่ละคนได้รับการกระทบกระเทือนอย่างสำคัญของการเกิดขึ้นของ “สังคมสมัยใหม่” (modern society) และการจัดระเบียบและความสัมพันธ์ของคนในสังคมรูปแบบใหม่นี้ ซึ่งทำให้เขามองสังคมแตกต่างกันไป การศึกษาแนวความคิดของนักคิดเหล่านี้ น่าจะช่วยให้การทำความเข้าใจความหลากหลายของสังคมวิทยาในปัจจุบันและ “สังคมสมัยใหม่” ได้ดีขึ้น

ในการแปลครั้งนี้เลือกแปลเฉพาะนักทฤษฎี 8 ท่าน ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานและมีอิทธิพลสำคัญต่อทฤษฎีทางสังคมวิทยาปัจจุบัน บทที่ 1 และ 2 คือ กอนด์ และ มาร์กซ์ แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์, บทที่ 3 และ 4 สเปนเซอร์ และ เดอร์ไคม์ แปลโดย นฤจร อิทธิจิระจรัส, บทที่ 5 ซิมเมล แปลโดย จามะรี พิทักษ์วงศ์ และ วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, บทที่ 6 เวเบอร์ แปลโดย อังกาบ กอศรีพร, บทที่ 7 และ 8 คูลิย์ และ มิดแปลโดย วารุณี ฐิริสินสิทธิ์

(6)

ความดีทั้งหมดของหนังสือเล่มนี้ย่อมอยู่ที่ผู้แต่ง คือ ลิวอิส เอ.
โคเซอร์ อย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนข้อบกพร่องใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น คณะผู้แปล
ขอรับผิดชอบไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าคงได้รับการติชมเพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

จามะรี พัทธ์กิจวงศ์
นฤจร อธิษัฏระจรัส
วารุณี ภูริสินสีทรี
อังกาบ กอศรัพร

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

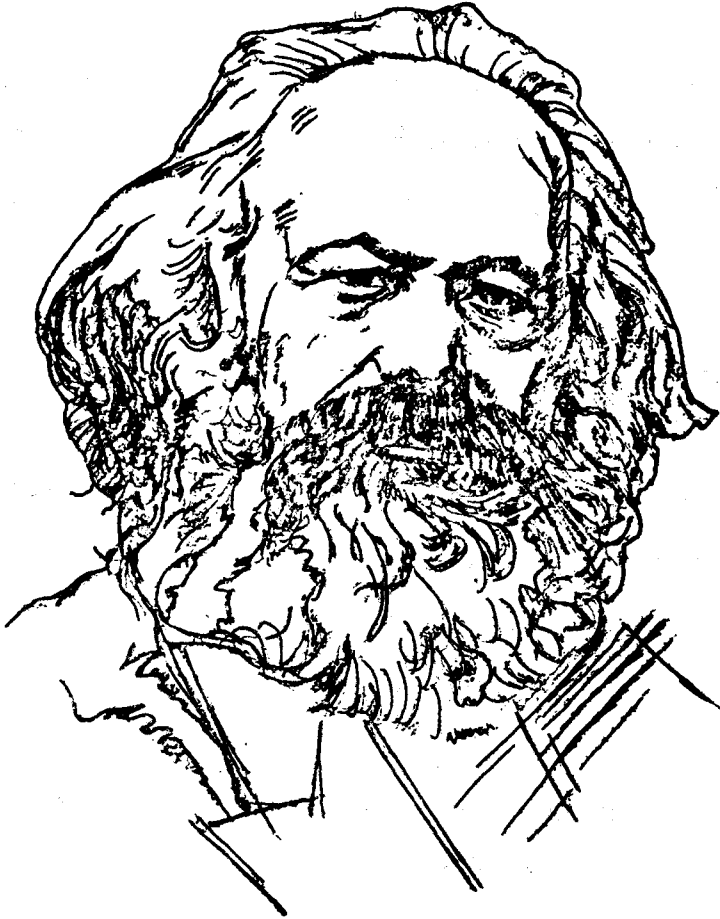
สารบาญ

คาร์ล มาร์กซ
1818—1883

หน้า

ผลงาน	2
หลักการโดยทั่วไป	2
ทฤษฎีเกี่ยวกับชนชั้น	12
ความแปลกแยก	18
สังคมวิทยาเกี่ยวกับความรู้	23
พลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	28
ชีวประวัติ	33
มาร์กซ์กลายเป็นพวกเฮเกลหนุ่ม	36
วันเวลาในปารีส : มาร์กซ์กลายเป็นนักสังคมนิยม	40
การสิ้นสุดของการฝึกงาน	44
การก่อตั้งสมัชชาสากลที่หนึ่ง	49
บริบททางวิชาการ	55
ความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า	56
ความคิดเรื่องความแปลกแยก	59
ความคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบ	62
ความคิดเรื่องส่วนรวมทั้งหมด	63
หนังสือของมาร์กซ์ต่อนักคิดร่วมสมัยของเขา	65

	หน้า
บริบททางสังคม	73
สภาพโดยทั่วไป	73
ภูมิหลังทางบิดามารดาของมาร์กซ์และมิตรสหายในตอนต้น ๆ	77
กลุ่มผู้ฟังที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพ	82
ความโดดเดี่ยวและการอยู่ชายขอบสองชั้น	87
สรุป	94

คาร์ล มาร์กซ์

1818-1883

ผลงาน

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เป็นนักจัดองค์กรและนักทฤษฎีสังคมนิยม เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ความคิดทางเศรษฐกิจและปรัชญา และเป็นนักพยากรณ์สังคมที่ยิ่งใหญ่ แต่ในที่นี้เราจะสนใจเขาเฉพาะในฐานะนักทฤษฎีทางสังคมวิทยา

หลักการโดยทั่วไป

สังคม ในความเห็นของมาร์กซ์ ประกอบไปด้วยสมดุลที่เคลื่อนที่ไปเรื่อยๆ ของพลังที่ต่อต้านกัน (antithetical forces) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากความตึงเครียดและการดิ้นรนตอบโต้กันระหว่างพลังเหล่านี้ ทรรศนะของมาร์กซ์มีรากฐานเกี่ยวกับวิวัฒนาการเป็นจุดเริ่มต้น สำหรับเขา การต่อสู้กันเป็นจักรกลที่ผลักดันความก้าวหน้ามากกว่าการเจริญเติบโตอย่างสันติ การดิ้นรนต่อสู้เป็นบิดาของทุก ๆ สิ่ง และความขัดแย้งทางสังคมเป็นแก่นกลางของกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ความคิดเช่นนี้เป็นความคิดที่ตรงกันข้ามกับลัทธิส่วนใหญ่ของนักคิดรุ่นก่อนเขาในศตวรรษที่สิบแปด แต่สอดคล้องกับความคิดส่วนมากในศตวรรษที่สิบเก้า

สำหรับมาร์กซ์ พลังกระตุ้นในประวัติศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะที่มนุษย์สัมพันธ์ต่อกันและกันในการต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้งกับธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตของตน “การกระทำทางประวัติศาสตร์อันแรก คือ... การสร้างชีวิตทางวัตถุ(material life) การกระทำนี้เป็นการกระทำทางประวัติศาสตร์

อย่างแท้จริง เป็นเงื่อนไขพื้นฐานของประวัติศาสตร์ทั้งหมด¹ การแสวงหาเพื่อที่จะให้มีดีมีงามและมีกินได้พอเพียง เพื่อจะได้มีที่อยู่อาศัยและเครื่องนุ่งห่มเป็นเป้าหมายขั้นแรกของมนุษย์ตั้งแต่การเริ่มต้นของชาติพันธุ์ และความต้องการเหล่านี้ก็ยังคงเป็นศูนย์กลางของความพยายามที่จะวิเคราะห์กายวิภาคอันซับซ้อนของสังคมปัจจุบัน แต่การต่อสู้กับธรรมชาติของมนุษย์ไม่ได้หยุดยั้ง เมื่อความต้องการเหล่านี้ได้ถูกสนองแล้ว มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการไม่สิ้นสุด เมื่อความต้องการชั้นปฐมได้ถูกสนอง ก็ "เกิดความต้องการใหม่ๆ และการสร้างความต้องการใหม่ๆ เป็นการกระทำทางประวัติศาสตร์อันแรก"² ความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้น เมื่อวิถีทางที่จะสนองความต้องการเก่าๆ ได้ถูกค้นพบแล้ว

ในความพยายามที่จะสนองความต้องการในชั้นปฐมภูมิและขั้นทุติยภูมิมนุษย์ได้มีการร่วมมือกันโดยแฝงการเป็นปฏิปักษ์เอาไว้ในทันทีที่ก้าวพ้นพัฒนาการของการอยู่ร่วมกันแบบบุพกาลแล้ว ทันทีที่มีการแบ่งงานกันทำเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ การแบ่งงานกันทำนี้ได้นำไปสู่การก่อตัวของชนชั้นที่เป็นปฏิปักษ์กัน ซึ่งเป็นตัวแสดงสำคัญในละครประวัติศาสตร์

มาร์กซเป็นนักประวัติศาสตร์สัมพัทธ์นิยม (relativizing historicist) ซึ่งเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดระหว่างมนุษย์ เช่นเดียวกับระบบ

¹ Karl Marx, *Selected Writings in Sociology and Social Philosophy*, newly translated by T.B. Bottomore (London : McGraw-Hill, 1964), p. 60. ข้าพเจ้าใช้เล่มที่เป็นประโยชน์สุดนี้โดยตลอด เนื่องจากเป็นฉบับที่หาง่าย ฉบับที่หาง่ายเล่มอื่น เช่น Karl Marx and Friedrich Engels, *Selected Works*, 2 Vols. (Moscow : Foreign Language Publishing House, 1962) ก็ใช้อ้างอิงโดยตลอดเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ง่าย ในบางกรณีที่น่าสนใจแปลค่อนข้างล้าสมัย ข้าพเจ้าได้ปรับปรุงบ้างเล็กน้อย.

² *Selected Writings*.

ความคิดทั้งหมด มีรากฐานโดยเฉพาะอยู่ในยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ “ความคิดและการจัดประเภท (categories) ไม่ได้เป็นสิ่งที่ถาวรมากกว่าความสัมพันธ์ซึ่งมันเป็นตัวแสดงออก มันเป็นผลิตภัณฑ์เชิงประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (They are historical and transitory products)”³ ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกได้แลเห็นการแบ่งแยกเป็นสามฝ่ายระหว่างเจ้าของที่ดิน นายทุน และคนงานรับจ้าง ว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่ถาวรตามระเบียบธรรมชาติของสรรพสิ่ง มาร์กซมองว่าการจัดประเภทเช่นนี้เป็นลักษณะเฉพาะสำหรับช่วงสมัยทางประวัติศาสตร์เฉพาะยุค และเป็นผลิตภัณฑ์ของขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

ลักษณะพิเศษเฉพาะทางประวัติศาสตร์ เป็นจุดเด่นของวิธีการศึกษาของมาร์กซ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเขายืนยันว่ายุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาทั้งหมดถูกกำหนดโดยการต่อสู้ทางชนชั้น เขาได้เสริมโดยทันทีว่าการต่อสู้เหล่านี้แตกต่างกันไปตามขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ ในความแตกต่างที่เห็นได้ชัดจากนักคิดหัวรุนแรงรุ่นก่อนเขา ซึ่งโน้มเอียงที่จะมองประวัติศาสตร์ว่าเป็นการสืบทอดอันซ้ำซากของการต่อสู้ระหว่างคนรวยและคนจน หรือระหว่างผู้ไร้อำนาจและผู้มีอำนาจ มาร์กซยืนยันว่า ถึงแม้การต่อสู้ทางชนชั้นจะเห็นได้ชัดในประวัติศาสตร์ทุกยุคสมัย คู่ต่อสู้ในการสู้รบได้เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าอาจจะมีความคล้ายคลึงกันบ้างระหว่างคนงานรับจ้างในยุคกลางตอนท้าย ๆ ซึ่งทำการต่อสู้กับหัวหน้าสมาคมช่าง และคนงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่ซึ่งเผชิญหน้ากับนายทุน อย่างไรก็ตาม คู่ต่อสู้เหล่านี้ก็อยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันทางหน้าที่ ลักษณะทั้งหมดของโครงสร้างสังคม (social matrix) เป็นตัวกำหนดรูปแบบของการต่อสู้ ซึ่งมีอยู่ในสังคมนั้น

³ Karl Marx, *The Poverty of Philosophy*, Chapter II, p. 1.

ความจริงที่ว่าคนงานในโรงงานสมัยใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากช่างฝีมือในยุคกลาง ได้ถูกเพิกถอนตลอดกาลจากการควบคุมปัจจัยการผลิต และดังนั้นจึงถูกบังคับให้ขายกำลังแรงงานของเขาแก่ผู้ซึ่งควบคุมปัจจัยเหล่านี้ ทำให้พวกเขาเป็นชนชั้นที่แตกต่างในเชิงคุณภาพจากช่างหัตถกรรมหรือช่างฝีมือ ความจริงที่ว่าคนงานสมัยใหม่มี "เสรี" อย่างเป็นทางการที่จะขายแรงงานของเขา ทั้งๆที่ในสภาพที่เป็นอยู่ เขาถูกบีบบังคับให้ต้องทำเช่นนั้น ทำให้สถานการณ์ของเขามีลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์และแตกต่างเชิงหน้าที่จากชนชั้นที่ถูกขูดรีดเอาเปรียบในยุคก่อน

ความคิดของมาร์กซ์ตรงกันข้ามอย่างยิ่งกับความคิดของกองค์ (Comte) และเฮเกล (Hegel) ซึ่งเห็นว่า วิวัฒนาการของมนุษยชาติเป็นผลมาจากวิวัฒนาการของความคิดหรือของจิตใจมนุษย์ มาร์กซ์จับจุดเริ่มต้นการวิเคราะห์จากความคิดเรื่องวิวัฒนาการของเงื่อนไขทางวัตถุของมนุษย์ กล่าวคือ วิถีทางต่างๆ ซึ่งมนุษย์มารวมกันเพื่อที่จะหาเลี้ยงชีพ "ความสัมพันธ์ทางกฎหมายและรูปแบบของรัฐไม่สามารถจะเข้าใจได้ ไม่ว่าจะจากตัวของมันเอง หรือจากสิ่งที่เรียกกันว่าการพัฒนาโดยทั่วไปของจิตใจมนุษย์ แต่มีรากฐานอยู่ในเงื่อนไขทางวัตถุของชีวิตมากกว่า ผลรวมทั้งหมดซึ่งเฮเกลเรียกรวมกันภายใต้ชื่อของ 'สังคมประชาคม' (civil society) ... ภายใต้วิภาคของสังคมประชาคมจะพบได้ในเศรษฐศาสตร์การเมือง"⁴

ตามความเห็นของมาร์กซ์ การเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมไม่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัยนอกเหนือสังคม (extra-social factors) เช่น ภูมิศาสตร์หรือภูมิอากาศ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ค่อนข้างอยู่คงที่ในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญๆ และก็ไม่สามารถอธิบายการ

⁴ *Selected Works*, 1, p. 362.

เปลี่ยนแปลงได้โดยการอ้างถึงการเกิดขึ้นของความคิดใหม่ ๆ ตันกำเนิดและการยอมรับความคิดขึ้นอยู่กับบางสิ่งซึ่งไม่ใช่ตัวความคิดเอง ความคิดไม่ใช่ตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่เป็นเพียงภาพสะท้อน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยซ่อนเร้นของผลประโยชน์ทางวัตถุซึ่งเป็นตัวบังคับมนุษย์ในความสัมพันธ์ของเขากับบุคคลอื่น⁵

มาร์กซ์เรียนวิธีการศึกษาแบบมองส่วนทั้งหมด (holistic approach) จากเฮเกลและบางทีอาจจะจากมองเตสกีเออ (Montesquieu) ด้วย ซึ่งมองสังคมว่าเป็นส่วนรวมที่มีความสัมพันธ์กันทางโครงสร้าง โดยเหตุนี้สำหรับมาร์กซ์แง่มุมต่าง ๆ ของส่วนรวมนั้น—ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย ระบบการศึกษา ศาสนา หรือศิลปะ—ไม่สามารถที่จะถูกเข้าใจได้โดยตัวของมันเอง ยิ่งไปกว่านั้น สังคมยังไม่ใช่เป็นเพียงแต่ส่วนรวมที่มีโครงสร้าง (structured wholes) แต่เป็นส่วนรวมที่มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ความสำคัญของมาร์กซ์อยู่ที่การชี้ให้เห็นชัดถึงตัวแปรอิสระซึ่งมีส่วนสำคัญเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในระบบของเฮเกล นั่นคือ วิธีการผลิตทางเศรษฐกิจ

ถึงแม้ว่าปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์จะเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างกัน (interplay) ขององค์ประกอบหลายส่วน แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงขั้นสุดท้ายแล้ว ทุกส่วน นอกจากส่วนเดียว (คือ) บังคับทางเศรษฐกิจ ก็เป็นเพียงตัวแปรตาม “พัฒนาการทางการเมือง กฎหมาย ปรัชญา วรรณกรรม และศิลปะ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางเศรษฐกิจ แต่มันทั้งหมดก็มีปฏิริยาต่อกันและกันและต่อฐานทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่ว่าสภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัย

⁵ ในย่อหน้าและย่อหน้าที่จะตามมา ข้าพเจ้าได้อ้างอิงจากบทความอันดียิ่งของ Sidney Hook, "Materialism," in *Encyclopedia of the Social Sciences* (New York : Macmillan, 1933).

เหตุที่ทำงานเพียงตัวเดียว และสิ่งอื่น ๆ ทุก ๆ สิ่งเป็นแค่เพียงผลของการถูกกระทำ แต่ที่จริงแล้ว มีความสัมพันธ์ที่โต้ตอบกันภายในขอบเขตของความจำเป็นทางเศรษฐกิจซึ่งในท้ายสุดจะแลเห็นได้ชัดเจนเสมอ⁶

ผลรวมของความสัมพันธ์ในการผลิต กล่าวคือ ความสัมพันธ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นต่อกันและกัน ในขณะที่เขาใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบและเทคโนโลยีที่มืออยู่ในการบรรลุถึงเป้าหมายทางการผลิตของเขา เป็นรากฐานอันแท้จริงซึ่งโครงสร้างส่วนบนทางวัฒนธรรมทั้งหมดของสังคมได้ก่อสร้างขึ้น เมื่อพูดถึงความสัมพันธ์ทางการผลิต มาร์กซ์ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่เทคโนโลยี ถึงแม้สิ่งนี้จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง แต่หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมนุษย์เข้ามามีส่วนโดยการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ “เครื่องจักรกลไม่ได้เป็นปริมาณทางเศรษฐกิจมากไปกว่าวัวซึ่งลากคันไถ แต่โรงงานในปัจจุบันซึ่งมีรากฐานอยู่บนการใช้เครื่องจักรกล เป็นความสัมพันธ์ทางการผลิตในสังคมที่เป็นปริมาณทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง”⁷

วิธีการผลิตทางเศรษฐกิจจะถูกแสดงออกในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ซึ่งเป็นอิสระจากปัจเจกบุคคลใด ๆ และไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตนาภรณ์และจุดมุ่งหมายของปัจเจกบุคคล

ในการผลิตทางสังคมซึ่งมนุษย์กระทำ มนุษย์ได้เข้าสู่ความสัมพันธ์อันแน่นชัดซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นอิสระจากเจตนาภรณ์ของเขา ความสัมพันธ์ทางการผลิตเหล่านี้สอดคล้อง

⁶ *Selected Works*, II, p. 304. นี่เป็นความคิดในตอนปลาย ๆ ความคิดก่อนหน้านั้นค่อนข้างจะด้นทฤษฎี (dogmatic) มากกว่านั้นในการเน้นถึงความสำคัญอันมาก่อนของปัจจัยทางเศรษฐกิจ.

⁷ *Selected Writings*, p. 93.

กับขั้นตอนอันแน่นอน ของพัฒนาการ ของพลังทางวัตถุ ในการผลิต
 ของเขา ผลรวมของความสัมพันธ์ทางการผลิตเหล่านี้คือโครงสร้าง
 ทางเศรษฐกิจของสังคม ซึ่งเป็นรากฐานอันแท้จริงซึ่งก่อให้เกิด
 โครงสร้างส่วนบนทางกฎหมายและการเมือง และเป็นรากฐานซึ่ง
 รูปแบบอันแน่ชัดของจิตสำนึกทางสังคมจำเป็นต้องมีความสอดคล้อง
 ด้วย วิธีการผลิตของชีวิตทางวัตถุกำหนดลักษณะโดยกว้าง ๆ ของ
 กระบวนการทางสังคม การเมือง และจิตวิญญาณของชีวิต ไม่ใช่
 จิตสำนึกของมนุษย์ที่กำหนดความเป็นไปของเขา แต่ในทางตรง
 กันข้าม ความเป็นไปทางสังคมต่างหากที่กำหนดจิตสำนึกของ
 มนุษย์⁸

พื้นฐานของข้อสังเกตเหล่านี้คือ มนุษย์เกิดขึ้นมาในสังคมซึ่งความ
 สัมพันธ์ทางทรัพย์สินได้ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน
 เหล่านี้ก่อให้เกิดชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับที่บุคคลไม่
 สามารถจะเลือกได้ว่าใครจะเป็นพ่อของเขา เขาก็ไม่สามารถเลือกชนชั้นของ
 เขาได้ (ถึงแม้มาร์กซ์จะยอมรับการเลื่อนชั้นทางสังคม แต่สิ่งนี้ไม่มีบทบาท
 ในการวิเคราะห์ของเขาเลย) เมื่อบุคคลถูกกำหนดให้อยู่ในชนชั้นที่แน่นอน
 ตามสภาพกำเนิดของเขาแล้ว เมื่อเขาได้กลายเป็นชนนางศักดิ์นิหาหรือ
 ทาสติดที่ดิน เป็นคนงานอุตสาหกรรมหรือนายทุน วิธีการประพฤติกรรมของเขา
 ก็จะถูกกำหนดสำหรับเขา “บุคคลซึ่งถูกกำหนดไว้แล้ว ซึ่งเป็นผู้กระทำการ
 ผลิตในวิถีที่แน่นอน ก้าวเข้าสู่...ความสัมพันธ์ทางสังคมและทางการเมือง
 ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้แล้ว”⁹ บทบาททางชนชั้นนี้เป็นตัวกำหนดมนุษย์อย่าง

⁸ Ibid., p. 51.

⁹ Ibid., p. 74.

สำคัญ ในบทนำของหนังสือ *Das Kapital* มาร์กซ์เขียนว่า “ในที่นี้ เราคำนึงถึงบุคคลในฐานะที่เขาเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจที่อยู่ในรูปของบุคคลเท่านั้น (personifications of economic categories) เป็นรูปธรรมของความสัมพันธ์ทางชนชั้นอันเฉพาะและของผลประโยชน์ทางชนชั้น” ในการกล่าวเช่นนี้ มาร์กซ์ไม่ได้ปฏิเสธการทำงานของตัวแปรอื่น ๆ แต่พุ่งความสนใจไปที่บทบาททางชนชั้นว่าเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

การอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันในระดับชนชั้น ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางชนชั้นที่ต่างกัน ผลประโยชน์ที่ต่างกันเช่นนี้ไม่ได้เกิดจากการมีหรือไม่มีจิตสำนึกทางชนชั้นในบรรดาปัจเจกบุคคล แต่เกิดจากสถานภาพเชิงวัตถุวิสัย เมื่อพิจารณาจากกระบวนการในการผลิต มนุษย์อาจจะไม่ได้ตระหนักถึงผลประโยชน์ทางชนชั้นของเขา แต่ก็ยังถูกกระตุ้นจากผลประโยชน์เหล่านี้โดยไม่รู้ตัว

ถึงแม้เขาจะเน้นเรื่องตัวกำหนดทางวัตถุวิสัยของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นของมนุษย์ มาร์กซ์ไม่ได้สร้างรูปธรรมของสังคมและชนชั้นขึ้นมาโดยทำลาย (ความสำคัญ) ของผู้กระทำที่เป็นปัจเจกบุคคล “เป็นความจำเป็นเหนือสิ่งอื่นใดที่จะหลีกเลี่ยงการสมมุติว่าสังคมเป็นนามธรรมที่เผชิญหน้ากับปัจเจกบุคคล บัณฑิตบุคคลเองเป็นสิ่งมีชีวิตทางสังคม (social being) การปรากฏเป็นรูปธรรมของชีวิตของเขา—ถึงแม้เมื่อมันจะไม่ได้ปรากฏโดยตรงในรูปแบบของรูปธรรมทางสังคมก็ตาม เกิดขึ้นได้จากการที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น—ดังนั้นจึงเป็นการปรากฏที่เป็นรูปธรรมและการยืนยันถึงชีวิตทางสังคม”¹⁰ มนุษย์ติดอยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งจำกัดการกระทำของเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ความพยายามที่จะล้มล้างข้อ

¹⁰ Ibid., p. 77.

จำกัดเช่นนั้นโดยสิ้นเชิง ย่อมต้องล้มเหลว คนเป็นมนุษย์ได้ในสังคมเท่านั้น (Man is human only in society) กระนั้นก็เป็นไปได้สำหรับเขาในช่วงต่อทางประวัติศาสตร์ที่พิเศษจำเพาะที่จะเปลี่ยนแปลงลักษณะของข้อจำกัดเหล่านี้ได้

การแบ่งสังคมออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ ก่อให้เกิดทฤษฎีการมองโลกทางด้านการเมือง จริยธรรม ปรัชญา และศาสนา ซึ่งเป็นทฤษฎีที่แสดงความสัมพันธ์ทางชนชั้นที่มีอยู่และมีแนวโน้มที่จะเป็นปึกแผ่นหรือมีฉันทันก็จะค่อย ๆ ทำลายพลังและอำนาจของชนชั้นปกครอง “ความคิดของชนชั้นปกครองในทุกยุคทุกสมัยเป็นความคิดที่ครอบงำ นั่นคือ ชนชั้นซึ่งมีพลังทางวัตถุที่เหนือกว่าในสังคมย่อมเป็นพลังทางปัญญาที่เหนือกว่าในเวลาเดียวกันด้วย ชนชั้นซึ่งควบคุมปัจจัยทางการผลิตทางวัตถุย่อมสามารถควบคุมปัจจัยการผลิตทางปัญญาด้วยในเวลาเดียวกัน”¹¹ อย่างไรก็ตาม ชนชั้นที่ถูกกดขี่ถึงแม้จะถูกขัดขวางหน่วงเหนี่ยวโดยการครอบงำทางอุดมการณ์ของผู้กดขี่ ก็สร้างอุดมการณ์ต่อต้าน (counter-ideologies) เพื่อจะต่อสู้ ในยุคสมัยของการปฏิวัติหรือก่อนการปฏิวัติ แม้แต่ตัวแทนบางกลุ่มของชนชั้นปกครองก็อาจจะเปลี่ยนความจงรักภักดีไปยังอีกชนชั้นหนึ่งได้ ดังนั้น นักอุดมการณ์นายทุนบางคนซึ่งได้ยกตนเองให้อยู่ในชั้นที่สามารถเข้าใจการเคลื่อนไหวทางประวัติศาสตร์ทั้งหมดในทางทฤษฎีได้¹² จะเปลี่ยนไปอยู่ข้างชนชั้นกรรมาชีพ

ระเบียบสังคมทุกระเบียบ ถูกกำหนดโดยการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในพลังการผลิตทางวัตถุ นั่นคือ พลังธรรมชาติซึ่งถูกควบคุมได้โดยเทคโนโลยีและความชำนาญอันเหมาะสม ผลจากสิ่งนี้คือ “ความสัมพันธ์

¹¹ Ibid., p. 78.

¹² *Selected Works*, I, p. 43.

ทางการผลิตในสังคมจะถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของปัจจัยทางการผลิตที่เป็นวัตถุและพลังทางการผลิต”¹³

ณ จุดหนึ่ง ความสัมพันธ์เชิงการผลิตทางสังคมที่เปลี่ยนไปจะเกิดขัดแย้งกัน กับความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินที่มีอยู่ นั่นคือ กับการแบ่งแยกที่เป็นอยู่ ระหว่างเจ้าของและคนที่ไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สิน เมื่อเป็นเช่นนี้ ตัวแทน ของชนชั้นซึ่งเริ่มจะมีอำนาจมากขึ้น (ascending classes) ก็เริ่มมองความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินที่มีอยู่ว่าเป็นพันธนาการสกัดกั้นการพัฒนา ชนชั้นที่ คาดหวังว่าจะได้รับอำนาจ โดยการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน จะกลายเป็นผู้ฝ่าฝืนการปฏิวัติ

ความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใหม่จะเริ่มพัฒนาขึ้นภายในโครงสร้าง สังคมเก่าและเกิดจากการขัดแย้งและความตึงเครียดภายในโครงสร้างนั้น ใน เวลาเดียวกันกับที่เป็นตัวทำให้มันทวีความรุนแรงขึ้น ยกตัวอย่างเช่น วิถี การผลิตทางอุตสาหกรรมแบบใหม่ค่อย ๆ เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ภายในสังคม คักดินาตอนปลาย และเปิดโอกาสให้นายทุนซึ่งควบคุมวิถีการผลิตแบบใหม่ นี้ แย่งชิงอำนาจมาอย่างได้ผลจากชนชั้นที่เคยปกครองในระบบศักดินา เมื่อ วิถีการผลิตแบบนายทุนมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นพอเพียง มันย่อมระเบิดความ สัมพันธ์แบบศักดินาซึ่งเป็นบ่อเกิดของตัวมันออกเป็นชั้น ๆ “โครงสร้างทาง เศรษฐกิจของสังคมทุนนิยมได้เติบโตมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคม ศักดินา การแตกสลายของสิ่งหลังนี้ได้ปล่อยองค์ประกอบของสิ่งแรกให้เป็น เสรี”¹⁴ ในทำนองเดียวกัน วิถีการผลิตแบบทุนนิยมได้ทำให้เกิดชนชั้น กรรมกรมาซีพของคณงานในโรงงาน เมื่อคนเหล่านี้ได้มีจิตสำนึกทางชนชั้น พวกเขา

¹³ *Selected Writings*, p. 147.

¹⁴ *Ibid.*, p. 133.

เขาจะค้นพบความเป็นปฏิปักษ์โดยพื้นฐานที่มีต่อชนชั้นนายทุน และจะรวมตัวกันเพื่อล้มล้างระบบการปกครองซึ่งเป็นบ่อเกิดของชนชั้นของพวกเขา “ชนชั้นกรรมาชีพเป็นผู้ดำเนินการลงโทษตามคำพิพากษาที่ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลตัดสินตัวมันเองด้วยการสร้างชนชั้นกรรมาชีพขึ้นมา”¹⁵ รูปแบบทางสังคมและเศรษฐกิจแบบใหม่จะถูกสร้างขึ้นภายในโครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจที่มีมาก่อน

ทฤษฎีเกี่ยวกับชนชั้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับชนชั้นของมาร์กซ์ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า “ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของสังคมที่มีอยู่ทั้งหมด เป็นประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางชนชั้น”¹⁶ ตามทฤษฎีนี้ ตั้งแต่สังคมมนุษย์ได้โผล่พ้นจากขั้นตอนบุพกาลซึ่งยังไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก มันได้แบ่งเป็นชนชั้นซึ่งปะทะกันในการแสวงหาผลประโยชน์ของชนชั้นของตน ยกตัวอย่างเช่น ในโลกของทุนนิยม เซลล์ที่เล็กที่สุดของระบบทุนนิยม คือโรงงาน เป็นจุดพื้นฐาน (prime locus) ของการเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างชนชั้น—ระหว่างผู้กดขี่และผู้ถูกกดขี่ ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายอำนาจแรงงาน—มากกว่าที่จะเป็นการร่วมงานกันเชิงหน้าที่ ผลประโยชน์ทางชนชั้นและการประจันหน้ากันของอำนาจซึ่งเป็นผลที่ตามมา เป็นตัวกำหนดสำคัญของกระบวนการทางสังคมและประวัติศาสตร์ตามทฤษฎีของมาร์กซ์

การวิเคราะห์ของมาร์กซ์มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ถูกกำหนดโดยสถานะของแต่ละบุคคลในปัจจุบันการผลิต นั่นคือ โอกาส

¹⁵ Ibid., p. 232.

¹⁶ *Selected Works*, I, p. 34.

ที่แตกต่างกันของแต่ละคนในการแสวงหาทรัพยากรและอำนาจอันมีจำกัด เขาตั้งข้อสังเกตว่า โอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันไม่จำเป็นเสมอไปและไม่จำเป็นในทุกสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดการต่อสู้ทางชนชั้น แต่เขาเห็นว่ามันเป็นความจริงอันไม่ต้องพิสูจน์ (axiomatic) ว่า ศักยภาพของความขัดแย้งทางชนชั้นแฝงเร้นอยู่ในทุกสังคมที่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสังคมเช่นนั้นได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างเป็นระบบระหว่างบุคคลและกลุ่มซึ่งอยู่ในส่วนที่ต่างกันในการสร้างสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการผลิต มาร์กซ์ให้ความสนใจการที่ฐานะบางอย่างในโครงสร้างสังคมมีแนวโน้มที่จะหล่อหลอมประสบการณ์ทางสังคมแก่ผู้เป็นเจ้าของฐานะนั้น และแนวโน้มให้พวกเขากระทำการซึ่งจะปรับปรุงโชคชะตาโดยส่วนรวมของพวกเขาให้ดีขึ้น

กระนั้นผลประโยชน์ทางชนชั้นในสังคมวิทยาแนวมาร์กซ์ก็ไม่ได้เกิดขึ้นเอง มันพัฒนาขึ้นโดยผ่านการที่บุคคลที่อยู่ในสถานะเฉพาะทางสังคมได้เข้าไปอยู่ในสภาพการณ์ทางสังคมที่พิเศษเฉพาะ ดังนั้นในวิสาหกิจทางอุตสาหกรรมในตอนต้น ๆ การแข่งขันกันได้แบ่งแยกผลประโยชน์ส่วนบุคคลของ "กลุ่มคนซึ่งไม่รู้จักกัน... แต่ความพยายามที่จะรักษาค่าจ้างของตนให้คงที่ ผลประโยชน์ร่วมอันนี้ ซึ่งเขามีตรงข้ามกับนายจ้างของพวกเขา กลับเชื่อมโยงพวกเขาเข้าด้วยกัน"¹⁷ "บุคคลที่อยู่ต่างหากจากกัน รวมกันเป็นชนชั้นก็ต่อเมื่อพวกเขาจำเป็นต้องกระทำสงครามร่วมกันเพื่อต่อต้านชนชั้นอีกชนชั้นหนึ่ง ไม่เช่นนั้นพวกเขาจะอยู่ในภาวะเป็นศัตรูแก่กันและกันในฐานะเป็นผู้แข่งขันกัน"¹⁸

¹⁷ *Selected Writings*, p. 186.

¹⁸ Karl Marx and Friedrich Engels, *The German Ideology* (New York: International Publishers, 1930), pp. 48-49.

ผลประโยชน์ทางชนชั้น แตกต่างโดยพื้นฐานและไม่ได้เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ส่วนบุคคลตามที่พวกสำนักอรรถประโยชน์นิยมและสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองคลาสสิกของอังกฤษกล่าวหา ผลประโยชน์ร่วมกันอันอาจจะเกิดขึ้นได้ของสมาชิกในกลุ่มช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่งเกิดจากตำแหน่งของช่วงชั้นนั้น ๆ ภายในโครงสร้างสังคมและความสัมพันธ์ทางการผลิตที่มีลักษณะเฉพาะ แต่ความเป็นไปได้จะถูกเปลี่ยนให้เป็นความจริง จากชนชั้นในตัวของมันเอง (class in itself) ให้เป็นชนชั้นเพื่อตัวของมันเอง (class for itself) ก็ต่อเมื่อปัจเจกบุคคลซึ่งมีฐานะที่คล้ายคลึงกันได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้ร่วมกันเท่านั้น เครื่องช่วยของการติดต่อสื่อสารจะพัฒนาขึ้น และดังนั้นเขาจึงตระหนักถึงโชคชะตาาร่วมกันของพวกเขา เมื่อนั้นปัจเจกบุคคลทั้งหลายจะรวมตัวกันเป็นชนชั้นอันสมานสามัคคี และจะประกาศผลประโยชน์ร่วมกันของพวกเขาออกมาอย่างมีจิตสำนึก ดังเช่นที่คาร์ลิล (Carlyle) เคยกล่าวว่า “เสียงร่วมกันของมนุษย์คือสิ่งที่ยิ่งใหญ่” ถึงแม้ว่ากลุ่มของบุคคลจะอยู่ในฐานะที่คล้ายคลึงกันในกระบวนการผลิตและถึงแม้ชีวิตของพวกเขาจะมีตัวกำหนดทางวัตถุวิสัยคล้ายกัน พวกเขาจะเป็นชนชั้นที่มีจิตสำนึกในตนเองและเป็นองค์กรที่สร้างประวัติศาสตร์ก็ต่อเมื่อพวกเขาได้ตระหนักถึงความคล้ายคลึงกันของผลประโยชน์ของพวกเขาผ่านการขัดแย้งกับชนชั้นที่ตรงข้ามกัน

สำหรับมาร์กซ์ พื้นฐานของระบบการจัดลำดับชั้นทางสังคมได้แก่ความสัมพันธ์ของกลุ่มของบุคคลกับปัจจัยในการผลิต ชนชั้นสมัยใหม่ที่สำคัญได้แก่ “ผู้เป็นเจ้าของเพียงแค่อำนาจแรงงาน ผู้เป็นเจ้าของทุน และเจ้าของที่ดิน” ซึ่งแหล่งที่มาของรายได้ของคนเหล่านี้ตามลำดับได้แก่ ค่าจ้าง

กำไร และค่าเช่าที่ดิน”¹⁹ ชนชั้นได้แก่การรวมตัวกันของบุคคลที่กระทำหน้าที่อย่างเดียวกันในองค์กรการผลิต กระนั้น ชนชั้นที่มีจิตสำนึกในตนเอง ซึ่งแตกต่างไปจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีโชคชะตาเหมือนกัน จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีเงื่อนไขหลายข้อ ซึ่งในบรรดาเงื่อนไขเหล่านี้ได้แก่ เครื่องมือของการติดต่อสื่อสาร การรวมตัวกันของมวลชน ศัตรูที่ร่วมกัน และรูปแบบบางประการของการจัดองค์กร ชนชั้นที่มีจิตสำนึกในตนเองเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการประสานกัน (convergence) ของสิ่งซึ่ง แม็กซ์ เวเบอร์เรียกภายหลังว่า ผลประโยชน์ทาง “อุดมคติ” (ideal) และทาง “วัตถุ” นั่นคือ การประสานกันระหว่างความต้องการ (demands) ทางเศรษฐกิจและการเมืองกับการแสวงหาสัจธรรมทางจริยธรรมและอุดมการณ์

ด้วยวิธีการให้เหตุผลแบบเดียวกันที่ทำให้มาร์กซ์เสนอว่า ชนชั้นกรรมกรถูกกำหนดที่จะพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นเมื่อเงื่อนไขอันเหมาะสมได้ปรากฏขึ้น ทำให้เขาโต้แย้งว่าพวกนายทุนไม่สามารถที่จะพัฒนาจิตสำนึกส่วนรวมของผลประโยชน์ร่วมของตน ด้วยเหตุของความสัมพันธ์ที่มีลักษณะแข่งขันกันที่ฝังอยู่ในระหว่างผู้ผลิตแบบทุนนิยม

นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกवादภาพระบบเศรษฐกิจของเศรษฐกิจการตลาดว่าเป็นระบบที่บุคคลแต่ละคนทำงานเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองและสนใจเฉพาะที่จะให้ได้รับกำไรมากที่สุด แต่กระนั้นก็ยังมีส่วนช่วยในการสร้างผลประโยชน์และความผสมกลมกลืนให้กับส่วนรวม ในทางตรงกันข้าม มาร์กซ์ได้โต้แย้ง ดังที่เรย์มอนด์ อารอน (Raymond Aron) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “บุคคลแต่ละคน ในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ของ

¹⁹ *Selected Writings*, p. 178.

ตนเอง มีส่วนช่วยทั้งในการทำหน้าที่ที่จำเป็นและการพังทลายลงในที่สุดของระบบปกครอง²⁰

ในทางตรงกันข้ามกับพวกอรรถประโยชน์นิยม ซึ่งมองผลประโยชน์ส่วนบุคคลว่าเป็นสิ่งที่ดูแลควบคุมความผสมกลมกลืนในสังคม มาร์กซ์มองผลประโยชน์ส่วนบุคคลในหมู่พวกนายทุนว่าเป็นตัวทำลายผลประโยชน์ทางชนชั้นโดยทั่วไปของพวกเขา และเป็นตัวนำไปสู่การทำลายตนเองของระบบทุนนิยมในที่สุด ความจริงที่ว่านายทุนแต่ละคนทำกิจกรรมอย่างมีเหตุผล (acts rationally) เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเอง ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น และดังนั้น จึงนำไปสู่การทำลายของผลประโยชน์ร่วมของทุก ๆ คน

สภาพการทำงานและบทบาทของคนงาน ทำให้พวกเขาเป็นปีกแผ่นและทำให้พวกเขาเอาชนะความต้องการแข่งขันกันเองในเบื้องต้นของพวกเขา เพื่อที่จะได้มีการกระทำร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของชนชั้น อย่างไรก็ตาม พวกนายทุนเนื่องจากถูกจำกัดโดยการแข่งขันกันในตลาด อยู่ในฐานะทางโครงสร้างที่ไม่เปิดโอกาสให้พวกเขาก้าวมาสู่การยืนหยัดอย่างมั่นคงในผลประโยชน์ร่วมกัน ตลาดและวิธีการผลิตแบบแข่งขันกันซึ่งเป็นลักษณะของระบบทุนนิยมมีแนวโน้มที่จะแบ่งแยกผู้ผลิตแต่ละคนออกจากกัน มาร์กซ์ยอมรับว่า พวกนายทุนอาจพบว่าเป็นไปได้ที่จะเอาชนะผลประโยชน์เฉพาะหน้าส่วนตนของพวกเขา แต่เขาคิดว่าสิ่งนี้เป็นไปได้เฉพาะในอาณาเขตทางการเมืองและอุดมการณ์เท่านั้น มากกว่าที่จะเป็นในทางเศรษฐกิจ พวกนายทุนซึ่งถูกแบ่งแยกโดยการแข่งขันทางเศรษฐกิจในหมู่พวกตนเองได้พัฒนาอุดมการณ์ที่จะอธิบายให้เป็นประโยชน์แก่ตน (justifying ideology)

²⁰ Raymond Aron, *Main Currents in Sociological Thought* (New York : Basic Books, 1965), I, p. 135.

และระบบการเมืองที่กดขี่ซึ่งรับใช้ผลประโยชน์ร่วมของพวกเขา “รัฐ คือ รูปแบบซึ่งปัจเจกบุคคลจากชนชั้นปกครองเข้ามารักษาผลประโยชน์ร่วมของพวกเขา”²¹ “ความคิดของชนชั้นปกครองคือ... ความคิดที่ครอบงำ”²² ดังนั้น อำนาจทางการเมืองและอุดมการณ์จึงดูเหมือนจะทำหน้าที่เดียวกันสำหรับพวกนายทุน เช่นที่จิตสำนึกทางชนชั้นทำหน้าที่ต่อพวกชนชั้นกรรมากร แต่ความเหมือนกันนี้เป็นแต่เพียงผิวนอกเท่านั้น สำหรับมาร์กซ์ อาณาเขตของเศรษฐกิจเป็นอาณาเขตของการตัดสินใจซึ่งพวกนายทุนมักจะเป็นเหยื่อของการแข่งขันกัน ซึ่งอัดแน่นอยู่ในวิถีการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจของทุนนิยม มันสามารถพัฒนาจิตสำนึก แต่มันก็เป็น “จิตสำนึกจอมปลอม” (false consciousness) นั่นคือจิตสำนึกซึ่งไม่ได้เอาชนะ (transcend) ความเป็นไปของมันเองซึ่งฝังรากอยู่ในวิถีการผลิตทางเศรษฐกิจอันแข่งขันกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นพวกนายทุนในฐานะชนชั้น หรือรัฐของพวกนายทุน หรืออุดมการณ์ของนายทุนก็ไม่สามารถเอาชนะผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งกำหนดโดยพวกนายทุน การปกครองของพวกนายทุนจะถึงวาระสุดท้ายเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจได้สุกงอม และเมื่อชนชั้นกรรมาชีพซึ่งรวมกันเป็นปีกแผ่นตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันของพวกเขา และถูกกระตุ้นจากระบบความคิดอันเหมาะสม ได้ประจันหน้ากับปฏิปักษ์ที่ไม่ได้รวมกันเป็นปีกแผ่นเมื่อคนงานได้ตระหนักว่า พวกเขาถูกแปลกแยกจากกระบวนการการผลิต (ก็หมายความว่า) อวสานของยุคทุนนิยมได้เริ่มต้นแล้ว²³

²¹ *Selected Writings*, p. 223.

²² *Ibid.*, p. 78.

²³ ในหน้าก่อน ๆ นี้ ข้าพเจ้าได้ใช้ความคิดหลายประการ ซึ่งได้พัฒนาขึ้นครั้งแรกใน “Karl Marx and Contemporary Sociology,” by Lewis A. Coser, *Continuities in the Study of Social Conflict* (New York : The Free Press, 1967).

ความแปลกแยก (Alienation)

สำหรับมาร์กซ์ ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมีสองแง่มุม มันเป็นประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่ควบคุมธรรมชาติได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นประวัติศาสตร์ของความแปลกแยกของมนุษยชาติที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย ความแปลกแยกอาจจะพรรณนาได้ว่าเป็นสภาพซึ่งมนุษย์ถูกครอบงำโดยพลังที่พวกเขาสร้างขึ้นมาเอง ซึ่งประจักษ์หน้ากับพวกเขาในฐานะอำนาจที่แปลกแยก (alien powers) ความคิดนี้อยู่ในใจกลางงานเขียนเชิงปรัชญาในยุคต้น ๆ ของมาร์กซ์ทั้งหมด และก็ยังเป็นข้อชี้แนะในงานรุ่นหลัง ๆ ของเขาด้วย ถึงแม้จะไม่ใช้ในประเด็นของปรัชญาอีกต่อไป แต่ในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคม มาร์กซ์ในวัยหนุ่มได้ตั้งคำถามว่า ในสถานการณ์ใดที่มนุษย์หยิบยื่นอำนาจของเขาเอง คุณค่าของเขาเอง ให้แก่วัตถุซึ่งหลุดพ้นจากการควบคุมของเขา? อะไรคือสาเหตุทางสังคมของปรากฏการณ์นี้ ?

สำหรับมาร์กซ์ อาณาเขตของสถาบันหลักทั้งหมดในสังคมทุนนิยม เช่น ศาสนา รัฐ และเศรษฐกิจการเมือง ถูกกำหนดโดยสภาพของความแปลกแยก ยิ่งไปกว่านั้นแง่มุมต่าง ๆ เหล่านี้ของความแปลกแยกยังขึ้นอยู่กับกันและกัน “การทำให้เป็นวัตถุ (objectification) คือ ภาคปฏิบัติของความแปลกแยก เช่นเดียวกับมนุษย์ซึ่งยังหมกมุ่นอยู่ในศาสนา จะสามารถทำองค์ภาวะของเขาให้เป็นรูปธรรมได้โดยผ่านสิ่งมหัศจรรย์และแปลกแยกเท่านั้น เช่นเดียวกัน ภายใต้การครอบงำของความปรารถนาที่อยากเป็นใหญ่ เขาจะสามารถยืนยันตนเองและสร้างรูปธรรมในเชิงปฏิบัติได้ โดยการยอมจำนนผลผลิตของเขาและกิจกรรมของเขาให้อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์ภาวะที่แปลกแยก (alien entity) กล่าวคือ เงินตรา และโดย

การสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จขององคภาวะที่แปลกแยกให้แก่มัน”²⁴
 “เงินตรา คือ สารที่แปลกแยกของการทำงานและการดำรงอยู่ของมนุษย์
 สารอันนี้อยู่เหนือเขาและเขาก็บูชามัน”²⁵ “รัฐเป็นตัวกลางระหว่างมนุษย์
 และเสรีภาพของมนุษย์ เช่นเดียวกับที่พระคริสต์เป็นตัวกลางซึ่งมนุษย์ได้
 มอบความเป็นเทพเจ้าทั้งหมดของตัวเองและพันธะทางศาสนาทั้งหมดของ
 เขาไว้ในพระองค์ รัฐก็เป็นตัวกลางที่มนุษย์มอบทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่ได้เป็น
 เทวสิทธิ์ของเขาและเสรีภาพทั้งหมดของเขาให้”²⁶ ดังนั้น ความแปลกแยก
 จึงเผชิญหน้ากับมนุษย์ในสถาบันทั้งหมดที่เขาผูกติดอยู่ แต่ความแปลกแยก
 ในสถานที่ทำงานมีความสำคัญมากที่สุดสำหรับมาร์กซ เพราะสำหรับเขา
 เหนือสิ่งอื่นใดมนุษย์เป็น โฮโมเฟเบอร์ (Homo Faber) มนุษย์ผู้สร้าง
 “ความสำเร็จอันโดดเด่นของ *Phenomenology* (ปรากฏการณ์วิทยา) ของ
 เฮเกล... ได้แก่การที่เฮเกลเข้าใจการสร้างตนเอง (self-creation) ของ
 มนุษย์ว่าเป็นกระบวนการ... และดังนั้น เขาจึงเข้าใจธรรมชาติของแรงงาน
 และมองเห็นมนุษย์ที่เป็นวัตถุวิสัย... ว่าเป็นผลของแรงงานของเขาเอง”²⁷

ความแปลกแยกทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบทุนนิยมมีอยู่ในกิจกรรม
 ประจำวันของมนุษย์และไม่ใช่ภายในจิตใจของเขาเท่านั้น เหมือนกับที่รูปแบบ
 ของความแปลกแยกแบบอื่นอาจจะเป็น “ความแปลกแยกทางศาสนา
 เกิดขึ้นเฉพาะในอาณาเขตของจิตสำนึก ในชีวิตภายใน (inner life) ของ

²⁴ Karl Marx : *Early Writings*, trans. and ed. by T.B. Bottomore
 (New York : McGraw-Hill, 1964), p. 39.

²⁵ Ibid., p. 37.

²⁶ Ibid., p. 11.

²⁷ Ibid., p. 202.

มนุษย์ แต่ความแปลกแยกทางเศรษฐกิจเป็นความแปลกแยกของชีวิตจริง (real life)... ดังนั้น มันจึงมีผลกระทบทั้งสองด้าน”²⁸

ความแปลกแยกในขอบเขตของการทำงานมีสี่แง่มุมคือ มนุษย์ ถูกแปลกแยกจากวัตถุซึ่งเขาเป็นผู้ผลิต, จากกระบวนการในการผลิต, จากตนเอง, และจากชุมชนของเพื่อนมนุษย์

“วัตถุซึ่งผลิตโดยแรงงาน ผลผลิตของแรงงาน บัดนี้ได้ยืนอยู่ตรงกันข้ามกับแรงงานในฐานะเป็นสิ่งที่แปลกแยก ในฐานะเป็นอำนาจที่เป็นอิสระจากผู้ผลิต... ยิ่งคนงานสละตนเองทำงานมากขึ้นเท่าใด โลกของวัตถุที่เขาสร้างขึ้นเผชิญหน้ากับตัวเขาเองยังมีอำนาจมากขึ้นเท่านั้น และยิ่งเขายากจนลงเท่าไรในชีวิตภายในของเขา เขาจะเป็นตัวของเขาเองน้อยลงเท่านั้น”²⁹

“อย่างไรก็ตาม ความแปลกแยกปรากฏขึ้นไม่เพียงในผลลัพธ์เท่านั้น แต่ในกระบวนการการผลิตด้วย ภายในกิจกรรมการผลิตเอง... ถ้าผลผลิตของแรงงานได้แก่ความแปลกแยก การผลิตเองจะต้องเป็นความแปลกแยกที่เคลื่อนไหว (active alienation)... ความแปลกแยกของผลผลิตของแรงงานเป็นเพียงการสรุปความแปลกแยกในวัฏจักรการทำงานเอง”³⁰

เมื่อแปลกแยกจากผลผลิตของแรงงานของเขาและจากกระบวนการการผลิต มนุษย์ย่อมแปลกแยกจากตัวของเขาเองด้วย เขาไม่สามารถจะพัฒนาแง่มุมหลายด้านของบุคลิกภาพของเขาได้อย่างเต็มที่ “งานเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอก (external) จากคนงาน... มันไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของเขา

28 Ibid., p. 156.

29 Ibid., p. 122.

30 Ibid., p. 124.

ผลที่ตามมาก็คือ เขาไม่ได้ทำให้ตนเองพอใจในงานของเขา แต่ปฏิเสธตนเอง... ดังนั้นคนงานจึงรู้สึกสบายใจเฉพาะในช่วงเวลาว่างเท่านั้น ในขณะที่ที่ทำงานเขารู้สึกอ้างว้าง³¹ “ในที่ทำงาน [คนงาน] ไม่ได้เป็นตัวของตนเองแต่เป็นของบุคคลอื่น”³² “นี่คือความสัมพันธ์ของคนงานกับงานของเขาในฐานะเป็นสิ่งที่แปลกแยก กล่าวคือ ไม่ได้เป็นของเขา การทำงานในฐานะเป็นความยากลำบาก (เป็นลักษณะถูกกระทำ—passivity) พลัง (strength) ในฐานะเป็นความไร้อำนาจ การสร้างสรรค์ในฐานะเป็นเหมือนการถูกตอน (emasculation) พลังงานส่วนตัวทั้งทางร่างกายและสติปัญญาของคนงานชีวิตส่วนตัวของเขา... เป็นเหมือนกิจกรรมที่ถูกบงการต่อต้านตัวเขาเอง เป็นอิสระจากเขา และไม่ได้เป็นของเขา”³³

ประการสุดท้าย มนุษย์ที่แปลกแยกยังถูกแปลกแยกจากชุมชนของมนุษย์ด้วย จาก “ชาติพันธุ์” (species-being) ของเขา “มนุษย์ถูกแปลกแยก จาก มนุษย์คนอื่น เมื่อมนุษย์ประจันหน้ากับตนเอง เขาประจันหน้ากับมนุษย์คนอื่น ๆ ด้วย สิ่งที่เป็นจริงสำหรับความสัมพันธ์ของมนุษย์กับงานของเขา กับผลผลิตของงานของเขาและกับตัวเขา ย่อมเป็นจริงสำหรับความสัมพันธ์ของเขากับมนุษย์คนอื่นด้วย... มนุษย์แต่ละคนแปลกแยกจากคนอื่น ๆ... คนอื่น ๆ แต่ละคนก็แปลกแยกจากชีวิตความเป็นมนุษย์เช่นกัน”³⁴ มาร์กซคงจะต้องขบประโยคจากกวี เอ. อี. เฮาส์แมน (A.E. Housman) “ฉัน, ผู้ซึ่งเป็นคนแปลกหน้าและหวาดกลัวในโลกซึ่งฉันไม่ได้สร้างขึ้น” เพียงแต่มาร์กซคงจะเปลี่ยนคำว่า ฉัน ของกวีเป็น เเรา

31 Ibid., pp. 124–125.

32 Ibid., p. 125.

33 Ibid., p. 126.

34 Ibid., p. 129.

คำว่าความแปลกแยกไม่ปรากฏในงานเขียนรุ่นหลัง ๆ ของมาร์กซ์ แต่ผู้วิจารณ์ในยุคปัจจุบันก็ผิดพลาดเมื่อเขายืนยันว่ามาร์กซ์ได้ละทิ้งความคิดนี้ มันมีอิทธิพลต่องานเขียนในระยะหลัง ๆ ของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง *Das Kapital* ในแนวความคิดเกี่ยวกับ “ลัทธิบูชาสินค้า” (fetishism of commodities) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของเขา มาร์กซ์ได้ใช้แนวความคิดเรื่องความแปลกแยกซ้ำแล้วซ้ำอีก สินค้าเป็นผลผลิตที่แปลกแยกของแรงงานของมนุษย์ เป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัด (crystallized manifestations) ในลักษณะแฟรงเกนสไตน์ซึ่งบัดนี้ได้เข้ามามีอำนาจเหนือผู้สร้าง มาร์กซ์เขียนใน *Das Kapital* ว่า “รูปแบบที่เป็นสินค้า” (commodity form)

และความสัมพันธ์ทางคุณค่า (value relation) ระหว่างผลผลิตของแรงงาน ซึ่งประทับตราว่าเป็นสินค้า ปราศจากความเกี่ยวพันโดยสิ้นเชิงกับคุณลักษณะทางกายภาพของมันและกับความสัมพันธ์ทางวัตถุ (material relations) ซึ่งเกิดขึ้นมาจากนั้น มันเป็นเพียงความสัมพันธ์อันแน่นชัดระหว่างมนุษย์ ซึ่งปรากฏแก่ตาของพวกเขา เป็นรูปแบบอันมหัศจรรย์ของความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ เพื่อการเปรียบเทียบ เราต้องหันไปฟังขอบเขตของความคลุมเครือ (nebulous regions) ของโลกทางศาสนา ในโลกนั้นผลิตผลจากมันสมองของมนุษย์ปรากฏเหมือนสิ่งที่เป็นอิสระที่มีชีวิตในตัวเองและเข้ามาสู่ความสัมพันธ์ ทั้งกับกันและกัน และกับมนุษย์ชาติ และก็เช่นเดียวกันในโลกของสินค้ากับผลิตผลจากมือของมนุษย์ สิ่งนี้ข้าพเจ้าเรียกว่าลัทธิบูชาสิ่งของ (fetishism) ซึ่งผูกตัวของมันเองเข้ากับ

ผลิตผลจากแรงงาน ในทันทีที่มันถูกผลิตในฐานะที่เป็นสินค้า³⁵

ไม่ว่าจะกล่าวโดยเปิดเผยหรือจะยอมรับอย่างเจียม ๆ ความคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์ทางสังคมและเศรษฐกิจของมาร์กซ์ ในสังคมที่แปลกแยก ชุดทางปัญญาทั้งหมดของมนุษย์นั่นคือ จิตสำนึกของเขา ส่วนใหญ่เป็นเพียงภาพสะท้อนของสภาพที่เขาดำรงอยู่ และสภาพตำแหน่งในกระบวนการการผลิตซึ่งเขาถูกจับวางไว้ต่าง ๆ กัน สิ่งนี้เป็นเนื้อหาของสังคมวิทยาเกี่ยวกับความรู้ของมาร์กซ์ ซึ่งเราจะได้ดูต่อไป

สังคมวิทยาเกี่ยวกับความรู้

ในความพยายามที่จะแยกตนเองออกจากระบบความเชื่อของเฮเกล อาจารย์เก่าของเขา ที่ว่าจักรภพเป็นรูปธรรมของเหตุผล และจาก “ปรัชญาแบบวิพากษ์ (critical philosophy) ของพวกเพื่อนกลุ่มเฮเกลหนุ่ม (Young Hegelian) ในอดีตของเขา มาร์กซ์ในงานเขียนชิ้นแรกๆ บางชิ้น ได้ทำการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา ซึ่งคือความคิดอย่างกว้างๆ และโครงสร้างสังคมที่เป็นรูปธรรมซึ่งปรัชญาเหล่านี้ได้เกิดมา เขาเขียนไว้ว่า “นักปรัชญาเหล่านี้ไม่เคยคิดที่จะสืบค้นถึงความเกี่ยวพันระหว่างปรัชญาเยอรมันกับความเป็นจริงของเยอรมัน ความสัมพันธ์ระหว่างการวิพากษ์วิจารณ์ของพวกเขาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางวัตถุของพวกเขา”³⁶ เมื่อได้ตั้งแบบแผนที่เป็นแนวทางไว้แล้ว มาร์กซ์ได้ดำเนินการวิเคราะห์วิธีที่ระบบความคิดปรากฏว่า

³⁵ *Selected Writings*, pp. 175–176.

³⁶ *The German Ideology*, p. 6.

เหมือนจะขึ้นกับฐานะทางสังคม : โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานะทางชนชั้นของผู้เสนอมัน

ในการคัดค้านความคิดหลักในยุคสมัยของเขา มาร์กซ์ต้องแสดงว่าความคิดต่างๆ เหล่านั้นมีลักษณะสัมพัทธ์อย่างเด็ดขาด (resolute relativization) เมื่อพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่ากรยืนยันความคิดที่เป็นความคิดหลักว่าเป็นความจริงอันจรงปรากฏเป็นเพียงการแสดงออกโดยตรงหรือโดยอ้อมของผลประโยชน์ทางชนชั้นของผู้เสนอความคิดเหล่านั้น มาร์กซ์พยายามอธิบายความคิดอย่างเป็นระบบในแง่หน้าที่ของมันและโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของปัจเจกบุคคลเข้ากับบทบาททางสังคมและฐานะทางชนชั้นของเขา เขาเชื่อว่า เราจะต้องหลงทาง “ถ้า...เราแยกความคิดของชนชั้นปกครองออกจากตัวของชนชั้นปกครองเองและให้เหตุผลแก่มันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ขึ้นกับใคร ถ้าเราจำกัดตัวเราเองให้กล่าวเพียงว่าในยุคพิเศษเฉพาะยุคใดยุคหนึ่งความคิดเหล่านี้หรือความคิดเหล่านั้นเป็นความคิดหลัก โดยไม่ได้ให้ความสนใจแก่เงื่อนไขในการผลิตและผู้ผลิตความคิดเหล่านี้ และถ้าเราไม่สนใจบุคคลและเงื่อนไขในโลกซึ่งเป็นแหล่งที่มาของความคิดเหล่านี้”³⁷

มาร์กซ์ยืนยันว่า ความคิดจะต้องสืบย้อนไปถึงเงื่อนไขของชีวิต (life - conditions) และสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ของผู้ซึ่งคำนึงมันยกตัวอย่างเช่น ไม่เป็นการเพียงพอที่จะกล่าวว่า ความคิดของนักเขียนชนชั้นนายทุนเป็นความคิดของชนชั้นนายทุน ต้องแยกความแตกต่างระหว่างความคิดที่เกิดขึ้นในตอนต้นของยุคสมัยของนายทุนและความคิดที่เกิดขึ้นตอนที่ยุคนายทุนรุ่งเรืองสูงสุด ความคิดแบบอรรถประโยชน์นิยมของนักเขียน เช่น เฮลเวติอุส (Helvétius) และ โดลบอก (d'Holbach) แตกต่าง

³⁷ *Selected Writings*, pp. 79-80.

ไปจากความคิดอรรถประโยชน์นิยมที่เสนอโดยเจมส์ มิลล์ (James Mill) และเบนแธม (Bentham) “ความคิดแรกสุดคล้อยกับการตั้งรกรากต่อสู้ในยุคที่นายทุนยังไม่ได้พัฒนา ความคิดหลังสุดคล้อยกับยุคนายทุนที่พัฒนาและมีอำนาจแล้ว”³⁸

หลักการนี้เป็นจริงสำหรับความคิดปฏิวัติเช่นเดียวกับที่เป็นสำหรับความคิดอนุรักษนิยม “การเกิดขึ้นของความคิดปฏิวัติในยุคใดยุคหนึ่ง แสดงว่ามีการเกิดขึ้นของชนชั้นปฏิวัติ”³⁹ “ความคิดครอบงำของแต่ละยุคมักเป็นความคิดของชนชั้นปกครอง เมื่อคนกล่าวถึงความคิดที่ปฏิวัติสังคม เขาเพียงแต่แสดงความจริงว่าภายในสังคมเก่ามีองค์ประกอบของสังคมใหม่ถูกสร้างขึ้นแล้ว และการแตกสลายของความคิดเก่าก้าวไปในระดับเดียวกับการแตกสลายของการดำรงชีวิตแบบเดิม”⁴⁰

นักอุดมการณ์และตัวแทนทางการเมืองของชนชั้นหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะทางวัตถุทั้งหมดเหมือนกับชนชั้นนั้น แต่พวกเขามีและแสดงลักษณะทางจิตใจโดยรวมที่คล้ายกัน

เรา [ต้องไม่] คิดว่าผู้แทนในระบอบประชาธิปไตยที่จริงแล้ว เป็นพวกพ่อค้า (shopkeepers) ทั้งหมด หรือเป็นผู้สนับสนุนพวกพ่อค้าที่กระตือรือร้น ถ้าดูการศึกษาและฐานะส่วนบุคคลแล้ว พวกเขาอาจแตกต่างกันมากราวสวรรค์ต่างกับพื้นดิน สิ่งที่ทำให้พวกเขาเป็นตัวแทนของพวกนายทุนน้อยได้แก่ความจริงที่ว่า พวกเขาคิดในขอบเขตเดียวกันกับขอบเขตการดำรงชีวิตของพวกนายทุนน้อย

38 Ibid., p. 164.

39 Ibid., p. 79.

40 *Selected Works*, I, p. 52.

ในทางทฤษฎี พวกเขา มักถูกผลักดันอยู่เนื่อง ๆ เข้าสู่ปัญหาและวิธีการในการแก้ปัญหา ซึ่งเกิดจากผลประโยชน์ทางวัตถุและสถานะทางสังคม เช่นเดียวกับที่เกิดแก่พวกนายทุนน้อยในทางปฏิบัติ⁴¹

ยิ่งไปกว่านั้น มาร์กซ์ยอมรับว่า คนบางคนอาจไม่คิดในแง่ผลประโยชน์ทางชนชั้นเสมอไป พวกเขา “ไม่ได้ถูกชักจูงในทัศนคติของพวกเขาโดยชนชั้นที่เขาสังกัดอยู่เสมอไป”⁴² แต่กลุ่มของคน (categories of people) ซึ่งแตกต่างกับปัจเจกบุคคล ถูกชักจูงเช่นนั้น

ในงานเขียนซึ่งแสดงความเห็นโต้แย้งมากกว่านี้ของเขา มาร์กซ์ใช้การวิเคราะห์เชิงหน้าที่ของความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและฐานะทางสังคมของผู้สนับสนุนความคิดนั้น เป็นวิธีในการเปิดโปงและลบล้างคำกล่าวอ้างผิด ๆ ของฝ่ายตรงข้ามบางฝ่ายและความคิดบางแง่ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของเขากว้างกว่านั้น คาร์ล มันน์ไฮม์ (Karl Mannheim) แลเห็นสิ่งนี้เมื่อเขาเขียนว่า

ความพยายาม [ของมาร์กซ์]... จะบรรลุถึงเป้าหมายสุดท้ายได้ก็ต่อเมื่อลักษณะของความคิดที่ผูกพันอยู่กับผลประโยชน์ (ลักษณะที่ “ความคิด” ต้องพึ่งพิงอยู่บน “การดำรงชีวิต”) ได้ถูกทำให้กระจ่างขึ้น ซึ่งไม่ใช่ความคิดแต่เพียงบางประการของชนชั้นปกครองเท่านั้น แต่จะต้องทำให้ “โครงสร้างส่วนบนทางอุดมการณ์ทั้งหมด”... ถูกเปิดเผยให้เห็นว่าขึ้นอยู่กับความเป็นจริงในเชิงสังคม

⁴¹ *Selected Writings*, p. 82.

⁴² *Ibid.*, p. 202.

วิทยา สิ่งที่จะต้องกระทำก็คือต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าอันมีอยู่ของระบบโลกทัศน์ที่ระบบมากกว่าความคิดของปัจเจกบุคคลอันนี้หรืออันนั้น⁴³

ในงานเขียนระยะหลัง ๆ ของมาร์กซ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจดหมายของเองเกลส์ (Engels) ที่เป็นชุดอย่างน่าทึ่ง ลงวันที่ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1890 ความแหลมคมบางประการของงานเขียนแสดงความเห็นโต้แย้งชิ้นแรก ๆ ของเขาถูกทำให้เรียบขึ้น มาร์กซ์และเองเกลส์บัดนี้ปฏิเสธความคิดที่ว่า “โครงสร้างส่วนล่าง” ทางเศรษฐกิจประการเดียวกำหนดลักษณะ “โครงสร้างส่วนบน” ของความคิด และยึดถือในข้อเสนอที่ว่า “ในขั้นสูงสุด” หรือ “ในการวิเคราะห์ขั้นสุดท้าย” เท่านั้นที่มันเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด

ตามแนวความคิดวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์ องค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดสูงสุดในประวัติศาสตร์ คือ การผลิตและการผลิตซ้ำของชีวิตจริง... ดังนั้น ถ้าใครจะบิดเบือนข้อนี้ไปเป็นการกล่าวว่ องค์ประกอบทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดตัวเดียวเท่านั้น เขาได้เปลี่ยนแปลงข้อเสนอนี้ให้เป็นวลีที่ปราศจากความหมาย จับต้องไม่ได้ และปราศจากเหตุผล สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นรากฐานแต่องค์ประกอบอันหลายหลากในโครงสร้างส่วนบน... ก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการการต่อสู้ทางประวัติศาสตร์ และในหลายกรณี มีความเหนือกว่าในการกำหนดรูปแบบของมัน⁴⁴

⁴³ Karl Mannheim, *Essays on the Sociology of Knowledge* (New York : Oxford University Press, 1952), p. 143.

⁴⁴ *Selected Works*, II, p. 488.

ในงานเขียนระยะหลัง ๆ ของเขา ทั้งมาร์กซ์และเองเกลส์ถูกชักจูงให้ยอมรับความเป็นอิสระระดับหนึ่งของพัฒนาการความคิดทางกฎหมาย การเมือง ศาสนา วรรณกรรม และศิลปะ เขาทั้งสองบดนี้ย้ำว่าคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติถูกยกเว้นจากอิทธิพลโดยตรงของโครงสร้างส่วนล่างทางสังคมและเศรษฐกิจ และบดนี้เขายอมรับว่าโครงสร้างส่วนบนไม่ใช่เป็นเพียงภาพสะท้อนของโครงสร้างส่วนล่าง แต่สามารถโต้ตอบต่อกันได้ ทฤษฎีของมาร์กซ์ ซึ่งตีความหมายโดยวิธีนี้มีความยืดหยุ่นเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่ามันจะสูญเสียคุณลักษณะเด่นเฉพาะตัวบางประการไปด้วยก็ตาม⁴⁵

ผลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ความสนใจของมาร์กซ์ในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในความคิดของเขามาก จนกระทั่งมีอิทธิพลต่องานเขียนทั้งหมดของเขา พลังขับเคลื่อนทางประวัติศาสตร์สำหรับมาร์กซ์ไม่ใช่จะพบได้ในตัวแทนที่เหนือมนุษย์ (extra-human) ใดๆ ไม่ว่าจะเป็ "พระเจ้า" หรือ "วิญญาณที่เป็นวัตถุวิสัย" (objective spirit) มาร์กซ์ยืนยันกรานว่ามนุษย์สร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเป็นกระบวนการซึ่งมนุษย์เปลี่ยนแปลงตัวของเขาเอง แม้กระทั่งเมื่อเขาทำตนเองให้เป็นปฏิปักษ์กับธรรมชาติเพื่อที่จะเอาชนะมัน ในเส้นทางของประ-

⁴⁵ ในส่วนนี้ข้าพเจ้าได้ใช้ประโยคสองสามประโยคจากบทความของข้าพเจ้าเรื่อง "Sociology of Knowledge," in *International Encyclopedia of the Social Science* (New York : Macmillan, 1968). เพื่อเป็นการเปรียบเทียบสังคมวิทยาเกี่ยวกับความรู้ของมาร์กซ์กับคนอื่น ๆ ดู Robert K. Merton, *Social Theory and Social Structure* (New York : The Free Press, 1968), Chapters 14 and 15.

วิทยาศาสตร์ของตนเอง มนุษย์เปลี่ยนแปลงธรรมชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อทำให้มันรับใช้จุดประสงค์ของพวกเขาได้ดียิ่งขึ้น และในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ พวกเขาเปลี่ยนแปลงตนเองไปด้วย

ในทางตรงกันข้ามกับสัตว์ทั้งหมด ซึ่งสามารถปรับตัวให้เข้ากับข้อเรียกร้องทางธรรมชาติอย่างสงบเท่านั้น โดยการหาที่ที่เหมาะสมในระเบียบนิเวศวิทยาที่จะอนุญาตให้มันมีชีวิตอยู่และเจริญเติบโต มนุษย์มีการกระทำต่อสภาพแวดล้อมของเขา เขาสร้างเครื่องมือที่ใช้เปลี่ยนแปลงที่อยู่ตามธรรมชาติของเขา มนุษย์ “เริ่มจะแยกตนเองว่าแตกต่างจากสัตว์ทันทีที่เขาเริ่มผลิตปัจจัยการดำรงชีวิตของเขา... ในการผลิตปัจจัยการดำรงชีวิต มนุษย์ผลิตชีวิตทางวัตถุอันแท้จริงของเขาโดยอ้อม”⁴⁶

มนุษย์ “ซึ่งสร้างชีวิตของตนเองใหม่ทุกวัน”⁴⁷ ในกระบวนการการผลิตสามารถทำเช่นนั้นได้เฉพาะเมื่อมีการติดต่อกับคนอื่นเท่านั้น นี่คือสิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง ความสัมพันธ์ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นกับธรรมชาติโดยผ่านแรงงานของพวกเขาสะท้อนอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคมของเขา

การผลิตชีวิต ทั้งที่เป็นของตนเองโดยแรงงาน และชีวิตที่เป็นเลือกเนื้อโดยการสืบพันธุ์ เห็นได้ในทันทีว่าเป็นความสัมพันธ์แบบทวิ ด้านหนึ่งเป็นธรรมชาติ และอีกด้านหนึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม คำว่า สังคม หมายถึงการร่วมมือกันระหว่างปัจเจกบุคคลหลายคน ไม่ว่าจะเป็นในสภาพเงื่อนไขใด ในลักษณะใด หรือจุดมุ่งหมายอะไร สิ่งก็ตามมาจากนี้ก็คือ วิธีการผลิตที่แน่ชัดอันหนึ่ง

⁴⁶ *Selected Writings*, p. 53.

⁴⁷ *Ibid.*, p. 61.

หรือชั้นทางอุตสาหกรรม ย่อมมีความผูกพันกับวิถีการร่วมมือที่แน่ชัดอันหนึ่ง หรือชั้นทางสังคมหนึ่ง ๆ และวิถีการร่วมมืออันนี้ก็คือ “พลังในการผลิต” นั่นเอง⁴⁸

ในการดิ้นรนต่อสู้กับธรรมชาติ และเพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ผ่านการร่วมแรงงานกัน มนุษย์ได้สร้างองค์การทางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษที่สอดคล้องกับวิถีการผลิตที่เฉพาะพิเศษ วิถีการจัดระเบียบทางสังคมทั้งหมดเหล่านี้ ยกเว้นวิถีการจัดระเบียบในยุคแรกเริ่มของคอมมิวนิสต์บุพกาล มีลักษณะของความไม่เสมอภาคทางสังคม เมื่อสังคมเกิดขึ้นมาจากกลุ่มฝูงชนซึ่งไม่มีความแตกต่างกันในเริ่มแรก การแบ่งงานกันทำได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของการจัดลำดับชั้น เป็นชนชั้นของมนุษย์ซึ่งแยกจากกัน โดยโอกาสที่แตกต่างในการเข้าครอบครองปัจจัยการผลิตและความแตกต่างกันของอำนาจ ถ้ายอมรับว่ามีความขาดแคลนโดยสัมพัทธ์ ส่วนเหลือทางเศรษฐกิจก็ตกแก่ผู้ถูกสะสมไว้จะถูกจับจองโดยผู้ที่ได้อำนาจปกครองจากการยึดครองปัจจัยการผลิต แม้กระนั้นอำนาจปกครองนั้นก็ไม่เคยไม่ถูกท้าทาย โดยเหตุนี้ “ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของสังคมที่มีอยู่ทั้งหมดเป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ทางชนชั้น”

คนอิสระและทาส ขุนนางและประชาชนธรรมดา บารอนและทาสิตที่ดิน นายช่างและลูกจ้าง ผู้กดขี่และผู้ถูกกดขี่ ได้ประจันหน้าซึ่งกันและกันมาตั้งแต่เริ่มต้นยุคที่มีการจดบันทึกทางประวัติศาสตร์ กระนั้นมาร์กซ์ยังยืนยันในหลักการของความพิเศษเฉพาะทางประวัติศาสตร์ (historical

⁴⁸ Ibid., p. 62.

specificity) นั่นคือ เขาคิดว่ามันจำเป็นที่จะสังเกตว่า การเป็นปฏิปักษ์ทางชนชั้นพิเศษเฉพาะแต่ละอัน ซึ่งมีรากฐานอยู่ในเงื่อนไขการผลิตที่พิเศษเฉพาะ ควรจะถูกวิเคราะห์ในตัวของมันเอง ขึ้นตอนแต่ละชั้นในประวัติศาสตร์ ถูกมองว่าเป็นส่วนรวมในเชิงหน้าที่ซึ่งมีวิธีการผลิตพิเศษของมันเอง ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบที่แตกต่างกันของการเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชนชั้นที่กดขี่และชนชั้นที่ถูกกดขี่ ไม่ใช่ชนชั้นที่ถูกกดขี่ทุกชนชั้นที่มีโอกาสแสดงสิทธิของตนเองในการต่อสู้ที่สำเร็จต่อชนชั้นที่กดขี่พวกเขา การก่อความไม่สงบของทาสในสมัยโบราณ หรือของชาวนาเยอรมันในยุคการปฏิรูป ถูกกำหนดไว้แล้วว่าต้องล้มเหลว เพราะชนชั้นเหล่านี้ไม่ได้เป็นตัวแทนวิธีการผลิตที่จะปกครองอนาคต ในอีกด้านหนึ่ง พวกนายทุนในขั้นสุดท้ายของยุคศักดินา และชนชั้นกรรมาชีพในยุคปัจจุบัน ถูกกำหนดว่าจะต้องมีชัยชนะเนื่องจากพวกเขาเป็นตัวแทนวิธีการผลิตและการจัดระเบียบสังคมในอนาคต

ในขณะที่มาร์กซ์อาจถูกพิจารณาว่าเป็นนักวิวัฒนาการนิยมทางประวัติศาสตร์ เป็นการผิดพลาดที่จะคิดว่าเขาเป็นผู้เชื่อในวิวัฒนาการที่เป็นเส้นตรงเส้นเดียว(unilinear evolution) เขาตระหนักอย่างมีไหวพริบถึงยุคสมัยที่ค่อนข้างหยุดนิ่งโดยเปรียบเทียบ(relative stagnation) ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เช่นในสังคมตะวันออก และเขารู้จักสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีลักษณะการคุมเชิงกันอยู่อย่างมีความสมดุลชั่วคราวระหว่างชนชั้นทางสังคม ข้อเขียนของเขาเกี่ยวกับรัชสมัยของนโปเลียนที่สาม แสดงให้เห็นอย่างแยบยลยดถึงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ซึ่งพลังของชนชั้นเก่าและใหม่ถ่วงดุลอย่างใกล้เคียงกันจนกระทั่งไม่มีใครสามารถมีชัย ดังนั้นจึงเกิดการย่นกันอยู่ “แบบโบนาปาร์ติสต์”(Bonapartist) ยิ่งไปกว่านั้น ถึงแม้ตลอดจนชีวิตของเขา มาร์กซ์จะยึดมั่นอยู่อย่างเหนียวแน่นกับความเชื่อที่ว่า

อนาคตเป็นของชนชั้นกรรมกร ซึ่งจะนำทางไปสู่การเกิดขึ้นของสังคมที่ปราศจากชนชั้น อย่างไรก็ตาม เขาก็เต็มใจที่จะพิจารณาความเป็นไปได้ที่ชนชั้นกรรมกรอาจจะไม่สามารถคู่ควรกับ "ภารกิจทางประวัติศาสตร์" ของมัน และมนุษยชาติจะเสื่อมโทรมลงไปสู่ความป่าเถื่อนแบบใหม่

มาร์กซ์มองวิธีการผลิตหลัก ๆ ที่ต่อเนื่องกันในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติหลังจากยุคเริ่มต้นของคอมมิวนิสต์บุพกาลว่ามีสี่แบบ คือ เอเชียดึก, โบราณ, ศักดินา, และรูปแบบทุนนิยมสมัยใหม่ ยุคเหล่านี้แต่ละยุคเกิดขึ้นจากการขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์กันที่ได้พัฒนาขึ้นในยุคที่มีมาก่อน "ไม่มีแบบแผนสังคมใดที่จะสูญหายไปก่อนที่จะมีการผลิตที่สามารถมีได้ในแบบแผนสังคมนั้นจะได้ออกพัฒนาแล้ว และความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบใหม่ที่สูงกว่าจะไม่ปรากฏขึ้นก่อนที่เงื่อนไขทางวัตถุของการดำรงอยู่ของมันจะได้เจริญเติบโตเต็มที่ในครรภ์ของสังคมเก่า"⁴⁹

การเป็นปฏิปักษ์ทางชนชั้นซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะในแต่ละวิธีการผลิต ก่อให้เกิดชนชั้นซึ่งไม่สามารถพิทักษ์รักษาลประโยชน์ของชนชั้นของตนไว้ได้อีกต่อไปภายใต้กรอบของระเบียบแบบเก่า ในเวลาเดียวกัน การเติบโตของพลังทางการผลิตได้บรรลุถึงขั้นสูงสุดที่ถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเก่า เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้น ชนชั้นใหม่ซึ่งเป็นตัวแทนของหลักการในการผลิตแบบใหม่จะทำให้ระเบียบเก่าแตกสลายลง และพลังการผลิตใหม่ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นในโครงสร้างของระเบียบเก่าจะสร้างเงื่อนไขทางวัตถุสำหรับการพัฒนาต่อไป อย่างไรก็ตาม "ความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมเป็นรูปแบบการเป็นปฏิปักษ์อันสุดท้ายของกระบวนการการผลิตทางสังคม"⁵⁰

⁴⁹ Ibid., p. 52.

⁵⁰ Ibid.

เมื่อมันถูกล้มล้างโดยพวกกรรมมาชีพที่มีชัย “ยุคก่อนประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์จะมาถึงวาระสุดท้าย”⁵¹ และหลักการแบบวิภาษวิธีซึ่งปกครองพัฒนาการของมนุษยชาติแต่ก่อนจะหยุดทำงาน ความผสมกลมกลืนจะเข้ามาแทนที่ความขัดแย้งทางสังคมในกิจกรรมของมนุษย์

การเน้นของมาร์กซ์เกี่ยวกับรากฐานการดำรงอยู่ของความคิด การที่เขาย้ำถึงความจำเป็นในการมองการคิดให้เป็นหนึ่งในบรรดากิจกรรมทางสังคม ไม่ว่าจะต้องมีการแก้ไขอย่างไรก็ตาม ก็ยังคงเป็นหนึ่งในบรรดาส่วนอันยืนยันของงานของเขาร่วมกับการตีความทางเศรษฐกิจในเส้นทางประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางชนชั้นของเขา และจุดสนใจของเขาในแง่มุมมองของความแปลกแยกของชีวิตสังคมในสังคมปัจจุบัน ได้กลายเป็นส่วนอันถาวรส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคมวิทยา

ชีวประวัติ

คาร์ล มาร์กซ์ บุตรชายคนโตของไฮน์ริช (Heinrich) และเฮ็นริเอ็ตต้า (Henrietta) เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1818 ที่เรนิชซิตีในตรีเออร์ (Rhenish City of Trier) ซึ่งเป็นที่ที่บิดาของเขาเป็น นักกฎหมาย และในตอนหลังได้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าศาล ทั้งมารดาและบิดาของเขาสืบเชื้อสายอันยาวจากตระกูลรับไบ (Rabbis)* เชื้อสายของไฮน์ริชมาจากไรน์แลนด์ และของเฮ็นริเอ็ตต้ามาจากฮอลแลนด์⁵²

⁵¹ Ibid., p. 53.

* พระในศาสนาฮิว-ผู้แปล

⁵² ส่วนนี้อ้างอิงส่วนมากจากชีวประวัติฉบับมาตรฐานต่างๆ ซึ่งในบรรดาหนังสือเหล่านี้ เช่นฉบับคลาสสิกของ Franz Mehring, *Karl Marx : The Story of His Life*, trans. by Edward Fitzgerald, new ed. (Ann Arbor : University of Michigan Press, 1967) ซึ่งยังเป็นประโยชน์อยู่มากถึงแม้ว่าจะถูกแทนที่ในรายละเอียด

บิดาของมาร์กซ์ ซึ่งเป็นคนแรกในตระกูลของเขาที่ได้รับการศึกษาทางโลก (secular) ได้แยกตัวออกมาจากโลกของเก็ตโต (ghetto)* และได้กลายเป็นสานุศิษย์ของพวกลัทธิภูมิธรรม (Enlightenment)** ของไลบ์นิซ (Leibniz) และวอลแตร์ (Voltaire), ของคานต์ (Kant) และเลสซิง (Lessing) ตริเออร์ที่เป็นบ้านเกิดของเขาครั้งหนึ่งเคยเป็นถิ่นของเจ้าผู้ครองนคร-สังฆนายก (Prince-Archbishop) แต่ในตอนต้นของศตวรรษได้ถูกฝรั่งเศสยึดครองและถูกขับไปเวียนผนวกเข้ากับสหภาพแห่งไรน์ ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส พวกยิวผู้เคยประสบความยากลำบากจากความไม่เสมอภาคทางสิทธิมนุษยชน ได้รับสิทธิเสมอภาคในฐานะประชาชน ประตุสู่การค้าและอาชีพที่แต่ก่อนเคยปิดตายต่อพวกเขาได้เปิดขึ้น เนื่องจากพวกยิวแห่งไรน์แลนด์ได้รับการปลดปล่อยจากจักรวรรดิไปเวียน พวกเขาจึงสนับสนุนจักรวรรดิอย่างกระตือรือร้น อย่างไรก็ตามพวกเขาต้องเผชิญกับ

ต่าง ๆ โดยงานเขียนรุ่นหลัง ๆ หนังสือของ E.H. Carr, *Karl Marx, A Study in Fanaticism* (London : Dent, 1934) มีรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งเมื่ครั้งไม่มี และให้น้ำหนักขัดแย้ง (counterpose) ในทรรศนะที่สงสัย (sceptical) มากกว่าทรรศนะที่ให้ความเคารพต่อมาร์กซ์ของเมื่ครั้ง หนังสือของ Isaiah Berlin, *Karl Marx, His Life and Environment*, 2nd ed. (New York : Oxford University Press, 1948) เป็นเรื่องสั้น ๆ ทดทสุดจนถึงปัจจุบันนี้ไม่ไว้ในภาษาอังกฤษหรือภาษาไทย ข้าพเจ้าได้อ้างอิงจากมันมากในส่วนนี้ ไม่มีหนังสือเล่มใดที่ออกพิมพ์หลังจากนั้น (และตั้งแต่ศตวรรษที่สิบสี่ ได้มีหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับมาร์กซ์เต็มหลายชั้นหนังสือ) ที่จะสามารถเอาชนะมันได้

* คำยักที่พวกยิว คำว่า "เก็ตโต" ยังมีนัยไปถึงย่านที่อยู่อาศัยของชนชั้นต่าง ๆ ที่ถูกเหยียดผิวหรือถูกคุกคามทางศาสนา-ผู้แปล

** เป็นขบวนการเคลื่อนไหวของปรัชญายุโรปในศตวรรษที่สิบแปด ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ การใช้เหตุผล การสนใจใฝ่รู้ การมีความสงสัย และการศึกษาแบบประจักษ์นิยม-ผู้แปล

วิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ หลังจากการพ่ายแพ้ของนโปเลียน เมื่อโรนัลแลนด์ ถูกสภาองเกรสแห่งเวียนนาโอนให้มาขึ้นกับปรัสเซีย ที่ซึ่งพวกยิวถูกจำกัด สิทธิของความเป็นประชาชน เมื่อถูกคุกคามจากการสูญเสียตำแหน่งในการ ปฏิบัติงานทางกฎหมาย บิดาของมาร์กซ์ตัดสินใจในปี 1817 ที่จะเปลี่ยน ศาสนาเป็นนิกายลูเทอแรนเสรีนิยมอย่างอ่อน ๆ ของปรัสเซีย โดยที่เป็น นักเทวนิยม (deist) ที่ไม่เคร่งครัด และโดยที่ไม่ได้มีการติดต่อกับวัดของ พวกยิว เขาจึงมองการเปลี่ยนศาสนานี้ว่าเป็นการกระทำที่มีประโยชน์ที่ไม่มี ความสำคัญทางศีลธรรมมากนัก

มาร์กซ์ผู้เยาว์เติบโตขึ้นมาในครอบครัวกระฎุมพีซึ่งความตึงเครียด จากสถานภาพของชนกลุ่มน้อยของมันเป็นยังไม่เห็นชัด มารดาของเขาซึ่งค่อนข้าง ไม่มีการศึกษา ไม่เคยเรียนที่จะเขียนภาษาเยอรมันให้ถูกต้อง หรือพูด ภาษาเยอรมันโดยไม่มีสำเนียงเพี้ยน ดูเหมือนจะไม่มีอิทธิพลมากมายอะไร นักต่อเขา ในทางตรงกันข้าม ความสัมพันธ์กับบิดาของเขา ถึงแม้จะมี ความตึงเครียดกันบ้าง เป็นความสัมพันธ์อันใกล้ชิดจนเกือบตลอดชีวิตของ บิดาเขา เขาแนะนำมาร์กซ์ผู้เยาว์ให้เข้าสู่โลกของการเรียนรู้ของมนุษย์และ หนังสือ ให้รู้จักนักคิดพวกลัทธิภูมิธรรมที่สำคัญ ๆ และให้รู้จักหนังสือ คลาสสิกในภาษากรีกและเยอรมัน ถึงแม้มาร์กซ์จะรู้สึกไม่พอใจตั้งแต่ต้น ๆ ในการยอมอยู่ใต้อำนาจของบิดาเขาต่ออำนาจหน้าที่ทางรัฐบาลและพวกมี อำนาจทั้งหลาย ความผูกพันทางปัญญาซึ่งถูกสร้างขึ้นระหว่างบิดาและบุตร เพิ่งเริ่มที่จะทรุดหนักลงในตอนปีท้าย ๆ ของชีวิตของบิดาของเขา เมื่อบุตร ชายได้กลายเป็นกบฏพวกเฮเกลหนุ่มที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน

มาร์กซ์ผู้เยาว์ โชคดีที่มีแบบอย่างบทบาท (role model) นอกเหนือ จากบิดาของเขาคือคนหนึ่ง คือ ลุดวิก วอน เวสต์ฟาเลน (Ludwig von

Westphalen) ซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน เวสต์ฟาเลนถึงแม้จะมีสถานะทางสังคมสูงกว่า แต่ก็มีความสัมพันธ์อันมีไมตรีจิตกับบิดาของมาร์กซ์ อย่างน้อยเขาทั้งสองก็เป็นโปรเตสแตนต์แต่เพียงในนามในเมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นคาทอลิก และเขายังมีความนิยมในพวกลัทธิภูมิธรรมและความคิดแบบเสรีนิยมร่วมกัน (เนื่องจาก) เป็นคนที่ได้รับการอบรมเป็นอย่างดีกว่าปกติ เวสต์ฟาเลนพูดได้หลายภาษา จำเรื่องโฮเมอร์ได้จนขึ้นใจ และคุ้นเคยเป็นอย่างดีในปรัชญาและวรรณคดีโบราณและสมัยใหม่ เขาพบว่าตนเองสนใจในบุตรชายของเพื่อนบ้านโน้มนานนัก เขาให้การสนับสนุนมาร์กซ์ ให้ยืมหนังสือและพาเขาไปเดินเล่นไกลๆ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เขาเล่าให้มาร์กซ์ฟังถึงเช็กสเปียร์และเซอร์วานเตส (Cervantes) และลัทธิทางสังคมใหม่ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลัทธิของพวกแซงต์-ซิมอง ซึ่งเพิ่งก่อให้เกิดความสนใจอย่างมากในปารีส ความผูกพันระหว่างคนทั้งสองแน่นแฟ้นมาก และเจ้าหน้าที่รัฐบาลชั้นสูงของปารีสเชื่อว่ามีชื่อเสียงได้กลายมาเป็นครูทางจิตใจให้ผู้นำของลัทธิกรรมกรสังคมนิยมในอนาคต

มาร์กซ์กลายเป็นพวกเฮเกลหนุ่ม

หลังจากช่วงปีที่ไม่มีเหตุการณ์อะไรในโรงเรียนยิมเนเซียม (Gymnasium) ในตริเออร์ มาร์กซ์หนุ่ม โดยคำแนะนำของบิดาของเขา ได้ลงทะเบียนเรียนที่คณะกฎหมายที่มหาวิทยาลัยบอนน์เมื่ออายุสิบเจ็ด ในปี 1836 เขาย้ายจากบอนน์มาเรียนที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ถึงแม้ว่าการย้ายนี้จะได้ถูกกระตุ้นจากอะไรก็ตามไปก็ความปรารถนาของคนในต่างจังหวัดที่อยากจะย้ายเข้ามาอยู่ในบรรยากาศของเมืองหลวงที่น่าตื่นเต้นและมีชีวิตชีวามากกว่า มันก็ได้กลายเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในเส้นทางชีวิตของชายหนุ่ม

เมื่อมาร์กซ์เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน เฮเกลได้ตายไปแล้ว แต่สปีริตของเขายังคงปกคลุมมหาวิทยาลัยอยู่อย่างเต็มที่ และหลังจากการต่อต้านเพียงช่วงสั้น ๆ มาร์กซ์ได้ยอมพ่ายแพ้ต่อสปีริตอันนั้น

อาจารย์ของเขาในคณะกฎหมาย ซาวิญญี (Savigny) ผู้สอนนิติธรรม (jurisprudence) และกานส์ (Gans) ผู้สอนกฎหมายอาญา มีอิทธิพลพอสมควรต่อมาร์กซ์หนุ่ม ซาวิญญีซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสถาบันประวัติศาสตร์ทางนิติธรรมสร้างความประทับใจแก่มาร์กซ์มาก ในความเป็นพหูสูตทางประวัติศาสตร์ และในพลังในการถกปัญหาของเขา กานส์สอนเขาถึงวิธีการวิพากษ์วิจารณ์ทางทฤษฎี (theoretical criticism) ตามแนวทางของปรัชญาของประวัติศาสตร์ แต่ไม่ใช่พวกเฮเกลผู้อาวุโสหรือพวกเฮเกลที่มีชีวิตอยู่ในยุคที่เฮเกลเพิ่งสิ้นชีวิตไปไม่นานที่ได้กลับใจชายหนุ่มมาสู่พรรคคณะแบบใหม่ แต่เป็นกลุ่มผู้มีอายุเกือบจะรุ่นเดียวกัน คือพวกเฮเกลหนุ่ม พวกนักปรัชญาหนุ่มเหล่านั้นได้ก่อตั้งกลุ่มของพวกนอกรีตกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งถึงแม้ยังคงซาบซึ้งในอาจารย์ของพวกเขาในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็ได้ก้าวออกไปจากคำสอนของเขามาร์กซ์ถูกแนะนำเข้าสู่ระบบโลกของพวกเฮเกลโดยผ่านพวกเขาและในเวลาเดียวกันเขาก็กลายเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้คัดค้านการบูชาเลื่อมใสบูชา นีเยภาพ (iconoclasts) ผู้เริ่มตั้งคำถามอันน่าอัศจรรย์ใจและเต็มไปด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ต่อส่วนสำคัญ ๆ ของการสังเคราะห์ของชายผู้ยิ่งใหญ่โดยไม่ยำเกรง

กลุ่มแบบไม่เป็นทางการดอกเตอร์คลับ (Doktorklub) ซึ่งมาร์กซ์ได้กลายเป็นสมาชิก ประกอบไปด้วยนักวิชาการชายขอบ (marginal academics) หนุ่ม ๆ ซึ่งเป็นพวกหัวรุนแรง ค่อนข้างต่อต้านศาสนา และเป็นพวกที่ปล่อยเนื้อปล่อยตัวโดยไม่แยแสกับอะไรทั้งสิ้นค่อนข้างมาก คนเด่น ๆ ในหมู่พวกเขาได้แก่พี่น้องบรูโน (Bruno) และเอ็ดการ์ เบาเออร์ (Edgar

Bauer) ทั้งคู่เป็นพวกเฮเกลฝ่ายซ้ายที่หัวรุนแรงและชอบคิดเสรี (freethinking) และแม็กซ์ สเตอร์เนอร์ (Max Stirner) ซึ่งต่อมาได้เป็นผู้สนับสนุนระบอบอนาธิปไตยที่เน้นเรื่องปัจเจกนิยมสุดกู่ ภายใต้อิทธิพลของคนเหล่านี้ มาร์กซ์ได้ละทิ้งวิชากฎหมาย และตัดสินใจทุ่มเทตนเองให้แก่ปรัชญา เขายังกลายเป็น “หนุ่มเจ้าสำราญ” อีกด้วย โดยไปเที่ยวตามซาล็อง (salon) ชั้นนำในเมืองหลวง เช่นเดียวกันกับร้านเบียร์ ซึ่งเป็นที่ที่พวกเฮเกลหนุ่มได้เถียงกันเป็นชั่วโมงเกี่ยวกับจุดอ่อนละเอียดอ่อนในลัทธิเฮเกล

ในช่วงปีที่เป็นนักศึกษาชั้น มาร์กซ์มองตนเองว่าจะเป็นอาจารย์ทางปรัชญาในอนาคต ที่จริงแล้ว บรูโน เบาเออร์ ผู้ซึ่งเพิ่งได้รับตำแหน่งที่มหาวิทยาลัยบอนน์สัญญาว่าจะหาตำแหน่งให้เขาที่นั่น แต่หลังจากนี้ได้ไม่นานเบาเออร์เองก็ถูกไล่ออกเพราะทรศนะที่ต่อต้านศาสนาและเป็นเสรีนิยมของเขา และมาร์กซ์จึงละทิ้งความหวังที่จะได้ตำแหน่งทางวิชาการโดยสิ้นเชิง วันแห่งการศึกษาของเขาสิ้นสุดลง เมื่อได้ส่งวิทยานิพนธ์แก่มหาวิทยาลัยเจนา (Jena) ในปี 1841 เรื่อง *On the Differences between the Natural Philosophy of Democritus and Epicurus* วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ค่อนข้างเป็นไปตามแบบจารีต ยกเว้นบทนำต่อต้านศาสนาอันเร่าร้อน ซึ่งภายใต้การแนะนำของเพื่อนเขา ไม่ได้ถูกส่งไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ทางวิชาการ มาร์กซ์เผชิญกับอนาคตที่ไม่แน่นอน ขณะนี้เขามีอายุยี่สิบสามปี นักปรัชญาสมัครเล่นผู้ได้สร้างประทับใจในซาล็องชั้นนำ และในการชุมนุมกันของพวกเขาที่ไม่แยแสกับอะไร (bohemian) แต่นอกจากนั้นแล้วไม่มีอนาคตสำหรับอาชีพเลย

ไม่เป็นการน่าประหลาดใจเมื่อผู้ชื่นชมเขาในระยะแรก ๆ นักปลุกระดมสังคมนิยม โมเสส เฮสส์ (Moses Hess) ชวนเขาให้เป็นนักเขียน

ประจำให้กับหนังสือพิมพ์หัวรุนแรง*—เสรีนิยมและเป็นหนังสือพิมพ์ของพวกเขา
 กระจุกฟิลิปป์ใหม่ชื่อ *Rheinische Zeitung* ในโคโลญ เขาจึงฉวยโอกาสนั้น
 ทันที เขากลายเป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการในสิบเดือนหลังจากได้เขียน
 บทความเด่นๆ จำนวนหนึ่ง ในฐานะบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์หัวรุนแรง
 ชื่อนำในถิ่นไรน์แลนด์บ้านเกิดของเขา มาร์กซ์ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการต่อสู้
 กันทางการเมือง ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติโดยตรงในช่วงเวลานั้นเป็นครั้งแรก
 เขาเขียนบทความติดต่อกันเกี่ยวกับสภาพทางสังคม และในบทความเหล่านี้
 มีเรื่องความทุกข์ยากของชาวนาที่ปลูกองุ่นในโมแซล (Moselle) และการถูก
 ปฏิบัติอย่างรุนแรงที่พวกเขาคนจนได้รับจากการขโมยไม้ในป่าซึ่งพวกเขาคิดว่า
 พวกเขามีสิทธิครอบครองร่วม (communal right) บทความเหล่านี้ได้รับความ
 สนใจพอสมควร และมาร์กซ์เริ่มถูกมองว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์หัว
 รุนแรงชั้นนำ แต่การเป็นบรรณาธิการของเขามีอายุสั้นมาก เขาต้องต่อสู้กับ
 พนักงานตรวจสิ่งพิมพ์อยู่เสมอและต้องใช้สติปัญญาทั้งหมดของเขาเพื่อที่จะ
 ทำให้ข้อโฆษณาชวนเชื่อของเขาภายใต้หน้ากากบาง ๆ ของประชาธิปไตยและ
 สาธารณรัฐนิยมผ่านการตรวจพิจารณาของคนพวกนี้ เมื่อเขาवादภาพรัฐบาล
 รัสเซียอย่างเจ็บแสบว่าเป็นบ่อมปรการใหญ่ของพวกปฏิกริยาในยุโรป ความ
 อดทนของรัฐบาลของเขาเองก็สิ้นสุดลง พระเจ้าจักรพรรดิโคโลสที่หนึ่ง
 แห่งรัสเซีย ซึ่งเคยอยู่ได้อ่านบทความโจมตีบทความหนึ่งของมาร์กซ์ ได้ร้อง
 เรียนไปยังทูตปรัสเซีย และโดยเหตุนี้หนังสือพิมพ์ *Rheinische Zeitung* จึง
 ถูกปิดลง เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ใช้เวลาเพียงครึ่งปีเท่านั้น และมาร์กซ์ก็ต้อง
 วางงานอีกครั้ง

* ความกีดกันแตกหักกับระบบหรือความคิดเก่า—ผู้แปล

หลังจากนั้นไม่นาน ในเดือนเมษายน 1843 เขาก็แต่งงานกับ หวานใจในวัยเด็กของเขา เจนนี่ วอน เวสต์ฟาเลน (Jenny von Westphalen) ท่ามกลางความตกตะลึงของครอบครัวของเธอส่วนใหญ่ ซึ่งบ่งเกี่ยวกับการจับคู่อันผิดพลาดกับคนที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่า อันที่จริงแล้วเป็นคนที่ไม่มียุติธรรมใด ๆ เลย

หลังจากการแต่งงาน คู่หนุ่มสาวอยู่ใน แบ็ดครอยซนัค (Bad Kreuznach) เป็นเวลาหลายเดือน ระหว่างช่วงเดือนอันราบเรียบของระยะน้ำผึ้ง พระจันทร์และความรักในวัยหนุ่มสาว มาร์กซ์ได้เขียนบทความย่อจากหนังสือ ประวัติศาสตร์และทฤษฎีการเมืองและสังคมเกือบร้อยเล่มลงภายในสมุดแบบ ผักกาดใหญ่ ๆ ห้าเล่ม ซึ่งมีงานของมองเตสกีเออ (Montesquieu) เรื่อง *Spirit of the Laws* และของรูสโซ (Rousseau) เรื่อง *Social Contract* ในเดือนพฤศจิกายน 1843 ด้วยความหมัดหวังที่จะได้ตำแหน่งใด ๆ ใน บรรยายกาศที่เป็นปฏิริยามากขึ้นของเยอรมนี มาร์กซ์และภรรยาของเขาจึง เดินทางไปปารีส

วันเวลาในปารีส: มาร์กซ์กลายเป็นนักสังคมนิยม

ช่วงเวลาในปารีส จากปี 1843 ถึง 1845 มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางความคิดของมาร์กซ์มากเท่ากับช่วงที่มีความสัมพันธ์กับพวกเฮเกลหนุ่มในเบอร์ลิน ภายใต้รัชสมัยของราชวงศ์จูเลีย (July) ซึ่งค่อนข้างมีชนิตกรรมมากกว่า ปารีสได้กลายเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคม การเมือง และศิลปะ และเป็นที่พักผ่อนของพวกหัวรุนแรงและนักปฏิวัติจากทั่วยุโรป

ระหว่างช่วงปีในปารีส มาร์กซ์ได้ทุ่มตัวเข้าศึกษาทฤษฎีปฏิรูปและสังคมนิยมหลายทฤษฎีซึ่งไม่มีอ่านในเยอรมนี เขาอ่านผลงานของพรูดอง

(Proudhon) และหลุยส์ บลัง (Louis Blanc), คาเบต (Cabet) และฟูรีเยร์ (Fourier), แซงต์-ซิมอน (Saint-Simon) และพวกแซงต์-ซิมอน (Saint-Simonian) เช่นเดียวกับพวกศิษย์นักปฏิวัติของบาเบฟ (Babeuf) เช่น บลังกี (Blanqui) นอกจากนี้เขายังได้เริ่มคุ้นเคยกับเศรษฐศาสตร์การเมืองอังกฤษ ตั้งแต่ อัดัม สมิท (Adam Smith) จนถึงริคาร์โด (Ricardo) และคุ้นเคยกับผู้วิจารณ์พวกเศรษฐศาสตร์การเมืองเหล่านี้ ที่เป็นพวกเสรีนิยมและหัวรุนแรง เช่น ซีสมอนดี (Sismondi)

ในปารีส มาร์กซ์ไม่เพียงแต่ได้มีโอกาสในการศึกษาลัทธิใหม่ ๆ เท่านั้น แต่เขายังได้พบกับพวกหัวรุนแรงจำนวนหนึ่งเป็นส่วนตัวด้วย ในบรรดาเหล่าพวกผู้ลี้ภัย เขารู้สึกถูกดึงดูดเป็นพิเศษกับนักปฏิวัติรัสเซีย มิคาอิล บาคูนิน (Michael Bakunin) และในบรรดาพวกเยอรมัน เขาพบปะบ่อย ๆ กับกวีหัวรุนแรง ไฮน์ริช ไฮน์ (Heinrich Heine) และเฟอ์ดินานด์ ไฟรีลิทราธ (Ferdinand Freiligrath) ช่างตัดเสื้อนักปฏิวัติที่เดินทางไปตามที่ต่าง ๆ วิลเฮล์ม ไวท์ลิง (Wilhelm Weitling) และนักเขียนพวกเฮเกลฝ่ายซ้ายหัวรุนแรง อาร์โนลด์ รูเก้ (Arnold Ruge) ในบรรดาชาวฝรั่งเศสที่มาร์กซ์ได้พบตัวจริง อาจนับได้ว่าพรูดองได้สร้างความประทับใจมากที่สุด มาร์กซ์ได้เคยอ่านงานเรื่อง *What is Property?* ของเขาแล้วตั้งแต่อายุในโคลอญ และได้กล่าวชมเชยอย่างสูง ในตอนแรกบุคคลทั้งสองดูเหมือนจะถูกสร้างมาเพื่อกันและกัน แต่ภายหลังจากระยะเวลาช่วงสั้น มิตรภาพได้สลายลง สองสามปีหลังจากนั้น มาร์กซ์ได้โจมตีหนังสือเรื่อง *Philosophy of Misery* ของพรูดอง ในหนังสือของเขาเรื่อง *The Misery of Philosophy* กล่าวหาพรูดองว่าใช้แนวความคิดทางเศรษฐกิจของริคาร์โด

อย่างผิด ๆ และละเลยความเคลื่อนไหวของประวัติศาสตร์ โดยการละเลยและให้ความสำคัญแก่พลังผลักดันของความขัดแย้งแบบวิภาษวิธีน้อยเกินไป

เหนือสิ่งอื่นใด ในปารีสนี่เองที่มีมิตรภาพอันยาวนานอย่างน่าสังเกตกับฟรีดริช เองเงิลส์ (Friedrich Engels) ได้เริ่มต้น ณ ที่นี้มาร์กซ์ได้สนิทสนมกับบุตรชายของเจ้าของโรงงานทอผ้าผู้ซึ่งได้หันมาเป็นนักสังคมนิยมเนื่องจากความขยะแขยงในสภาพของชนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งเขาได้สังเกตทั้งในโรนแลนด์ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของเขา และในอังกฤษซึ่งในตอนนั้นเขาเป็นผู้จัดการในกิจการแห่งหนึ่งของบิดาของเขา โดยผ่านเองเงิลส์และงานของเขาทำให้มาร์กซ์ได้เข้าใจถึงสภาพอันแท้จริงและความยากลำบากของชีวิตของชนชั้นกรรมาชีพ

นอกเหนือจากปัญญาชนชั้นนำของขบวนการฝ่ายซ้ายและเสรีนิยมซึ่งมาร์กซ์มีโอกาสดำเนินในปารีสแล้ว เป็นครั้งแรกที่เขาได้พบพวกช่างฝีมือและช่างหัตถกรรมหัวรุนแรงชาวเยอรมันและฝรั่งเศสผู้ซึ่งเป็นพันธมิตรกับปัญญาชน ได้เป็นเสาหลักสำคัญของขบวนการสังคมนิยมและปฏิวัติ ในการติดต่อกับพวกเขาเกือบจะทุกวัน ถึงแม้จะรู้สึกดูถูกความเรียบง่ายทางความคิดและการขาดความเด่นทางวิชาการบ่อย ๆ มาร์กซ์ก็รู้สึกประทับใจในคนประเภทใหม่เหล่านี้ ซึ่งแตกต่างเป็นอย่างมากจากนักคิดที่ได้รับการฝึกฝนเชิงวิชาการซึ่งเขาได้เคยคบหาก่อน

มาร์กซ์ นักเสรีนิยมหัวรุนแรง เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมนิยมโดยสมบูรณ์ในบรรยากาศอันรุนแรงน่าตื่นตะลึงในปารีส ณ ที่นี้ ซึ่งบางครั้งโดยตัวคนเดียวและบางครั้งโดยการร่วมมือกับเองเงิลส์ เขาเขียนงานชิ้นแรก ๆ ซึ่งเป็นการให้คำจำกัดความสถานะทางปรัชญาและการเมืองใหม่ของเขาและช่วยตัดขาดข้อผูกพันซึ่งผูกเขาไว้กับสหภาพพวกเฮเกลหนุ่มในอดีต

ข้อเขียนเหล่านี้บางชิ้นตีพิมพ์เป็นบทความในหนังสือปริทัศน์ที่มีอายุไม่นานนัก ชื่อ *Deutsch-Franzoesische Jahrbuecher* ซึ่งเขาเป็นบรรณาธิการร่วมกับอาร์โนลด์ รูเก้ อย่างไรก็ตาม บทความส่วนใหญ่เช่นเรื่อง *Economic and Philosophical Manuscripts* และเรื่อง *The German Ideology* (ซึ่งเขียนสำเร็จในบรัสเซลส์) ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นบทความที่มีชื่อเสียง ไม่เคยถูกตีพิมพ์ในระหว่างที่เขายังมีชีวิตอยู่เลย เนื่องจากถูกเขียนขึ้นในตอนแรกเพื่อเป็นเครื่องช่วยสร้างความกระจ่างทางความคิดแก่ตนเอง หนังสือเรื่อง *The Holy Family* ซึ่งเป็นบทความโต้ตอบขั้นสุดท้ายกับสมาชิกคนสำคัญๆ ใน "ครอบครัว" พวกเขาเกลหนุ่ม ได้ตีพิมพ์ในแฟรงค์เฟิร์ตในปี 1845 มันได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจากสำหรับผู้อ่านส่วนใหญ่ซึ่งก็เชื่อว่าอะไรก็เหตุดผล มันดูเหมือนกับการทะเลาะเบาะแว้งอันน่ารำคาญภายในสมาชิกของพวกเขาเกลซัย เรื่อง *The Misery of Philosophy* นั้น ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสในปี 1847

ในตอนต้น ๆ ของปี 1845 มาร์กซถูกเนรเทศออกจากปารีส โดยรัฐบาลกีโซต์ (Guizot) เช่นเดียวกับที่ครั้งหนึ่งรัฐบาลปรัสเซียได้ยุติกอาชีพบรรณาธิการของมาร์กซอันเป็นผลมาจากการประท้วงจากรัสเซีย ครั้นรัฐบาลฝรั่งเศสทำการเนรเทศเขาในฐานะเป็นตัวแทนของปรัสเซีย ซึ่งขุ่นเคืองเนื่องจากบทความวิพากษ์วิจารณ์ต่อต้านระบบกษัตริย์ในหนังสือพิมพ์สังคมนิยมชื่อ *Vorwaerts* ซึ่งเขามีส่วนร่วม มาร์กซอพยพไปบรัสเซลส์และติดต่อกับพวกผู้สืบทอดชาวเยอรมันซึ่งอาศัยอยู่ที่นั่น เขาพยายามติดต่อกับสมาชิกที่ยังเหลืออยู่ของขบวนการหัวรุนแรงสันนิบาตแห่งความยุติธรรม (League of the Just) ซึ่งเป็นองค์การปฏิวัติระหว่างชาติซึ่งได้รับอิทธิพลจากไวท์ลิ่ง ผู้ซึ่งเรากล่าวถึงไปแล้ว ในตอนนั้น มาร์กซมองตนเอง

ว่าเป็นสมาชิกของขบวนการปฏิวัติระหว่างชาติและกระตือรือร้นที่จะสร้างสัมพันธไมตรีไม่เพียงแต่กับพวกเยอรมัน แต่กับพวกเบลเยียมและนักสังคมนิยมทั้งที่เป็นบุคคลและองค์การอื่น ๆ ด้วย เขาได้กลายเป็นนักปฏิวัติอาชีพ เขียนบรรยาย และร่วมวางแผนการปฏิวัติ ซึ่งเขาก็เช่นเดียวกับสหายที่เขาพบใหม่ เชื่อว่าใกล้เข้ามาแล้ว จากนั้นเป็นต้นมา ดังเช่นที่ อิชยาห์ เบอรัลลิน (Isaiah Berlin) กล่าว “ชีวประวัติของเขาซึ่งจนกระทั่งมาถึงจุดนี้อาจจะมองได้ว่าเป็นลำดับต่อเนื่องของฉากต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคลคนหนึ่ง [ได้กลายเป็น] แยกไม่ออกจากประวัติศาสตร์โดยทั่วไปของสังคมนิยมยุโรป”⁵³

การสิ้นสุดของการฝึกงาน

ในบรรดาองค์กรสังคมนิยมที่มาร์กซ์ติดต่อกับในบรัสเซลส์ องค์กรหนึ่งก็คือ สมาคมเพื่อการศึกษาของผู้ใช้แรงงานเยอรมัน (The German Workers' Educational Association) ซึ่งนำโดย ช่างเรียงพิมพ์ (แชปเปอร์), ช่างประมงเท้า (เบาเออร์) และช่างซ่อมนาฬิกา (มอลล์) สำนักงานใหญ่ขององค์กรนี้อยู่ในลอนดอน และเป็นสมาชิกของสหพันธ์ที่ชื่อว่า สหพันธ์คอมมิวนิสต์ (Communist League) ในปี 1847 กลุ่มนี้ได้มอบหมายให้มาร์กซ์เขียนเอกสารแถลงจุดประสงค์และความเชื่อของกลุ่ม จากการแก้ไขงานร่างชิ้นแรกซึ่งเขียนโดยเองเกลส์ มาร์กซ์เขียน *The Communist Manifesto* ด้วยพลังงานสร้างสรรค์อันมหาศาล และส่งบทความนี้ไปลอนดอน ในตอนต้นปี 1848 มันได้รับการตีพิมพ์ โดยปราศจากผลกระทบสำคัญอะไร สองสามสัปดาห์ก่อนการระเบิดขึ้นของการปฏิวัติในปารีส ประโยคแรกซึ่งบัดนี้เป็นที่รู้จักกันดีคือ “ประวัติศาสตร์ของสังคมที่มีมาแต่เดิมทั้งหมดเป็น

⁵³ Berlin, op. cit., p. 146.

ประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้น” เป็นการลงโครงสร้างสิ่งซึ่งดูเหมือนเป็นแง่มุมที่เห็นชัดที่สุดของงานรุ่นหลัง ๆ ทั้งหมดของมาร์กซ ช่วงเวลาแห่งการฝึกงาน (apprenticeship) ของเขาสิ้นสุดลงแล้ว เขาจะได้ขยายและขัดเกลาคำประกาศของเขาในเวลาต่อมา และทรรศนะทางการเมืองและทิศทางการเมืองของเขาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่แนวทางหลักของการพัฒนาทางภูมิปัญญาของเขาได้ถูกกำหนดลงไว้แล้ว

เมื่อการปฏิวัติ 1848 ระเบิดขึ้นในเยอรมนี มาร์กซได้กลับไปไรน์-แลนด์ หลังจากใช้เวลาช่วงหนึ่งอยู่ในปารีสซึ่งเต็มไปด้วยบรรยากาศของการปฏิวัติ และได้ดำรงตำแหน่งบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์หัวรุนแรง ชื่อ *Neue Rheinische Zeitung* อีกครั้ง บัดนี้ เขาและเอนเงิลส์ ทำงานเพื่อให้ความร่วมมือกันของพวกนายทุนเสรีนิยมกับขบวนการชนชั้นกรรมาชีพที่เพิ่งเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านรัฐบาลปฏิกริยา เมื่อการปฏิวัตล้มเหลว มาร์กซจึงกลับไปสู่สภาพการถูกเนรเทศอีกครั้ง หลังจากที่เคยมีความสุขอยู่ชั่วขณะกับความหวังว่าเหตุการณ์อันน่าเหลือเชื่อของการปฏิวัติกำลังใกล้เข้ามา หลังจากวิพากษ์วิจารณ์พวกเสรีนิยมอย่างรุนแรงในความล้มเหลวและความขี้ขลาดของพวกเขา มาร์กซยังคงหวังว่า เชื้อเพลิงแห่งการปฏิวัติจะลุกโผลงขึ้นอีกครั้งในอนาคตอันใกล้

ในเดือนสิงหาคม 1849 มาร์กซได้รับข้อเสนอจากรัฐบาลฝรั่งเศสให้เลือกเอาระหว่างยอมแพ้โดยล่าถอยไปอยู่ในจังหวัดที่ห่างไกล หรือเดินทางออกไปจากฝรั่งเศส เขาได้ตัดสินใจและเดินทางออกจากฝรั่งเศสเพื่อไปยังลอนดอน เขาจะไม่จากนครแห่งนี้ไปเป็นช่วงนาน ๆ อีกเลย

ระหว่างระยะเวลาช่วงแรกของการอยู่ในลอนดอน มาร์กซคิดว่านครแห่งนี้จะเป็นเพียงเมืองท่าชั่วคราวซึ่งเขาจะจากไปในไม่ช้า เมื่อการ

ปฏิวัติในทวีปยุโรปเกิดขึ้นอีกครั้ง ในช่วงปีแรก ๆ เหล่านี้ เขาเขียนเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุดของเขา คือ *The Class Struggles in France* (1850) และ *The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte* (1852) งานเหล่านี้เขียนด้วยอิทธิพลของความเร้าร้อนของการปฏิวัติ แต่สิ่งที่ดูเหมือนจะสำคัญกว่านั้นก็คือ มันแสดงให้เห็นว่ามาร์กซ์มีความสามารถที่ดีที่สุดในบทบาทใหม่ของเขาในฐานะนักประวัติศาสตร์สังคมคนสำคัญ

ในช่วงปีแรกในลอนดอนผ่านไป มาร์กซ์ซึ่งถึงแม้จะไม่เคยล้มเลิกความหวังของการลุกฮือขึ้นของการปฏิวัติครั้งใหม่ ยอมรับว่าเชื้อเพลิงแห่งปี 1848 ได้ลุกไหม้จนสิ้นเชื้อหมดไปแล้ว มาร์กซ์และเอนเกิลส์ถอนตัวออกจากบรรดาเพื่อนผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่ (และ) ปฏิเสธไม่ร่วมในแผนก่อการจลาจลต่าง ๆ ซึ่งสร้างขึ้นโดยพวกนักปฏิวัติชาวยุโรป เนื่องจากเขาไม่สามารถติดต่อกับขบวนการกรรมกรและสังคมนิยมในอังกฤษ มาร์กซ์จึงเกษียณตัวเองเกือบจะสมบูรณ์ให้อยู่เฉพาะแวดวงแคบ ๆ ซึ่งประกอบด้วยครอบครัวของเขา เอนเกิลส์และเพื่อน และสานุศิษย์ที่ซื่อสัตย์อีกสองสามคน เขาอยู่ในสภาพโดดเดี่ยวเช่นนี้ตลอดส่วนใหญ่ของชีวิตของเขา เมื่อเขาเขียนถึงเอนเกิลส์เกี่ยวกับ "พรรคของเรา" เขาหมายถึงเอนเกิลส์และตัวเขาเอง

ในเดือนมิถุนายน 1852 มาร์กซ์ได้บัตรอนุญาตเข้าสู่ห้องอ่านหนังสือในบริติชมิวเซียม เขาจะนั่งอยู่ที่นั่น จาก 10.00 น. ถึง 19.00 น. ทุกวัน อ่านสมุดปกสีน้ำเงินของผู้ตรวจโรงงานและอ่านเอกสารจำนวนมหาศาลเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคของการทำงานของระบบทุนนิยมอย่างละเอียดซึ่งจะได้กลายมาเป็นส่วนประกอบสำคัญของหนังสือ *Das Kapital* ที่นี้เช่นเดียวกันซึ่งเขาจดลงสมุดโน้ตของเขาเป็นเล่ม ๆ และเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมืองอังกฤษ ซึ่งเขาได้เริ่มต้นศึกษามาตั้งแต่สมัยอยู่ปารีส

ตลอดเวลาส่วนใหญ่ในช่วงอยู่ลอนดอน มาร์กซ์อยู่ในความยากจนอันน่าเวทนาและน่าสลดใจ เขาพยายามเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่จะหางานที่มีรายได้ประจำ (ในตำแหน่งเสมียนในสถานีรถไฟ) แต่ถูกปฏิเสธเพราะลายมืออันอ่านไม่ออกของเขา เนื่องจากมุ้งมันต์ต้องงานของเขาอย่างเต็มที่และเชื่อโดยเต็มที่ว่า กายวิภาคของเศรษฐศาสตร์การเมืองของทุนนิยมซึ่งเขากำลังพยายามอธิบายอยู่ในตอนนั้น จะสร้างเครื่องมืออันขาดเสียไม่ได้สำหรับการปลดปล่อยอัน "จำเป็น" ของชนชั้นกรรมาชีพ มาร์กซ์จึงทำงานวิชาการของเขาต่อไป ถึงแม้เขาและครอบครัวของเขาจะถูกยัดยอจากเจ้าหนัผู้โกรธแค้น และพบว่าเป็นการลำบากที่จะหาที่อยู่อาศัย บุตรของเขาสามคนได้ตายไป เนื่องจากการขาดอาหารหรือขาดการดูแลอย่างเหมาะสม เมื่อบุตรคนหนึ่งตาย เขาไม่มีเงินจะซื้อโลงศพ จนกระทั่งเพื่อนผู้ลี้ภัยคนหนึ่งได้เข้ามาช่วยเหลือ เขาและครอบครัวของเขาต้องตรากตรำจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ซึ่งบางอย่างเกิดจากสภาพความเป็นอยู่อันย่ำแย่ของเขา แต่มาร์กซ์อดทนต่อไป ถ้าไม่ใช่เพราะความช่วยเหลือทางการเงินซึ่งเองเกลส์ผู้ซื่อสัตย์ได้ให้อย่างสุดความสามารถของเขา ครอบครัวทั้งครอบครัวอาจจะต้องล้มลงโดยสิ้นเชิง

ในเวลานั้น งานซึ่งจะกลายมาเป็น *Das Kapital* ปรากฏว่ากินเวลามากกว่าที่คิดไว้ โครงร่างฉบับแรกชื่อ *A Contribution to the Critique of Political Economy* ถูกตีพิมพ์ในปี 1859 แต่ได้รับความสนใจน้อยมาก เล่มแรกของหนังสือนี้ถูกตีพิมพ์ในปี 1867 มาร์กซ์ไม่ได้จัดพิมพ์เล่มต่อ ๆ ไปจนเสร็จ การตีพิมพ์ได้แล้วเสร็จในที่สุดโดยเองเกลส์และเคาต์สกี (Kautsky) หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว

ความยากจนอันสุดจะทนได้ของมาร์กซ์ได้เบาบางไปเล็กน้อยชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อบรรณาธิการต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ *New York*

Daily Tribune ซึ่งในขณะนั้นอาจจะเป็นหนังสือพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีแนวทางหัวรุนแรงอีกด้วย ขอร้องเขาให้เป็นผู้สื่อข่าวประจำเกี่ยวกับเรื่องราวในยุโรป โดยจ่ายให้หนึ่งปอนด์สเตอร์ลิงต่อบทความหนึ่งเรื่อง เขาได้ส่งบทความประจำสัปดาห์ไปให้หนังสือพิมพ์นี้เกือบสิบปี เมื่อเจ็บป่วย หรือขาดข้อมูลละเอียด หรือมีภาระกดดันจากงานเขียน *Das Kapital* ทำให้เขาไม่สามารถเขียนบทความได้ เองเกลส์ซึ่งเป็นที่หนึ่งของหนังสือพิมพ์ที่คล่องแคล่วมากกว่า จะเป็นผู้เขียนแทน เมื่อไม่นานมานี้ ความพยายามในการศึกษาว่าในบรรดาบทความที่ไม่ได้ลงชื่อเหล่านั้นบทความไหนเขียนโดยมาร์กซ์ และบทความไหนเขียนโดยเองเกลส์ ได้กลายเป็นงานที่มีประโยชน์สำหรับนักศึกษามาร์กซ์ อย่างไรก็ตาม งานเขียนเหล่านี้ได้เปิดหนทางอันมีค่าในการเข้าใจการทำงานของความคิดของมาร์กซ์ บทความเหล่านั้นครอบคลุมหัวข้อเรื่องหลายประเภท—เรื่องการทำปฏิวัติศาสตร์ สังคมของอังกฤษและยุโรป การวิเคราะห์สาเหตุอันไม่เปิดเผยของสงครามและวิกฤตการณ์ รายงานเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับผลของการปกครองของอังกฤษในอินเดีย—และเปิดเผยปฏิกิริยาของเขาต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่เช่นนั้นจะหาได้เฉพาะจากจดหมายของเขาที่เขียนถึงเองเกลส์เท่านั้น

ตลอดทศวรรษ 1850 มาร์กซ์และเองเกลส์เฝ้าสังเกตอย่างเต็มที่ไปด้วยความหวังถึงสัญลักษณ์ของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดยุคของการปฏิวัติยุคใหม่ แต่ไม่มีอะไรเกิดขึ้นเป็นเวลาหลายปี เมื่อในที่สุดเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงเกิดขึ้นในปี 1857 มันก็ไม่ได้มีผลให้เกิดการปฏิวัติ ดังนั้น มาร์กซ์จึงสนใจเรื่องการพังทลายของเศรษฐกิจที่คาดไว้น้อยลง และสนใจมากขึ้นในการจัดตั้งองค์กรของชนชั้นกรรมาชีพ แต่เขาก็ประสบความสำเร็จในขั้นต้นเป็นเวลานานอีกเช่นกัน เพื่อให้เกิดความ

แนใจ เฟอ์ร์ดีนันด์ ลาสซาล(Ferdinand Lassalle) นักปลุกระดมผู้เพื่อ
 ฝ่ายแห่งสังคมนิยมเยอรมัน ได้ก่อตั้งขบวนการแรงงานเยอรมัน แต่มาร์กซ์
 ไม่เห็นด้วยกับแนวทางทางการเมืองของมันมากยิ่งขึ้นไปกว่าท่าทางอันเสแสร้ง
 ของลาสซาลเสียอีก ความอิจฉาที่มีต่อลาสซาล ผู้ซึ่งได้ขอยืมอาวุธทาง
 ทฤษฎีส่วนใหญ่มาจากมาร์กซ์ อาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่งของความเป็น
 ปฏิปักษ์ของมาร์กซ์ แต่ยังมีสาเหตุอันปราศจากอคติอื่น ๆ มากกว่านี้ เขามี
 ความระแวงเกี่ยวกับแนวโน้มของลาสซาลที่จะก่อตั้งขบวนการสังคมนิยมบน
 พันธมิตรลับ ๆ บางประการกับบิสมาร์ก (Bismarck) และรัฐบาลปรัสเซีย

ในส่วนอื่น ๆ บนทวีปยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝรั่งเศส ขบวนการ
 การของชนชั้นกรรมาชีพเงียบสงบ เนื่องจากยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่จากความพ่าย
 แพ้ในปี 1848 สำหรับในอังกฤษ มาร์กซ์ไม่สามารถมีความเห็นใจมากนัก
 ต่อผู้นำกรรมกรที่เฉื่อยชา ปราศจากอุดมการณ์ และเน้นหนักในทางปฏิบัติ
 (pragmatic) ซึ่งมีอำนาจอยู่ในขบวนการแรงงาน เขามองดูพวกนี้ส่วนใหญ่
 ด้วยความดูแคลน และพวกเขาก็เช่นกัน ในส่วนที่ถ้าพวกเขาจะรู้จักมาร์กซ์
 บ้าง ก็มองเขาตอบแทนในลักษณะเดียวกัน

การก่อตั้งสมัชชาสากลที่หนึ่ง (First International)

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมาถึงในปี 1863 ในปีนั้น ผู้แทนคนหนึ่ง
 ของกรรมกรฝรั่งเศสได้รับอนุญาตให้มาอังกฤษเพื่อมาร่วมพิธีเปิดนิทรรศการ
 อุตสาหกรรมสมัยใหม่ในลอนดอน เพื่อที่จะได้ศึกษาพัฒนาการทางด้าน
 อุตสาหกรรมและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมอาชีพชาวอังกฤษ ผู้นำ
 กรรมกรอังกฤษและฝรั่งเศสในไม่ช้าลงมติให้จัดตั้งความร่วมมือต่อไปทาง
 เศรษฐกิจและการเมือง ให้เชิญผู้แทนจากชาติในยุโรปชาติอื่นมาร่วมกับ

พวกเขา และจัดตั้งสหพันธ์ระหว่างชาติของกรรมกร ซึ่งปฏิญาณที่จะหยุดยั้งระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่และแทนที่มันด้วยรูปแบบของการเป็นเจ้าของโดยส่วนรวมแบบใดแบบหนึ่ง สมัชชาสากล (The International) ซึ่งเป็นชื่อของขบวนการนี้ในเวลาต่อมา ประกอบไปด้วยส่วนประกอบที่ต่างกันหลายส่วนในหมู่พวกชาวฝรั่งเศส ซึ่งเป็นพวกนิยมพรุดองและพวกนิยมบลังกีเป็นพวกข้างมาก, ในหมู่ชาวอิตาลี มีพวกนิยมประชาธิปไตยหัวรุนแรงได้การนำของมาซซินี (Mazzini) แต่ไม่ใช่สังคมนิยม, ในหมู่ชาวอังกฤษ ประกอบด้วยพวกสหพันธ์ที่ไม่ฝักใฝ่การเมือง (nonpolitical unionists) และนักปฏิรูปหัวรุนแรง (ซึ่งบางคนในกลุ่มนี้เป็นลูกศิษย์ของกองค์) ทำงานอยู่ข้างเคียงกัน

ต่างกับความเฉยเมยอย่างก่อน ๆ ต่อดองค์การต่าง ๆ ที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของเขอย่างเต็มที่ มาร์กซ์ตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มนี้ และตัดสินใจไม่เพียงแต่ที่จะเข้าไปร่วมกลุ่มเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้นำทางปัญญาขององค์การด้วย พวกช่างฝีมือเยอรมันที่อาศัยอยู่ในลอนดอนตั้งเขาเป็นตัวแทนของพวกตน และในไม่ช้าหลังจากการประชุมครั้งแรก มาร์กซ์ก็มีอำนาจอย่างเต็มที่ เอกสารชื่อ *The Inaugural Address of the International* ซึ่งมาร์กซ์เป็นผู้ประพันธ์และได้รับการยอมรับไปใช้โดยองค์การ เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญต่อลัทธิมาร์กซิสต์ไม่น้อยไปกว่า *The Communist Manifesto* ซึ่งเขียนเมื่อสิบห้าปีก่อนหน้านั้นเลย

ในช่วงสิบปีต่อมา มาร์กซ์ทุ่มเทพลังงานของเขาส่วนใหญ่ให้กิจการของสมัชชาสากล เขาต่อสู้กับพวกนักปฏิรูปชนชั้นกลาง และพวกอนาธิปไตยบาคุนินิสต์ (Bakuninist) เพื่อแนวทางทางทฤษฎีของเขา เขาทำศึกอย่างต่อเนืองไม่สิ้นสุดกับสำนักศิษย์ของบลังกีและพรุดองในฝรั่งเศส และ

พวกกลางซาลในเยอรมนี ตลอดช่วงปีเหล่านี้ เขาพยายามที่จะสร้างสิ่งซึ่ง
 ตอนแรก เริ่มจากพันธมิตรอย่างหลวม ๆ ของอุดมการณ์อันหลากหลาย ให้
 เป็นขบวนการอันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์
 ทางการปฏิวัติเพียงแหล่งเดียว ซึ่งเขาได้หล่อหลอมเป็นเวลาหลายปีในความ
 เจียบเหงาและโดดเดี่ยวในระหว่างช่วงการเนรเทศอยู่ในอังกฤษ

สมัชชาสากล ในไม่ช้าได้กลายเป็นขบวนการที่มีอำนาจ ก่อให้เกิด
 ความเกรงกลัวในหมู่พวกที่ป้องกันสถานภาพเดิม สาขาของสมัชชาสากลถูก
 ก่อตั้งในเมืองใหญ่ ๆ ของยุโรป จากนั้นเป็นต้นมา มาร์กซ์ในฐานะผู้นำ
 ของสภาทั่วไปของสมัชชาสากล สามารถควบคุมขบวนการอย่างได้ผล และ
 รวดเร็วให้ยึดมั่นอย่างเคร่งครัดต่อแนวทางที่เขาได้กำหนดขึ้น วิทยุญาณลึกลับ
 ของลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งมาร์กซ์เห็นว่าลอกหลอนยุโรปในปี 1847 ดู
 เหมือนจะเป็นจริงมากกว่าต่อกลุ่มคนที่อยู่ในอำนาจในทศวรรษ 1860 ตอน
 ปลาย มากกว่าที่มันเป็นเมื่อสี่สิบปีก่อนหน้านั้น นักวิชาการผู้ไม่มีชื่อเสียง
 จากบริติชมิวเซียม ได้กลายเป็นจุดแห่งความสนใจในทันทีทันใดจากหน่วย
 สืบราชการลับหลายหน่วยซึ่งสืบเสาะค้นหาพวกนักปฏิวัติในลอนดอนอย่าง
 ละเอียดยเพื่อหาข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมบ่อนทำลาย

เมื่อหนังสือ *Das Kapital* เล่มแรก ถูกตีพิมพ์ในปี 1867 มาร์กซ์
 ได้เป็นจุดสนใจเรียบริยแล้วในฐานะผู้นำของสมัชชาสากล ถึงแม้หนังสือ
 จะไม่ได้รับความสนใจมากในทันทีเช่นที่เขาคาดหวังไว้โดยไม่ต้องสงสัย ใน
 ไม่ช้าก็มีผู้อ่านมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่นักสังคมนิยมในยุโรป ในอังกฤษ
 มีบทวิจารณ์แบบวิเคราะห์ (critical review) เพียงหนึ่งบทเท่านั้น ซึ่งตั้งข้อ
 สงเกตอย่างขัน ๆ ว่า “การนำเสนอของหัวข้อนี้สืบสวนคำถามทางเศรษฐ-
 ศาสตร์อันแห้งผากที่สุดได้อย่างมีเสน่ห์เป็นพิเศษ” แต่ในทวีปยุโรปมี

ปฏิกริยาที่เต็มไปด้วยความเข้ออกเข้าใจมากกว่านี้ เพื่อนของมาร์กซ์จำนวนหนึ่งได้ทำการโฆษณาหนังสืออย่างเต็มที่ และผู้ร่วมงานชาวเยอรมันในอดีตบางคนได้แสดงความชมเชยต่อเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัสเซีย บทวิจารณ์เต็มไปด้วยความนิยมชมชอบและลึกซึ้งยิ่งกว่าที่ใด ๆ โดยทั่วไปแล้ว นอกเหนือจากความดีเลิศทางวิทยาศาสตร์ของมัน หนังสือเล่มนี้ได้รับการอ่านอย่างกว้างขวางจากสมาชิกของสมัชชาสากล หนังสือเล่มก่อน ๆ ของมาร์กซ์ได้ถูกละเลย แม้กระทั่งในประเทศที่พูดภาษาเยอรมัน แต่เล่มแรกของ *Das Kapital* ได้ถูกแปลเป็นภาษารัสเซีย ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิตาลีภายในสิบปีหลังจากตีพิมพ์

ในปลายทศวรรษ 1860 มาร์กซ์ในฐานะผู้นำของสมัชชาสากลและผู้ประพันธ์หนังสือที่พยายามที่จะวาง "กฎความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจของสังคมปัจจุบัน" น่าจะรู้สึกว่าเขาได้ทำสำเร็จในการรวมทฤษฎีสังคมนิยมและข้อปฏิบัติในการปฏิวัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่ปี 1847 เขาได้วางรากฐานทางความคิดสำหรับขบวนการทางสังคมนิยม ซึ่งเขาสามารถควบคุมผ่านทางองค์การได้อย่างเต็มที่ แต่ผืนนั้นต้องสลายลงในไม่ช้า

ราวกับเป็นการเล่นตลกของชะตากรรม ที่กลุ่มปารีสคอมมูนแห่งปี 1871 ตัวอย่างอันแรกของชนชั้นกรรมาชีพที่สามารถสร้างอำนาจให้แก่ตัวเอง และดังนั้นจึงดูเหมือนเป็นการพิสูจน์ว่าทฤษฎีของมาร์กซ์ไม่ผิดได้กลายเป็นกลุ่มซึ่งเป็นตัวทำลายสมัชชาสากลด้วย ถึงแม้ว่าพวกปารีสคอมมูนจะถูกครอบคลุมโดยพวกพรูดองและพวกจาโคแบง (Jacobin) รุ่นหลัง ๆ แทนที่จะเป็นพวกมาร์กซ์ิสต์ มาร์กซ์ก็ได้ลุกขึ้นปกป้องกลุ่มนี้ในสุนทรพจน์อันคมคาย ซึ่งตีพิมพ์ภายใต้ชื่อว่า *The Civil War in France*

แต่ในไม่ช้าหลังจากที่คอมมูนจมนอยู่ในกองเลือด ความไม่พึงพอใจอย่างเงิบๆ ในบรรดาสมาชิกของพวกเขาสมัยสากลก็ได้ปรากฏขึ้นมา พวกเขาหาแรงงานอังกฤษเริ่มรู้สึกหวาดกลัวมากขึ้น พวกเขาหวั่นเกรงที่จะถูกคนงานอังกฤษที่รักสงบมองว่าเกี่ยวข้องกับ “พวกก่อการร้ายที่เป็นแดงแห่งปารีส” ขบวนการฝรั่งเศสสันตะเทือน และผู้นำซึ่งถูกเนรเทศก็ทะเลาะเบาะแว้งในหมู่พวกเขาด้วยกัน อันเป็นนิสัยของพวกเขาที่การเมืองที่ลึกลับนอกประเทศ ฐานุศิษย์ของบากูนินพยายามฉวยโอกาสที่จะแย่งการควบคุมไปจากมาร์กซ์ เพื่อที่จะประกันอิทธิพลในสมัยสากลของเขาต่อไป มาร์กซ์จัดการย้ายสำนักงานไปสหรัฐอเมริกา ซึ่งฐานุศิษย์ของเขายังมีอำนาจควบคุมอยู่เต็มที่ สิ่งนี้พิสูจน์ว่าเป็นการดำเนินงานที่ผิดพลาด กลุ่มสมัยสากลหมดอายุขัยไปในที่สุดในปีลาเดลเฟียในปี 1876

ในอีกสองสามปีที่ยังเหลืออยู่ มาร์กซ์ซึ่งสุขภาพไม่ดีจากการเจ็บป่วย ไม่ได้ผลิตงานสำคัญอะไรเลย เมื่อฐานุศิษย์ของเขาและของลาสซาลรวมตัวกันในปี 1875 ที่จะก่อตั้งพรรคแนวร่วมสังคมนิยมในการประชุมที่ก็อทธา (Gotha) เขาได้เขียนข้อความเบื้องต้นๆ ซึ่งเต็มไปด้วยการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแผนการของมัน ซึ่งในข้อเขียนนี้ เขาได้รวบรวมเป็นระบบเป็นครั้งสุดท้ายเกี่ยวกับแนวคิดทางทฤษฎีและปฏิบัติของเขา ซึ่งน่าจะได้เป็นแนวทางของขบวนการสังคมนิยม หนังสือเรื่อง *The Critique of the Gotha Program* ซึ่งตีพิมพ์หลังจากความตายของเขาแล้ว เป็นงานเขียนชิ้นสำคัญชิ้นสุดท้ายของเขา

จนกระทั่งถึงช่วงสุดท้ายของชีวิต มาร์กซ์ในที่สุดก็ได้รับความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายพอควร เองเกลส์ซึ่งในตอนนั้นมิรูานะดีพิทอสมควร์ ได้ให้เงินประจำปีแก่เขา ทำให้เขาสามารถใช้ชีวิตในช่วงสองสามปีสุดท้ายได้อย่าง

ค่อนข้างสบาย เขาได้กลายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และนักสังคมนิยมจากทั่วยุโรปปรึกษากับเขาไม่ว่าโดยจดหมายหรือตัวต่อตัว โดยเฉพาะพวกหัวรุนแรงรัสเซีย—ในความประหลาดใจของมาร์กซ์ ผู้ซึ่งได้โจมตีรัสเซียมาเป็นเวลาสามสิบปีว่าเป็นโรงเก็บศพ (charnel house) ของยุโรป—ต่างเดินทางมาหาเขาและขอคำแนะนำของเขา ยิ่งไปกว่านั้น ผู้นำรุ่นหนุ่มของขบวนการสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมันซึ่งรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวแล้ว คือ เบเบล (Bebel) เบิร์นสไตน์ (Bernstein) และเคาต์สกีได้มาเยี่ยมเขา และปรึกษาเขาในประเด็นที่สำคัญๆ ทั้งหมด ขบวนการเยอรมันนี้เจริญรุ่งเรืองและผู้นำคนหนึ่งของขบวนการในฝรั่งเศสที่ชื่อ ฟินชุนมาใหม่ จูลส์ เกอส์ต์ (Jules Guesde) ปรึกษามาร์กซ์เกี่ยวกับแผนงานที่ควรนำไปใช้ อิทธิพลของพวกบาคุนินิสต์ถูกผลักถอยออกไปอย่างช้าๆ โดยผู้นำมาร์กซิสต์ในอิตาลีและสวีเดนแลนด์ ซึ่งมาร์กซ์ได้มีการติดต่ออย่างยาวนานด้วย

ในฐานะบุคคลที่เป็นที่นับถือในขบวนการสังคมนิยมที่เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดมาร์กซ์ก็ได้พบกลุ่มผู้ฟังและบทบาทอันน่าพึงพอใจ แต่อำนาจในทางสร้างสรรค์ของเขาได้ลดน้อยลง เขายังคงอ่านอย่างไม่รู้จักพอ เขายังสอนภาษาใหม่ๆ แก่ตนเอง เช่น ภาษารัสเซีย และตุรกี แต่ในความคิดหวังของเองเกลส์ เขาเขียนน้อยลงและน้อยลง และคลุ้มเคลือมากกว่าที่เคยเป็น

ในปี 1881 ภรรยาของเขาเสียชีวิตจากโรคมะเร็ง หนึ่งปีหลังจากนั้นบุตรสาวคนโตของเขาซึ่งเป็นภรรยาของผู้นำนักสังคมนิยมฝรั่งเศส จัง ลองเกต์ (Jean Longuet) ก็เสียชีวิตเช่นกัน มาร์กซ์ไม่สามารถฟื้นตัวจากความเศร้าโศกเหล่านี้ได้ เขาเสียชีวิตบนเก้าอี้ในหนังสือในวันที่ 14 มีนาคม 1883 มีเพียงเพื่อนสองสามคนและตัวแทนนักสังคมนิยมจากต่าง

ประเทศเดินตามหีบศพเขาไปยังสุสานไฮเกด ความตายของเขาเกือบไม่ได้รับความสนใจจากสาธารณชนเลย

บริบททางวิชาการ

มักจะกล่าวกันว่า มาร์กซ์วางแนวทางลัทธิของเขาจากองค์ประกอบใหญ่ๆ สามประการ คือ จิตนิยมแบบเยอรมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบเฮเกล ความคิดสังคมนิยมฝรั่งเศส และเศรษฐศาสตร์การเมืองของอังกฤษ ถึงแม้จะไม่ผิด แต่ก็ไม่ใช่ความจริงทั้งหมด กระแสความคิดอื่นๆ โดยเฉพาะแนวความคิดภูมิธรรม (Enlightenment) แบบเยอรมันและฝรั่งเศส ก็เป็นสิ่งสำคัญเท่าๆ กันสำหรับเขา ถึงแม้ก่อนที่เขาจะรับรู้จักลัทธิอื่นๆ ส่วนใหญ่ มาร์กซ์ได้เรียนรู้จากบิดาของเขาและจาก ลุดวิก วอน เวสต์ฟาเลน ถึงความรักอันลึกซึ้งในแนวความคิดภูมิธรรม และปรัชญาของสปิโนซา (Spinoza)

ในฐานะที่เป็นนักอ่านแบบไม่เลือกจนตลอดชีวิตของเขา มาร์กซ์สามารถที่จะรวบรวมความคิดของเขาจากแนวความคิดทางภูมิปัญญารุ่นก่อนๆ หลายสาขา เห็นอสิ่งใด เขามีความคิดเชิงสังเคราะห์ตามที่อีสยาห์ เบอร์ลินกล่าวว่า “สิ่งที่ไม่เหมือนใครในผลงานของเขา ไม่ใช่องค์ประกอบอันใดอันหนึ่ง แต่เป็นสมมุติฐานหลัก ซึ่งแต่ละหัวข้อมีความเกี่ยวข้องกับอีกหัวข้อหนึ่ง จนทุกๆ ส่วนดูเหมือนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นระบบรวมอันเดียว”⁵⁴ มาร์กซ์ไม่ใช่โคติกในตู้โชว์เครื่องกระเบื้องเคลือบของวัฒนธรรมตะวันตก เช่นที่บางครั้งเขาถูกวาดภาพเช่นนั้นจากผู้ที่ไม่รู้ ในทางตรงกันข้าม งานของเขาสืบทอดมาโดยตรงจากกระแสหลักของแนวความคิดในยุโรป เขาเป็นหน้าต่อลัทธิที่มีมาก่อนหลายลัทธิ และต่อนักคิดร่วมสมัยกับเขาเช่นเดียวกัน

⁵⁴ Ibid., p. 13.

ในบรรดาประเด็นสำคัญในงานของนักคิดรุ่นก่อนเขาซึ่งสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจมาร์กซ์ มีประเด็นเด่น ๆ สี่ประเด็น คือ ความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า ไม่ว่าจะโดยสันติหรือมีความขัดแย้ง, ความคิดเรื่องการแปลกแยก, ความคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบ, และทฤษฎีการมองสังคมและยุคทางประวัติศาสตร์แบบส่วนทั้งหมด (holistic)

ความคิดเกี่ยวกับความก้าวหน้า

แนวความคิดเรื่องความเจริญเติบโต การพัฒนา ขบวนการเปลี่ยนแปลง และสิ่งอื่น ๆ ทำนองนี้ เป็นจุดศูนย์กลางของแนวความคิดปรัชญาเยอรมัน ตั้งแต่ไลบ์นิซในตอนต้นของศตวรรษที่สิบแปด ไลบ์นิซได้เน้นว่าองค์ภาวะที่เจริญเติบโตได้ (growing entity) แต่ละสิ่งต้องผ่านขั้นตอนของการพัฒนา ว่า “ธรรมชาติไม่เคยกระโดดข้ามขั้นตอน” และว่า ในทุกช่วงขณะมัน “อัดแน่นไปด้วยพลังแห่งอดีตและเต็มไปด้วยความหมายของอนาคต” ถึงแม้เขาจะเขียนน้อยมากเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แต่ข้อเขียนทางศาสนาของเขาเกี่ยวกับความยุติธรรมในโลกหน้า (theodicy) และการให้ความสนใจทางโลกในความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงทฤษฎีของเขาว่า มนุษยชาติจะค่อย ๆ ก้าวไปสู่ความสุขและความสมบูรณ์ที่มากขึ้นจากการแพร่กระจายมากขึ้นเรื่อย ๆ ของวิทยาศาสตร์⁵⁵

เมื่อศตวรรษที่สิบแปดผ่านไป แนวความคิดเรื่องความก้าวหน้าได้กลายมาเป็นแนวความคิดทางโลก ในหนังสือเรื่อง *The Education of the Human Race* ของเลสซึ่ง รวบรวมภาพของพัฒนาการไปข้างหน้าทางจริยธรรมของมนุษยชาติเป็นทฤษฎีที่มีสามขั้นตอน เป็นทฤษฎีซึ่งมีรากฐานจาก

⁵⁵ โปรดดู Frank E. Manuel, *Shapes of Philosophical History* (Stanford, California : Stanford University Press, 1965), pp. 78 ff.

แนวความคิดแบบคริสเตียน ถึงแม้ว่าจะเป็นแนวความคิดทางโลกโดยพื้นฐาน สำหรับเลสซึ่ง ประวัติศาสตร์มนุษยชาติดูเหมือนจะแบ่งออกเป็นชั้นก่อนจริยธรรมแบบคริสเตียน ซึ่งมีการลงโทษอันรุนแรง และรางวัลอันมีตัวตน ชั้นที่เป็นคริสเตียน ซึ่งมีจริยธรรมที่ได้รับการขัดเกลาและเป็นจิตนิยมมากขึ้น และชั้นที่สามที่ใกล้เข้ามา เป็นชั้นที่มนุษย์ที่มีจริยธรรมจะไม่ตกอยู่ในความกลัวจากการลงโทษจากภายนอกและความรู้สึกผิดภายในอีกต่อไป แต่จะสร้างข้อตัดสินทางจริยธรรมที่มีเหตุผลโดยอิสระและโดยอัตโนมัติในอนาคต มนุษยชาติทั้งหมดจะได้รับความสุขจากผลของการมีชัยชนะทางเหตุผล และปกครองตนเองอย่างมีจริยธรรม

ลัทธิของพวกภูมิธรรม ซึ่งเน้นในเรื่องความก้าวหน้าอันกลมกลืนอย่างค่อยเป็นค่อยไปของมนุษยชาติ ถูกหักล้างในตอนปลายของศตวรรษจากปรัชญาที่เข้มงวดกว่า โดยเฉพาะคานต์ ซึ่งถึงแม้จะยังยึดอยู่ในความเชื่อในเรื่องความก้าวหน้าของมนุษยชาติ ได้ตั้งข้อสังเกตที่มองโลกในแง่ร้ายมากขึ้น สำหรับเขา ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างมนุษย์เป็นพลังขับเคลื่อนที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ แทนที่จะเป็นการสัมพันธ์กันอย่างผสมกลมกลืนซึ่งกันและกัน มนุษย์ถูกกำหนดให้อยู่ใน “การสมาคมที่ไม่เป็นสังคม” (unsociable sociability) เขาได้แย้งว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรวมกันเพราะโดยวิธีนี้เท่านั้นที่เขาจะสามารถพัฒนาความสามารถโดยธรรมชาติของเขา กระนั้นเขาก็มีแนวโน้มเช่นกันที่จะแยกตัวเองออกจากกัน เพราะความปรารถนาอันไม่เป็นสังคมของเขาในการที่จะได้ทุก ๆ สิ่งตามวิถีทางของเขา ความก้าวหน้าเกิดขึ้นจากการร่วมมือที่แฝงความเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน มนุษย์อาจปรารถนามิตรภาพและสันติภาพ แต่ธรรมชาติได้สร้างความไม่ปรองดองกันเพื่อก่อความทุกข์จากสภาพอันยอมจำนนเหมือนแกะ ความก้าวหน้าของ

ชาติพันธุ์ เป็นเพียงแต่ผลของความเป็นปฏิปักษ์กันนับไม่ถ้วนระหว่างบุคคล⁵⁶ ศักยภาพตามธรรมชาติสำหรับความเจริญเติบโตและความสมบูรณ์ปรากฏออกมา ไม่ใช่ในตัวบุคคล แต่ในมนุษยชาติโดยรวมเท่านั้น

ทรรศนะแบบคานต์เรื่องความสำคัญของความขัดแย้งได้กลายมาเป็นจุดเริ่มต้นประการหนึ่งของลัทธิเฮเกล แนวความคิดแบบไลบ์นิซซึ่งมองความก้าวหน้าเป็นพัฒนาการอันนุ่มนวลจากศักยภาพไปสู่ความเป็นจริง ถูกละทิ้งที่นี้ ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติโดยจริงแล้วเป็นประวัติศาสตร์ของการคลี่คลายอย่างค่อยเป็นค่อยไปของจิตวิญญาณ (Spirit) แต่มันก็เป็นประวัติศาสตร์ของการสู้รบอันนองเลือด ของสงครามและการปฏิวัติของการอ้างสิทธิอย่างแข่งขันกัน และของสถานการณ์อันน่าเศร้าสลด ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ถูกกำหนดโดยขั้นตอนอันจำเป็นซึ่งจิตวิญญาณอันสมบูรณ์ (The Absolute Spirit) จะค่อย ๆ ก้าวไปสู่การตระหนักถึงตัวมันเอง มนุษยชาติจะก้าวไปถึงจิตสำนึกในตนเองแท้จริงอย่างช้า ๆ แต่ประวัติศาสตร์นี้เป็นเรื่องเศร้าถ้ามองจากแง่มุมของผู้กระทำทางประวัติศาสตร์ เราจะประจักษ์ถึงความก้าวหน้าได้ก็โดยมองจากผลดีของส่วนรวมนั้น “สิ่งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นเล่ห์เหลี่ยมของเหตุผล คือมักกำหนดให้อารมณ์อันรุนแรงทำงานเพื่อตัวมัน ในขณะที่สิ่งที่พัฒนาการดำรงอยู่ของมันจากแรงกระตุ้นเช่นนั้นต้องเป็นฝ่ายที่รับโทษทัณฑ์ และสูญเสีย...ส่วนเฉพาะที่โดยมากมีคุณค่าเล็กน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับส่วนรวมคือ บัจเจกบุคคลมักต้องถูกเสียสละไปและถูกทอดทิ้ง”⁵⁷

⁵⁶ ไปรอดตุ Kant on History, tans. by Beck, Anchor, and Feckenheim (Indianapolis : Bobbs — Merrill, 1963).

⁵⁷ F.W. Hegel, “Introduction,” *The Philosophy of History* (New York : Bohn Library, n.d.), p. 34.

สำหรับเฮเกล ยกตัวอย่างเช่นคำถามเรื่องเสรีภาพ จะไม่สามารถตอบได้ในเงื่อนไขของความปรารถนาและแนวโน้มไปในทางเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวของบุคคล มันเป็นคำถามเชิงประวัติศาสตร์ สำหรับเฮเกลก็เช่นเดียวกับสปีโนซา เสรีภาพเป็นเพียงการตระหนักถึงความจำเป็น ในขั้นก่อน ๆ ของความก้าวหน้าของโลกแห่งจิตวิญญาณ มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่สามารถได้รับเสรีภาพ และเขาได้มันมาบนความสูญเสียของอีกหลาย ๆ คนที่ได้เป็นอิสระเท่านั้น เฉพาะในยุคใหม่ซึ่งเรืองแสงขึ้นพร้อมกับการปฏิวัติฝรั่งเศสเท่านั้นที่มนุษย์จะสามารถเริ่มมองเห็นความเป็นไปได้ของเสรีภาพโดยทั่วไป

ลัทธิเกี่ยวกับความก้าวหน้าของพวกเยอรมัน อย่างน้อยที่สุดในตอนปลายศตวรรษที่สิบแปด ค่อนข้างจะมองโลกในแง่ดีน้อยกว่า และเรียบง่ายน้อยกว่าวรรณคดีของฝรั่งเศสในตอนนั้น ซึ่งได้อธิบายในบทก่อนแล้ว มาร์กซ์ได้รับอิทธิพลจากทั้งสองแนวความคิด เขาเป็นทายาทของลัทธิภูมิธรรมฝรั่งเศส เช่นเดียวกับลัทธิภูมิธรรมเยอรมัน แต่อิทธิพลจากแนวความคิดแบบเยอรมันค่อนข้างจะลึกซึ้งมากกว่า ดังปรากฏให้เห็นในแนวความคิดของเขาเรื่องความแปลกแยก

ความคิดเรื่องความแปลกแยก

หนังสือเรื่อง *Second Discourse* ของรูสโซ เป็นหนึ่งในบรรดาแหล่งความคิดหลักในตอนต้นเกี่ยวกับเรื่องความแปลกแยก การพรรณนาอย่างชัดเจนถึงความดีโดยธรรมชาติของมนุษย์และการถูกทำให้เสื่อมทรามลงโดยสังคม การเน้นของเขาในเรื่อง “ความเสมอภาคซึ่งธรรมชาติได้สร้างขึ้นในหมู่มนุษย์” และ “ความไม่เสมอภาคที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเอง” ความ

หวาดกลัวความหายนะซึ่งเขาคิดว่าสังคมได้สร้างขึ้นในผลกระทบบของมันต่อ
 ธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ในภายหลังได้กระตุ้นทรรศนะในการวิพากษ์
 วิจารณ์เกี่ยวกับสภาพอันตกต่ำลงของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของรุสโซไม่ได้จำกัดอยู่เพียง “ความเป็นปัจเจก
 นิยม ซึ่งเป็นนักต่อต้าน (defiant individualism) ใน *The Discours sur
 l'inégalité*” ซึ่งเขาพรรณนาว่ามนุษย์ถูกตัดจากความสัมพันธ์ทางสังคมตาม
 ธรรมชาติของพวกเขาโดยกฎสังคมซึ่งกดขี่และไม่เป็นธรรม เขายังได้แสดง
 ในหนังสือ *Social Contract* ว่า การมารวมกันอยู่ในชุมชนใหม่ มนุษย์
 สามารถที่จะสร้างข้อผูกพันใหม่โดยสมัครใจ ซึ่งจะสามารถเอาชนะความทุกข์
 ทรมานจากการต้องยอมจำนนต่อเจตจำนงทั่วไปได้อย่างไร ความคิดเรื่อง
 ปัจเจกนิยมใน *Second Discourse* ตามมาด้วยความคิดเรื่อง “การรวมกลุ่ม
 อย่างต่อต้าน” (defiant collectivism) ในลักษณะที่เท่า ๆ กันใน *Social
 Contract*⁵⁸ งานของรุสโซอาจถูกตีความ และโดยไม่ต้องสงสัยมักถูกตีความว่า
 เป็นฉบับทางโลก (secular version) ของเรื่องเก่า ๆ เกี่ยวกับบาปของมนุษย์
 และการไถ่บาปในภายหลัง

ชาวเยอรมันที่อ่านรุสโซจำนวนมากไม่ประทับใจในการพรรณนาอัน
 สละสลวยเกี่ยวกับความสูงส่งของจิตใจของคนป่า ยกตัวอย่างเช่น ชิลเลอร์
 (Schiller) เรียกมันว่า “เป็นความหมกมุ่นในความคิดที่ไม่เป็นจริงของเขา” *

⁵⁸ C.E. Vaughn อ้างใน George H. Sabine, *A History of Political Thought* (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1961), p. 580.

* “the tranquil nausea of his paradise” แปลตรงตัวหมายถึง ความน่า
 คลื่นเหียนต่อความหมกมุ่นในความคิดเกี่ยวกับ (ความดั่งม) ในสุชาวดี (ซึ่งไม่เป็น
 จริง) — ผู้แปล

แต่คำกล่าวหาสังคมและผลอันเป็นภัยของมันของรุสโซได้กลายมาเป็นหัวข้อ
 ร่วมกันของนักคิดเยอรมันหลายคนในปลายศตวรรษที่สิบแปดและต้น
 ศตวรรษที่สิบเก้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนเหล่านี้ ถึงแม้จะสงสัยเกี่ยวกับการ
 อ้างถึงการรวมกันเป็นหนึ่งเดียวของชีวิตของคนป่า ก็ยังเคร่งครัดไปกับเขา
 ในสภาพอันแย่งของมนุษย์ในสังคมร่วมสมัย การผนึกผสานแบบชุมชนและ
 การเป็นหนึ่งเดียวของปัจเจกบุคคล (individual wholeness) ในยุคโบราณ
 เป็นภาพที่ตรงกันข้ามกับความแตกแยกของชุมชนและการแยกต่างหากจาก
 กันในความเป็นอยู่ของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ซิลเลอร์อ้างว่า
 มนุษย์ถูกฉีกออกเป็นชิ้น ๆ จากการแบ่งงานกันทำสมัยใหม่ เป็นฟันเฟืองที่มี
 มีหน้าที่เฉพาะในจักรวรรดิใหญ่ของสังคมปัจจุบันเท่านั้น เขาไม่สามารถ
 พัฒนาศักยภาพให้เต็มที่ได้อีกต่อไป “เมื่อถูกผูกมัดกับแค่เสี้ยวที่เล็กของส่วน
 รวมโดยไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์ก็ได้กลายไปเป็นแค่ส่วนเสี้ยวเล็ก ๆ ... และ
 ไม่สามารถพัฒนาความกลมกลืนของความเป็นตัวเขา แทนที่จะเป็นตัวแทน
 ของส่วนรวมของมนุษยชาติในธรรมชาติของเขาเอง เขาได้กลายเป็นเพียง
 ภาพจำลองของธุรกิจของเขาหรือศาสตร์ของเขา” “เราเห็นไม่เพียงแต่ปัจเจก
 บุคคลเพียงคนเดียว แต่ชนชั้นต่าง ๆ ทั้งหมดของมนุษยชาติพัฒนาพรสวรรค์
 ของเขาไปได้เพียงส่วนเดียวเท่านั้น ในขณะที่ส่วนที่เหลือ เช่นเดียวกับไม้ที่
 แคระแกร็นหักงอ เพียงแต่ส่อให้เห็นอย่างเบาบางว่ามีศักยภาพ” ไม่เพียง
 แต่ความกลมกลืนในตัวปัจเจกบุคคลของมนุษย์จะถูกทำลายไปในสภาพอัน
 ตกด่ำในปัจจุบันเท่านั้น สังคมก็ทุพพลภาพไปในทำนองเดียวกัน “รัฐและ
 วัตถุประสงค์แยกออกจากกันและกฎหมายกับจริยธรรมก็เช่นกัน การบรรลุผลสำเร็จ
 (fulfillment) ถูกแยกออกจากแรงงาน วิธีทางถูกแยกออกจากจุดมุ่งหมาย

การมุ่งมานะ (exertion) ถูกแยกออกจากการตอบแทน (remuneration)”⁵⁹

ข้อกล่าวหาอันคล้ายคลึงกันเช่นนี้เกี่ยวกับเรื่องความแปลกแยกของคนในปัจจุบันอาจพบได้ในแนวความคิดที่เป็นตัวแทนของพวกจิตนิยมเยอรมัน ยกตัวอย่างเช่น ฟิคเต้ (Fichte) พรณนายคุบ์ปัจจุบันว่าถูกกำหนดโดย “การแตกสลาย” “ความเบี่ยงไปด้วยบาปอย่างสมบูรณ์” “การพังทลาย” “ของทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเชื่อถือได้” “อนาธิปไตย” แต่นักคิดเหล่านี้ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่เพียงแต่ในข้อวิพากษ์วิจารณ์ของเขาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน แต่ในความพยายามร่วมกันสู่ออนาคตของการผนึกผสานรวมตัวกันอีกครั้ง และการสังเคราะห์แบบตระหนักรู้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมได้ถูกแยกขาดจากกัน มันจะต้องถูกทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้ง มนุษยชาติจะต้องสร้างอนาคตอย่างมีเหตุผล ซึ่งในอนาคตนี้สิ่งที่เคยถูกแยกออกจากกันจะสามารถมารวมกันได้อีกครั้ง เพื่อที่ปัจเจกบุคคลจะได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้งหนึ่ง และพบที่อันเหมาะสมของเขาในสังคมที่มีการจัดระเบียบอย่างผสมกลมกลืน

ความคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบ

ถ้ามีความคิดใดที่สามารถสร้างเอกภาพให้แก่ลัทธิซึ่งหลากหลายในบรรดาความคิดแบบปฏิวัติของอังกฤษและฝรั่งเศสได้ มันก็คือ ความคิด

⁵⁹ Friedrich Schiller, *On the Aesthetic Education of Man in a Series of Letters*, ed. by Wilkinson and Willoughby (New York: Oxford University Press, 1967); ดู Heinrich Popitz, *Der Entfremdete Mensch* (Basel: Verlag fuer Recht und Gesellschaft, 1953). ข้าพเจ้าได้อ้างอิงอย่างมากจากบทนำอันยอดเยี่ยมในเรื่องเกี่ยวกับความคิดของมาร์กซ์ในวิทยานิพนธ์.

เรื่องความสมบูรณ์แบบของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะจะเป็นนักคิดแบบเหตุผลนิยม ในแบบของปรัชญาฝรั่งเศสส่วนใหญ่ หรือสัมพัสัยนิยม (sensationalist)* เช่นพวกอังกฤษส่วนใหญ่ รวมทั้งล็อก (Lock) หรือพวกวัตถุนิยม** เช่น ลามेटตริ (La Mettrie) นักปรัชญาในแนวภูมิธรรมต่างเป็นหนึ่งเดียวกันใน ความเชื่อร่วมกันในความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของ มนุษย์ให้เป็นไปในทางที่จะเกิดพัฒนาการที่เต็มทีมากขึ้นและสมบูรณ์มากขึ้น ในความสามารถของมนุษย์ พวกเขาเห็นพ้องต้องกันว่ามนุษย์ไม่ได้มีวิญญูณาศักดิ์สิทธิ์ ว่าเป็นเพียงวัตถุนั้นหนึ่งของธรรมชาติ แต่ว่าเขามีความสามารถในการปรับปรุงตนเองผ่านการศึกษและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เมื่อจิตใจของมนุษย์ถูกปลดปล่อยจากพันธนาการของความเชื่อ อัจฉริยะและไม่มีเหตุผล เมื่อเขาสามารถที่จะใช้ปัญญาของเขาได้เต็มที่โดย ผ่านการศึกษา มนุษยชาติก้าวสู่ยุคที่เจริญรุ่งเรือง มนุษย์เป็นผลผลิตของ สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงในการเลี้ยงดูจะส่งผลให้มนุษย์ดีขึ้น

ความคิดเรื่องส่วนรวมทั้งหมด

ในทางตรงกันข้ามกับนักปรัชญาส่วนใหญ่ ซึ่งมักจะเป็นปัจเจกนิยม และมองเฉพาะในส่วนเล็ก ๆ และค่อนข้างจะมีจินตนาการทางประวัติศาสตร์ ที่ค่อนข้างอ่อน เฮเกลเน้นในเรื่องส่วนรวมทั้งหมดของวัฒนธรรม (cultural totalities) และลัทธิเหตุวิสัยทางประวัติศาสตร์ (historical determinism)

* ลัทธิที่เชื่อว่าความรู้ทั้งหมดได้มาจากการใช้ประสาทสัมผัสเท่านั้น—ผู้แปล

** ลัทธิที่เชื่อว่าวัตถุเท่านั้นที่เป็นความจริง และทุก ๆ สิ่งในโลก รวมทั้ง ความคิด เจตนากรรม และความรู้สึก สามารถอธิบายได้เฉพาะภายใต้เงื่อนไขที่เป็น วัตถุเท่านั้น—ผู้แปล

ในลัทธิของเฮเกล มิติสองประการ (มิติในแนวตั้งหรือประวัติศาสตร์ และมิติในแนวนอนหรือโครงสร้าง) จะต้องถูกตรวจสอบไปพร้อม ๆ กัน⁶⁰ ในตอนแรกประวัติศาสตร์ถูกมองว่าเป็นการสืบทอดกันอย่างชั่วคราว เป็นลำดับขั้นของขั้นตอนอันจำเป็น แต่ละจุดของเวลาต้องถูกพิจารณาในแง่รวมทั้งสองของมัน ว่าถูกกำหนดโดยสิ่งที่มีมาก่อนและว่าบรรจุมล็ดพันธุ์ของอนาคตไว้ในตัวมันด้วย ในอีกด้านหนึ่งในแง่มุมมองในแนวนอน จุดสนใจอยู่ที่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางโครงสร้างของสังคมหรือของยุคสมัยว่าเป็นส่วนรวมที่มีความสัมพันธ์กันภายในซึ่งมีแบบแผนหรือรูปแบบเดียว ไม่สามารถแบ่งแยกได้

เฮเกลสอนว่า ข้อผิดพลาดของนักคิดในรุ่นก่อนทั้งหมดได้แก่การที่เชื่อว่า ส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมค่อนข้างมีอิสระต่อกัน พวกเขาได้แยกการศึกษาการสงครามจากการศึกษาศิลปะ พวกเขาได้แยกปรัชญาจากชีวิตประจำวัน นักประวัติศาสตร์ได้แยกโดดเดี่ยวปรากฏการณ์ ซึ่งต้องทำความเข้าใจในฐานะที่เป็นชิ้นส่วนของส่วนรวมเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม นักประวัติศาสตร์สมัยใหม่ตามความเห็นของเฮเกล จะต้องมีลักษณะเป็นส่วนรวมทั้งหมดในแนวความคิดของเขา ถ้าจะอ้าง อิชยาห์ เบอ์ลิน ก็คือ “เขาจะต้องพยายามที่จะวาดภาพของยุคสมัยที่มีการเคลื่อนไหว รวบรวมสิ่งซึ่งเป็นลักษณะเด่น แยกส่วนที่เป็นองค์ประกอบจากกัน ระหว่างของเก่ากับของใหม่ สิ่งที่มีประโยชน์และสิ่งที่ตายซาก ส่วนที่ยังรอดอยู่ที่กำลังจะตายของยุคก่อน และส่วนที่เป็นอนาคต ซึ่งเกิดขึ้นมาก่อนยุคของมัน”⁶¹

⁶⁰ สิ่งนี้กล่าวต่อไปใน เป็นหน้อย่างสูงต่อ Berlin, op. cit., โดยเฉพาะหน้า 35-60.

⁶¹ Ibid., p. 52.

นักประวัติศาสตร์ต้องอธิบายปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในบริบททางประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นประวัติศาสตร์ของศิลปะและประวัติศาสตร์ของปรัชญาจะต้องถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบซึ่งส่งเสริมซึ่งกันและกันในประวัติศาสตร์ทั่วไปของวัฒนธรรม และแม้กระทั่งกิจกรรมซึ่งถูกมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยในประวัติศาสตร์แบบเก่า เช่น การค้า การพาณิชย์ ศิลปะที่เป็นกลไก ควรต้องถูกพิจารณาใหม่ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในประวัติศาสตร์สถาบันของมนุษยชาติแบบ “อินทรีย์” (organic)

แนวความคิดอันสานกันอยู่เรื่องความก้าวหน้าและความสมบูรณ์แบบของความแปลกแยกและการฉีกผสาน ต่างก็เป็นส่วนของมรดกทางความคิดซึ่งมาร์กซ์ผสมผสานเข้าด้วยกันตั้งแต่ก่อนที่เขาจะเริ่มเขียนการสังเคราะห์ของเขาเองจากความคิดซึ่งรวบรวมจากนักคิดในรุ่นเดียวกับเขาหรือในรุ่นที่ใกล้กัน

หนังสือของมาร์กซ์ต่อนักคิดร่วมสมัยของเขา

ข้อวิพากษ์วิจารณ์เฮเกล ซึ่งมาร์กซ์เผชิญในหมู่พวกเฮเกลหนุ่ม มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อความคิดของเขา ในช่วงชั้นหลัง ๆ ของอาชีพของเขาในเบอร์ลิน เฮเกลได้กลายเป็นอนุรักษนิยมมากขึ้นในแนวความคิดของเขา เฮเกลหนุ่มต้อนรับการปฏิวัติฝรั่งเศสด้วยความกระตือรือร้นอย่างเร็วร้อน แต่เขาได้กลายเป็นชายแก่ซึ่งเกรงกลัวการปฏิวัติต่อไปและการปฏิรูปส่วนใหญ่ และคิดว่ารัฐปรัสเซียภายใต้เฟรเดอริก วิลเลียมที่สาม (Frederick William III) เป็นที่รวมของเสรีภาพและความมีเหตุผลที่ใกล้กับความสมบูรณ์แบบที่สุดที่สถาบันของมนุษย์ใด ๆ จะเป็นไปได้แล้ว ตอนนั้นเขาประกาศว่า “สิ่งใดที่เป็นจริงเป็นสิ่งที่มีเหตุผล และสิ่งใดที่มีเหตุผลก็เป็นจริง” ซึ่งถูกพิจารณาโดยทั่วไปว่าหมายความว่าทุกอย่างที่เป็นอยู่แล้วเป็นสิ่ง

ที่มีเหตุผลและดังนั้นจึงมีค่าควรแก่การสนับสนุน ถึงแม้ตัวเขาเองจะปฏิเสธการตีความเช่นนั้นก็ตาม

มันเป็นความเรียงเฉยทางการเมืองและปรัชญาของอาจารย์ผู้เผ่านี้เองที่สานุศิษย์ในอดีตของเขาได้หันไปเป็นปฏิปักษ์ในทศวรรษ 1830 โดยการฉายเอาข้อสังเกตบางอันซึ่งเฮเกลได้กล่าวในตอนปลายของชีวิตของเขา พวกเขาอ้างว่า สิ่งที่เป็นจริงอย่างแท้จริงคืออุดมคติอันสมบูรณ์แบบ (the truly real was the perfectly ideal) และการดิ้นรนเพื่อจะให้ได้มันมายังคงอยู่ในระเบียบวาระของประวัติศาสตร์⁶² เฮเกลได้สอนพวกเขาให้เห็นว่าตลอดอดีตของมนุษยชาติ ความคิดทางปรัชญาเป็นไปในแง่วิพากษ์วิจารณ์ต่อสภาพที่เป็นอยู่อย่างไร ข้อวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบของปรัชญาได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการล้มล้างความพึงพอใจในสิ่งที่ เป็นอยู่และเป็นการเตรียมทางของการเกิดขึ้นของสิ่งที่เป็นไปได้ของวัฒนธรรมใหม่อย่างไร พวกเขาอ้างว่า ความต้องการการวิพากษ์วิจารณ์อันกัดกร่อนต่อสภาพที่เป็นอยู่ ยังไม่ได้ยุติไปในยุคปัจจุบันเลย ปรัชญายังคงมีหน้าที่สำคัญคือ ความจำเป็นที่จะต้องคอยจับผิดวิพากษ์วิจารณ์ ด้วยความทรمانจากการกดขี่ทางจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะที่เห็นได้ชัดในยุคสมัยของพระมหากษัตริย์ซึ่งเฮเกลสรรเสริญ พวกเขาจึงหันอาวุธของการวิพากษ์วิจารณ์ของเขาไปในการศึกษาวัฒนธรรมในยุคสมัยของพวกเขา

พวกเขาเหล่านี้มุ่งอ้างว่า รัฐของเยอรมนีถูกกำหนดโดยความไม่มีเหตุผลอย่างมีติดบอดและความยุ่งเหยิงทางจิตใจ และดังนั้น จึงไม่สามารถ

⁶² โปรดดู Sydney Hook, *From Hegel to Marx* (New York: Reynal and Hitchcock, 1936), p. 20. งานเขียนนี้ทั้งหมดยังคงเป็นสิ่งจำเป็นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาร์กซ์กับพวกเขาเหล่านี้

ถูกมองได้ว่า “เป็นจริง” (real) ในความหมายเชิงอภิปรัชญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมเยอรมันยังคงถูกรอบโดยศาสนา ซึ่งไม่ได้ให้ความสว่างและเติมไปด้วยการกตัญญู ดังนั้น บทวิพากษ์ศาสนาจึงกลายเป็นงานหลักทางปรัชญาของพวกเขาในยุคนี้

ในปี 1835 เดวิด สเตราส์ (David Strauss) หนึ่งในบรรดาพวกเฮเกลหนุ่ม ได้ตีพิมพ์หนังสือ *Life of Jesus* อันเติมไปด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเขาได้ใช้วิธีทางประวัติศาสตร์แบบเฮเกลมาแสดงว่าบางส่วนของพระคัมภีร์ (Gospels) เป็นสิ่งที่ถูกแต่งขึ้นมาเอง ในขณะที่ส่วนอื่น ๆ เป็นเพียงแค่ภาพสะท้อนของความเชื่อที่เทพนิยาย ซึ่งมีคล้าย ๆ กันในชุมชนคริสเตียนยุคแรกเริ่ม บรูโน เบาเออร์ พวกเฮเกลหนุ่มคนหนึ่งซึ่งหัวรุนแรงมากกว่า ดำเนินรอยตามโดยปฏิเสธการมีตัวตนทางประวัติศาสตร์ของพระเยซูโดยสิ้นเชิง และมองว่าพระคัมภีร์ (Gospels) เป็นงานเขียนจากจินตนาการเองทั้งหมด เป็นเพียงภาพสะท้อนธรรมดาของอุดมการณ์ในยุคนี้ และสุดท้าย ลุดวิก ฟอยเออร์บาค (Ludwig Feuerbach) ในหนังสือ *Essence of Christianity* (1841) ของเขา และในงานเขียนปรัชญาอื่น ๆ ให้คำจำกัดความความเชื่อทางศาสนาว่าเป็นเพียงแค่การฉายภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของประสบการณ์มนุษย์ให้เป็นวัตถุแห่งการสักการบูชาเท่านั้น⁶³

โดยการใช้แนวความคิดแบบเฮเกลเพื่อจุดมุ่งหมายของตนเอง ฟอยเออร์บาคพรรณนาปรากฏการณ์ทางศาสนาว่าเป็นการทำให้เป็นรูปธรรมอันแปลกแยก (alienated reification) ซึ่งจะวิเคราะห์ได้ในแง่ของความ

⁶³ Ibid., p. 221.

สัมพันธ์ทางสังคมซึ่งเป็นบ่อเกิดของมัน สำหรับฟอยเออร์บาค มานุษยวิทยาเป็นความลับของเทววิทยา การมีอยู่ของศาสนาเป็นเครื่องพิสูจน์ว่ามนุษย์ถูกแปลกแยกจากตัวของเขาเองโดยผ่านศาสนา มนุษย์ถูกปกครองและกดขี่โดยสิ่งที่เขาสร้างขึ้นมาเองโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว ฟอยเออร์บาควิงวอนว่าเวลาได้มาถึงแล้ว สำหรับการหมุนกลับแบบโคเปอร์นิคัส* อย่างแท้จริงในประวัติศาสตร์ของความคิด มนุษย์ซึ่งมีการกระทำในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ของตนมากกว่าพระเจ้าหรือวิญญาณอันสมบูรณ์ ในความหมายแบบเฮเกล จะต้องเป็นจุดศูนย์กลางในการทำความเข้าใจอดีตและอนาคตของตนเอง โลกแห่งอดีตอันถูกกักขังซึ่งมีพระเจ้าเป็นศูนย์กลาง จะต้องเปิดทางให้แก่จักรวาลที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางของอนาคตอันเสรี การปลดปล่อยนี้เมื่อทำได้สำเร็จ มนุษย์จะกลายเป็นมาตรฐานของทุก ๆ สิ่ง

พัฒนาการทางปรัชญาของมาร์กซ์เองถูกทำให้กว้างไกลขึ้นไม่น้อยจากปรัชญาเชิงวิพากษ์ (critical philosophy) ของพวกเฮเกลหนุ่ม ซึ่งมองความเชื่อทางศาสนาว่าเป็นเพียงแค่ภาพสะท้อนของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็น "จริง" เท่านั้น มาร์กซ์มีความประทับใจมากกับการหันเหของลุดวิก ฟอยเออร์บาค จากโลกที่มีศูนย์กลางเป็นจิต หรือมีศูนย์กลางเป็นพระเจ้า ไปยังการวิเคราะห์สภาพทางสังคมอันไร้ความสุข ซึ่งทำให้มนุษย์ต้องหาเครื่องปลอบประโลมใจในโลกของศาสนาซึ่งพวกเขาสร้างขึ้นมาเอง องค์ประกอบอื่น ๆ ของปรัชญาของพวกเฮเกลหนุ่ม เช่น ลัทธิหัวรุนแรงซึ่งเน้นกิจกรรม (activist radicalism) ของ อาร์โนลด์ รูเก้ และบัจเจกนิยม ซึ่ง

* โคเปอร์นิคัส (Copernicus) ค้นพบว่าโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ แทนความเชื่อเดิมที่เชื่อว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก ดังนั้นการหมุนกลับแบบโคเปอร์นิคัสจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโดยกลับที่ความเชื่อเดิม-ผู้แปล

โจมตีการบูชา วัตถุ (iconoclastic individualism) ของ แม็กซ์ สเตอร์เนอร์ ก็มีอิทธิพลต่อเขาในหลายทาง แต่ยังมีบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่ง นั่นคือกบฏสังคมนิยม โมเสส เฮส ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงของมาร์กซ์จากระบบเสรีนิยมวิพากษ์ (critical liberalism) มาสู่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบสังคมนิยมหัวรุนแรง

ฟอยเออร์บาคได้ใช้แนวความคิดเรื่องความแปลกแยกส่วนใหญ่ในการโจมตีศาสนา แต่โมเสส เฮสใช้แนวความคิดนี้ในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงต่อระบบการจัดการทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคนั้น สำหรับเฮส ยุคสมัยของเงินตราและทรัพย์สินส่วนตัวเป็นเครื่องหมายของสภาพอันแปลกแยกของมนุษยชาติมากเท่ากับ ถ้าไม่มากกว่า การดำรงอยู่ของศาสนาที่พระเจ้าเป็นผู้ให้ปัญญา ในงานเขียนชิ้นแรกๆ ของเขา เฮสค่อนข้างหมกมุ่นอยู่ในนามธรรมอันค่อนข้างคลุมเครือของสังคมนิยมอันเบาหวิว แต่ในปี 1847 เขาได้เปลี่ยนมาสู่การวิเคราะห์อย่างเป็นจริงมากขึ้นในเรื่องปรากฏการณ์เศรษฐกิจ ตามคำพูดของซิดนีย์ ฮุก (Sydney Hook) “ใน [บทความของเขาเรื่อง “The Consequences of the Revolution of the Proletariat”] จะพบ... ทฤษฎีของการกระจุกตัวและรวมศูนย์ของคุณ ทฤษฎีของความทุกข์ยากที่เพิ่มขึ้น ทฤษฎีของการผลิตมากเกินไปซึ่งเป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์เป็นช่วง ๆ ลัทธิที่ว่า การพังทลายลงของคุณ นิยมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้... ทฤษฎีซึ่งจะได้รับการสร้างให้เป็นสูตรสำเร็จอย่างคลาสสิก... ในสองสามเดือนถัดมา ในหนังสือ *Communist Manifesto*”⁶⁴ ถึงแม้มาร์กซ์จะไม่ได้ประกาศขอบคุณเป็นทางการ หนี้ของเขาที่มีต่อเฮสก็ค่อนข้างมาก

⁶⁴ Ibid., p. 204.

พวกเขาเกลียดชังโดยทั่วไป และลุดวิก ฟอยเออร์บาคโดยเฉพาะ เป็นผู้ให้องค์ประกอบของเครื่องมือทางทฤษฎีแก่มาร์กซ์ที่ช่วยให้เขาสามารถ “พลิกเฮเกิลให้กลับหัวกลับหางได้” (to stand Hegel on his head) นั่นคือ พวกเขาชักนำมาร์กซ์ให้ปักหลักทฤษฎีของเขาไปสู่การศึกษาระบบสังคม—ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมอันเป็นร่างแหที่มนุษย์ติดอยู่—มากกว่าโลกของความคิดอันห่างจากความเป็นจริงและจิต

แต่เป็นในช่วงปีในปารีสเท่านั้นที่เขาถูกเปลี่ยนมาสู่ความเชื่อสังคมนิยม จากการติดต่อกับผู้นำคนสำคัญของความเชื่อนี้บางคน และจากการทำงานของพวกเขาอย่างละเอียด บางชั้นเขาได้เริ่มศึกษาอย่างละเอียดตั้งแต่ในเยอรมนี โดยได้รับการแนะนำในแง่หนึ่งจากเฮส และจากหนังสือของ ลอเรนซ์ ฟอน สไตน์ (Lorenz von Stein) เรื่อง *Socialism and Communism in Contemporary France* (1842)

คำประกาศทางสังคมนิยมโดยเฉพาะของมาร์กซ์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับบริบทอันนี้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เกี่ยวข้องคือขอบเขตที่เขาใช้แง่มุมบางอันของความคิดทางสังคมของชาวฝรั่งเศสร่วมสมัยหรือเกือบร่วมสมัย เพื่อขัดเกลาทฤษฎีของเขาเองเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และระเบียบสังคม เขาได้องค์ประกอบของทฤษฎีเรื่องการต่อสู้ทางชนชั้นมาจากแซงต์-ซิมอง และพวกแซงต์-ซิมอง เช่นเดียวกับพวก “นักประวัติศาสตร์นายทุน” เช่น กีโซต์ และ เดียร์รี (Thierry) เขาเป็นหนึ่งแนวความคิดที่ว่าประวัติศาสตร์ของมนุษย์โดยส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ของสงครามระหว่างชนชั้นตามคำพูดของ แฟรงก์ มานูเอล (Frank Manuel) ต่อแซงต์-ซิมองโดยเฉพาะ “ชนชั้นเป็นกุญแจสู่ปรัชญาประวัติศาสตร์ของแซงต์-ซิมอง โดยโครงสร้าง

ของมันแล้ว ประวัติศาสตร์คือความขัดแย้งทางชนชั้น และกระบวนการทางประวัติศาสตร์จะสามารถอธิบายได้เฉพาะจากเงื่อนไขเหล่านี้เท่านั้น”⁶⁵

เราไม่เพียงแต่จะพบทฤษฎีเรื่องการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในแซงต์-ซิมองเท่านั้น แต่ยังพบว่าความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินมากกว่ารูปแบบของรัฐบาลเป็นจุดศูนย์กลางของการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ “รูปแบบของรัฐบาล” เขาเขียน “เป็นเพียงรูปแบบ และความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินเป็นรากฐาน ดังนั้นความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินเป็นรากฐานอันแท้จริงของการก่อรูปสังคม (social edifice)”⁶⁶ โดยตรงกันข้ามกับแนวความคิดแบบเฮเกลซึ่งตั้งความสนใจไว้ที่รัฐ แนวความคิดแบบแซงต์-ซิมองตั้งความสนใจอยู่ที่ความสัมพันธ์ทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้น คงจะจำได้ว่า แซงต์-ซิมองเป็นหนึ่งในบรรดาคนแรก ๆ ซึ่งมองสังคมว่าเป็นโรงงานขนาดใหญ่ของความสัมพันธ์ทางอุตสาหกรรม

การต่อสู้ทางชนชั้น ความสำคัญอย่างยิ่งยวดของชนชั้นกรรมาชีพในโลกอุตสาหกรรมสมัยใหม่ การเน้นความสำคัญของอุตสาหกรรมและแรงงาน และเหนืออื่นใด การเน้นปรัชญาสังคมของการกระทำซึ่งเรียกว่าอองไม่เพียงให้ทำความเข้าใจโลกเท่านั้น แต่ให้เปลี่ยนแปลงมันด้วย อองด์ประกอบทั้งหมดเหล่านี้ในการสังเคราะห์ของมาร์กซ์ ถูกกระตุ้นจากการอ่านลัทธิสังคมนิยมฝรั่งเศส หรือลัทธิที่ใกล้เคียงกับสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบชนิดของพวกเขาแซงต์-ซิมอง มาร์กซ์และเองเงิลส์ในตอนหลังได้ปฏิเสธ

⁶⁵ Frank E. Manuel, *The New World of Henri Saint-Simon* (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1965), p. 244.

⁶⁶ อ้างใน Rubel's "Introduction" to Karl Marx, *Selected Writings*, op.cit., p. 10.

มรดกอันนี้มากเท่าที่จะเป็นไปได้ และได้หันมามองนักสังคมนิยมฝรั่งเศสว่าเป็นพวก “ยูโทรเปีย” ซึ่งเขามองว่าตรงข้ามกับวิธีการมองสังคมนิยมแบบ “วิทยาศาสตร์” ของพวกเขา แต่นักประวัติศาสตร์ความคิดไม่จำเป็นต้องยอมรับข้อตัดสินของพวกเขา พวกเขาเป็นหนี้ต่อพวกยูโทรเปียเหล่านี้มากกว่าที่เขาพร้อมที่จะจะรับในตอนหลัง

ในขณะที่อยู่ในปารีส มาร์กซ์หันเหจากความสนใจในปรัชญาไปหาการวิเคราะห์ความขัดแย้งและการต่อสู้ภายในสังคมประชาคม นั่นคือ ภายในโครงสร้างสังคม เป็นช่วงระยะเวลาที่อยู่ในปารีสเช่นกันที่เขาหันไปหาความคิดที่ว่า “กายวิภาคของสังคมประชาคมจะหาได้ในเศรษฐศาสตร์การเมือง” เศรษฐศาสตร์คลาสสิกตั้งแต่สมิธถึงริคาร์โดและมัลทัส เช่นเดียวกับนักวิจารณ์นอกรีตของพวกเขา เช่น ซีสมองดี ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัดในการสังเคราะห์ขั้นสุดท้ายของมาร์กซ์ จะไม่แจ่มแจ้งรายละเอียดแนวความคิดนี้ในที่นี้เนื่องจากมันเกี่ยวกับลัทธิทางเศรษฐกิจของเขาเป็นส่วนใหญ่ และมีกฎวิเคราะห์บ่อย ๆ อยู่แล้ว และที่เข้าใจได้ดีที่สุดได้แก่การวิเคราะห์โดย โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter)⁶⁷

ได้กล่าวมาเพียงพอแล้วที่จะสนับสนุนข้ออ้างที่ว่าความคิดของมาร์กซ์อยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดรวมกันของกระแสความคิดทางยุโรปหลายกระแสคือ แนวความคิดแบบลัทธิภูมิธรรมของฝรั่งเศสและเยอรมัน, จิตนิยมเยอรมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่แสดงออกโดยเฮเกล, แนวความคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์

⁶⁷ Joseph Schumpeter, *Capitalism, Socialism and Democracy*, 3rd ed. (New York : Harper & Row, 1950); *History of Economic Analysis* (New York : Oxford University Press, 1954); *Ten Great Economists : From Marx to Keynes* (New York : Oxford University Press, 1951).

ของพวกเขาเกลหนุนและ การมองแบบมานุษยวิทยาของฟอยเออร์บาค, ความคิดทางสังคมแบบฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามการมองของแซงต์-ซิมอง, และเศรษฐศาสตร์การเมืองอังกฤษ

บริบททางสังคม

สภาพโดยทั่วไป

ทศวรรษ 1830 และตอนต้นของทศวรรษ 1840 ช่วงเวลาในวัยหนุ่มของมาร์กซ เป็นช่วงปีแห่งความหมตหวังอย่างลึกซึ้งของชนชั้นผู้มีการศึกษาชาวเยอรมัน กฎเกณฑ์ในการปราบปรามครอบคลุมทุกคนที่พยายามจะคิดโดยอิสระ วรรณมิตร (The Holy Alliance)* ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มอำนาจซึ่งมีชัยเหนือโปแลนด์เพื่อที่จะปราบปรามพลังในการปฏิวัติของพวกเขาเสรีนิยม พวกหัวรุนแรงและสิทธิมนุษยชน ดูเหมือนจะสามารถปราบปรามระบอบแม้แต่การกระตุ้นทางลัทธิเสรีนิยมอย่างอ่อน ๆ ได้ตลอดไป

ระบอบการปกครองอันกดขี่เป็นเรื่องอันระคายเคืองอย่างยิ่ง โดยเฉพาะแก่กลุ่มคนเช่นพวกประชาชนในไรน์แลนด์ ซึ่งเคยได้หายใจอิสรภาพพอสมควรภายใต้ระบบบริหารของนโปเลียน แต่ถึงแม้ในส่วนอื่น ๆ ของเยอรมนี ความหวังอันยิ่งใหญ่ถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากสงครามปลดปล่อยชาติ (war of National Liberation) และการปฏิรูปที่สร้างขึ้นเพื่อระดมประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นที่มีการศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในสงครามต่อต้านนโปเลียน ความหวังเหล่านี้บัดนี้ได้ถูกทำลายลง

* ชื่อความตกลงร่วมมือเป็นพันธมิตร ระหว่างรัสเซีย ออสเตรีย และปรัสเซีย ปี ค.ศ. 1815 ภายหลังมีประเทศอื่น ๆ ในยุโรปเข้าร่วมเป็นภาคีด้วย เช่น อังกฤษ - ผู้แปล

พวกเสรีนิยมผู้รักชาติซึ่งเคยฝันถึงการปฏิรูปอันสมบูรณ์ภายหลังการพ่ายแพ้ของนโปเลียน พบว่าตนเองอยู่ในระบบการปกครองของตำรวจซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าระบบการปกครองก่อนหน้านั้นแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปรัสเซียภายใต้รัชสมัยของเฟรเดอริก วิลเลียม ที่สาม ความคาดหวังทั้งหมดในเรื่องการปฏิรูปทางการเมืองและสังคมต้องประสบความผิดหวัง และเมื่อเจ้าชายมกุฎราชกุมารผู้โรมานติก ผู้ซึ่งเคยมีพระดำรัสอย่างมากเกี่ยวกับความรักชาติร่วมกัน หลักการประชาธิปไตย ระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และผู้ซึ่งเคยเป็นความหวังอันยิ่งใหญ่ของพวกเสรีนิยม ชื่นครองราชย์ในปี 1840 ไม่ช้าก็ปรากฏว่า ความมุ่งหวังของพวกเสรีนิยมจะไม่ได้รับการบรรลุอีกครั้ง สิ่งที่พระองค์ต้องการให้ได้มาไม่ใช่เอกภาพแบบเสรีนิยมโดยระบอบรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการรื้อฟื้นความรุ่งเรืองอันน่าพิศวงของระบอบกษัตริย์แบบเทวสิทธิ์และเป็นแบบบิดาปกครองบุตร

ปัญญาชนเยอรมัน โดยเฉพาะนักศึกษา ได้จัดตั้งสมาคมเสรีนิยม (Burschenschaften) พวกเขาได้รวมกันในการชุมนุมใหญ่ๆ เช่น เทศกาลวาร์ทบวร์ก (Wartburg) ในปี 1817 ซึ่งมีการเผาสัญลักษณ์ของพวกปฏิภิกิริยา และในเทศกาลฮัมบาค (Hambach) ในปี 1832 ซึ่งคน 25,000 คน ตีไม้ให้แก่ลาฟาแย็ต (Lafayette) และเรียกร้องให้มีสาธารณรัฐเยอรมัน (German Republic) เพียงหนึ่งเดียว ทั้งหมดนี้ไม่เกิดผลแต่ประการใด

ตั้งแต่ปี 1819 ผู้ปกครองสมาพันธ์รัฐเยอรมัน (German Confederation) ได้ปฏิญาณตนเองว่าจะควบคุมมหาวิทยาลัยในดินแดนของพวกเขาโดยผ่านคณะกรรมการพิเศษ และได้จัดให้มีการตรวจข่าวอย่างเคร่งครัดของสิ่งพิมพ์ทั้งหมด ในทศวรรษ 1830 เพื่อเป็นการตอบโต้คำขู่ที่การปฏิวัติกรกฎาคมแห่งฝรั่งเศสจะขยายมาในเยอรมนี มาตรการกวดขันเพิ่มเติมอีกหลาย

อย่างได้ถูกกำหนดขึ้น รวมทั้งการห้ามชุมนุมกันทางการเมือง การควบคุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็น “ผู้ปลุกปั่น” ทางการเมือง และแม้กระทั่งการควบคุมมหาวิทยาลัยให้เข้มงวดขึ้น เยอรมนีไม่มีรัฐสภา ไม่มีการพิจารณาคดีโดยลูกขุน ไม่มีสิทธิในการพูดโดยเสรีหรือการชุมนุมกัน ไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าเยอรมนีโดยทั่วไป และโดยเฉพาะในรัฐหลัก คือ ปรัสเซีย ปรากฏต่อพวกเสรีนิยมในชนชั้นที่มีการศึกษาว่าเป็นบ่อมปรากการของปฏิกริยาอันน่าเกรงขาม

เยอรมนีล้าหลังกว่าฝรั่งเศสและอังกฤษ ไม่เพียงแต่ในพัฒนาการทางการเมือง แต่ทางสังคมและเศรษฐกิจด้วย ชนชั้นกลางได้ล้มเหลวที่จะยึดอำนาจ และประเพณีอันหลากหลาย กลุ่มอันหลากหลายและความสนใจในศาสนาอันหลากหลาย ได้แบ่งแยกประเทศ ดังนั้นจึงเป็นตัวขัดขวางการเกิดขึ้นของขบวนการของชนชั้นกลางที่มีเอกภาพ เยอรมนียังเป็นเกษตรกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปราศจากเงินทุนที่มีจิตสำนึกทางชนชั้น และถูกปกครองส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะส่วนที่เป็นปรัสเซีย) โดยขุนนางกึ่งศักดินา ที่แน่น ๆ คือ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และการเดินเรือเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหลังยุคคนไปเลียน และเพิ่มความร่ำรวยให้แก่ชาติ แต่ชนชั้นกลางซึ่งแบ่งแยกเป็นเสี่ยง ๆ ภายในขอบเขตของรัฐเยอรมันสามสิบเก้ารัฐ หมกมุ่นอยู่กับความสนใจในท้องถิ่นตนเอง และกล่าวโดยสรุป ไม่เต็มใจที่จะคิดในเงื่อนไขของผลประโยชน์ของชาติ

พวกตระกูลครุ๊ปป์ (Krupps) แห่งรุห์ (Ruhr) ติดตั้งเครื่องจักรไอน้ำเครื่องแรกของเขาในปี 1835 และบ่อเหมืองแร่อันแรกของหลุมถ่านหินรุห์ถูกขุดขึ้นในปี 1837 เขตอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ได้เกิดขึ้น เช่น เมืองทอผ้าบาร์เมนและเครเฟลด์ในปรัสเซีย เครื่องขยายการคมนาคมเริ่มเกิดขึ้น และ

ระบบไปรษณีย์ใหม่ที่รวดเร็ว ซึ่งเชื่อมโยงเบอร์ลินกับแม็กเดบูร์กหลังปี 1824 ได้ย่นระยะเวลาเดินทางจากสองวันครึ่งเหลือแค่สิบห้าชั่วโมง แต่สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงหมู่เกาะแห่งความทันสมัยซึ่งยังจมอยู่ภายใต้มหาสมุทรแห่งประเพณี ผลผลิตส่วนใหญ่ยังคงมาจากบ้านของช่างฝีมือมากกว่าจากโรงงาน ประเพณีของระบบสมาคมช่างฝีมืออาจารย์ ผู้ชำนาญงาน และผู้ฝึกงาน ยังคงมีอยู่ทั่วไปและขัดขวางการเคลื่อนย้ายของแรงงานและกิจการธุรกิจ

ยิ่งไปกว่านั้น การควบคุมของรัฐบาลกีดขวางการเจริญเติบโตของทุนนิยมเสรี จนกระทั่งทศวรรษ 1830 รัฐบาลพาณิชย์นิยมซึ่งมีลักษณะแบบพ่อปกครองลูกของแต่ละรัฐได้เข้ามาควบคุมการส่งออกและการนำเข้า หลังจากนั้นการสร้างระบบภาษีศุลกากรอย่างเดียวกันระหว่างแต่ละรัฐได้ล้มเลิกเครื่องกีดขวางการพาณิชย์ภายใน แต่ละรัฐยังคงควบคุมกิจกรรมในการผลิตภายในอาณาเขตของตน ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลปรัสเซียควบคุมคุณภาพและราคาของผลิตผลหัตถกรรม กิจกรรมของอุตสาหกรรมทอผ้าไหม ลิเซียน และการทำงานของเจ้าของเหมืองแร่ในไรน์แลนด์ การจะเปิดเหมืองได้จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อน และคำอนุญาตนี้อาจถูกเพิกถอนหลังจากที่เจ้าของเริ่มกิจการไปแล้วได้⁶⁸

ภายใต้เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจเช่นนี้ กลุ่มคนชั้นต่ำและชั้นกลางในหมู่บ้านวิชาชีพ นักบริหาร และปัญญาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าพวกผู้มีการศึกษา ได้กลายเป็นผู้สนับสนุนหลักของลัทธิชาตินิยมและเสรีนิยม คนหนุ่มซึ่งยังไม่มีภาระของความรับผิดชอบและตำแหน่งจะอยู่ใน

⁶⁸ ดู Hobsbawm, *The Age of Revolution* (New York: Mentor, 1967), pp. 210–211 and passim.

กลุ่มผู้นำของขบวนการนี้ กระนั้นคนที่มีการศึกษาเหล่านี้ ในขณะที่ได้รับอนุญาตที่จะเรียบเรียงทฤษฎีนามธรรมอันยากที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเสรีภาพอย่างกว้าง ๆ ก็ยังถูกกีดขวางอย่างหนักแน่นจากการยุ่งเกี่ยวในกิจกรรมภาคปฏิบัติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดเสรีภาพจริง ๆ สภาพกว้าง ๆ เหล่านี้เป็นฉากที่อยู่ข้างหลังในการประเมินสถานการณ์เฉพาะของมาร์กซ์

ภูมิหลังทางบิดามารดาของมาร์กซ์และมิตรสหายในตอนต้น ๆ

ถ้าจะเคยมีใครซึ่งเหมาะสมกับพรรณนาของความเป็นคนชายขอบอย่างเต็มที่ คนนั้นได้แก่ คาร์ล มาร์กซ์ คงจะจำได้ว่า ครอบครัวของมาร์กซ์ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ด้วยเหตุผลอันรอบคอบ พวกเขาได้เปลี่ยนมานับถือนิกายลูเธอรัน แต่พวกโปรเตสแตนต์ถึงแม้จะมีเกียรติ ก็เป็นเพียงคนกลุ่มน้อยในหมู่คนส่วนใหญ่ที่เป็นคาทอลิกในเมืองตริเออร์ ซึ่งครอบครัวของมาร์กซ์อาศัยอยู่ ยิ่งไปกว่านั้น ถึงแม้ว่าแนวความคิดเฉพาะเรื่องเชื้อชาติของพวกยิวที่ต่ำต้อยยังไม่แพร่หลายมากนัก แต่แม้แต่พวกยิวที่เปลี่ยนศาสนาแล้วก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกกีดกันและอคติ ด้วยเหตุนี้ ปัญญาชนยิวในรุ่นเดียวกับมาร์กซ์หรือใกล้เคียงมาร์กซ์ไม่ว่าจะเปลี่ยนศาสนาหรือไม่ก็ตาม มักจะรู้สึกไม่ค่อยสบายใจกับความเป็นยิวของตัวเองอย่างเช่น ลุดวิก โบเออร์น (Ludwig Boerne), ไฮน์ริช ไฮน์, เฟอร์ดินานด์ ลาสซาล และ ราห์เอ็ลล์ ฟาร์นโฮเกน (Rahel Varnhogen) และคนอื่น ๆ อีกหลายคน ยังคงถูกมองว่ามีความต่ำต้อยกว่าทางสังคม ถึงแม้ว่าจะได้มีตำแหน่งทางวิชาการที่มีชื่อเสียง⁶⁹ พวกเขาหลายคนมีความทุกข์

⁶⁹ ดู Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, new ed. (New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1960), Chapter 3.

อย่างมากจากความขัดแย้งทางสถานภาพ ซึ่งมีผลไม่ว่าจะมากหรือน้อย ในการแสดงออกของความเกลียดตัวเองในความเป็นยิว

มาร์กซ์ก็ไม่มีข้อยกเว้น โดยจริงแล้ว ความพยายามตลอดชีวิตของเขาที่จะแยกตนเองออกจากความเป็นยิวซึ่งถูกยึดเยียดให้แก่เขาจากภายนอก ทำให้เขามองมันเท่ากับลักษณะและกิจกรรมอันน่าเกลียดและเลวร้ายซึ่งเขาดูหมิ่น ในงานเขียนของมาร์กซ์ พวกยิวจะมีลักษณะเฉพาะ เป็นเจ้าหนี้หน้าเลือดและพ่อค้าแลกเปลี่ยนเงินตรา ทายาทของอิสราเอลถูกวาดภาพว่าเป็นผู้ขูดรีดของค้ำอยู่ตลอดไป (การรังเกียจตลอดชีวิตของมาร์กซ์ต่อกิจกรรมหาเงินอาจจะเกี่ยวเนื่องกับความดัดจริตต่อสู้อยู่กับความเป็นยิวของเขา) ในบรรดาลักษณะอันไม่น่าประทับใจที่สุดของมาร์กซ์ได้แก่ การอ้างถึงยิวและความเป็นยิวด้วยความถูกต้องอย่างมากเกินไป ซึ่งอาจพบได้ในจดหมายของเขา คำกล่าวอย่างเช่น “ที่นี่มียิวและหมัดมากมาย” หรือการอ้างถึงลัสซาลว่าเป็น “นิโกรยิว” มีอยู่เต็มไปหมด ในตอนท้ายของอาชีพของเขา มาร์กซ์ถูกโจมตีจากพวกต่อต้านยิวไม่น้อย แต่เห็นได้ชัดว่าถึงแม้ก่อนเวลานั้นเขาก็ได้รับความทุกข์อย่างมากจากสถานภาพชายขอบของเขา ในฐานะที่เป็นยิว และไม่สามารถยอมรับมันได้

ความไม่สมดุลในสถานภาพซึ่งเป็นลักษณะของฐานะของมาร์กซ์ถูกเสริมด้วยสิ่งซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นความไม่สมดุลในแบบอย่างบทบาทของเขา บิดาของเขาซึ่งเป็นผู้ที่เขานับถือในด้านอื่น ๆ ได้แสดงลักษณะซึ่งเขามองว่าเกี่ยวข้องกับข้อบกพร่องโดยเฉพาะของยิว ความอ่อนแอและความยอมจำนน ลุดวิก วอน เวสต์ฟาเลน ในทางตรงกันข้าม ดูเหมือนจะแสดงความกล้าหาญ (Zivilcourage) อันน่านับถือ แต่เขามีสถานภาพสูงมากกว่าที่มาร์กซ์ และครอบครัวของเขาจะอาจเอื้อมถึง

เพียงครั้งเดียวในชีวิตของเขาเท่านั้นที่ไฮน์ริช มาร์กซ ได้แสดงความกล้าหาญในที่สาธารณะ เขาได้ให้สุนทรพจน์ในงานเลี้ยงอาหารถึงความจำเป็นในการปฏิรูป อย่างไรก็ตาม เมื่อตำรวจได้เข้ามาไต่สวน บิดาของมาร์กซก็ถอยกลับออกมาทันที เจตคติอันยอมจำนนเช่นนี้สร้างความฝังใจอย่างมากต่อบุตรชาย ซึ่งในตอนนั้นมีอายุสิบหกปีแล้ว สิบปีหลังจากนั้นเมื่อบุตรสาวคนหนึ่งของเขาได้นำแบบสอบถามที่มีลักษณะของยุควิกตอเรีย ซึ่งต้องให้เขาระบุ “ความบกพร่อง ชั่วร้าย ที่เขารังเกียจที่สุด” เขาตอบว่า “การยอมจำนน” (servility)

เป็นไปได้ที่ว่าความชื่นชมของมาร์กซต่อลุดวิก วอน เวสต์ฟาเลน ซึ่งเขาได้เขียนคำอุทิศให้ในวิทยานิพนธ์ของเขาแทนที่จะเป็นบิดาของเขา อาจจะเกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกของเขาที่ว่า เวสต์ฟาเลนมีคุณงามความดีที่น่านับถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกล้าหาญ ซึ่งเขารู้สึกว่าบิดาของเขาไม่มีอย่างเห็นได้ชัด เวสต์ฟาเลนผู้สูงศักดิ์ ซึ่งเต็มไปด้วยพันธะทางจิตใจของคนชั้นสูงที่ต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล (noblesse oblige) ได้กลายเป็นแบบอย่างบทบาทแก่มาร์กซผู้ต่ำศักดิ์ ดังนั้นจึงทำให้ความรู้สึกของความเป็นคนชายขอบของเขาเพิ่มมากขึ้น

ความรู้สึกของมาร์กซว่าอยู่บนชายขอบของสรรพสิ่งถูกเพิ่มมากขึ้นจากมิตรสหายที่เขาคบหาในช่วงเป็นนักศึกษาในเบอร์ลิน ที่นี้เขาคบเกี่ยวเฉพาะกับพวกที่ปฏิเสธที่จะยอมรับธรรมเนียมทางการศึกษาในมหาวิทยาลัย และผู้ซึ่งมองตนเองว่าเป็นปฏิปักษ์ที่มีหลักการต่อระบบการปกครอง พวกเขาเหล่านั้นบางคน ที่แน่ ๆ คิดเล่น ๆ ว่าจะแสวงหาดำแหน่งทางวิชาการ และสองสามคนสามารถหาดำแหน่งทางวิชาการได้ชั่วคราว อย่างไรก็ตามกล่าว

โดยสรุปว่า จุดที่พวกเขาต้องเข้าถึงไม่ใช่มหาวิทยาลัยอีกต่อไป แต่เป็นสาธารณชนที่กระจายอยู่ทั่วไปของพวกเสรีนิยมที่เต็มไปด้วยความไม่พึงพอใจ และพวกนักปฏิวัติในบรรดากลุ่มนักวิชาชีพและผู้มีการศึกษา ซึ่งผูกติดอยู่อย่างหลวม ๆ (ถ้าจะผูกติดอยู่กับอะไรบางอย่าง) กับโครงสร้างที่เป็นสถาบัน

เช่นเดียวกับพวกชาวฝรั่งเศสร่วมสมัยที่เคยกล่าวถึงแล้วในตอนต้น พวกเหล่านี้เป็นคนหนุ่มที่ได้รับการศึกษาสูง แต่รู้สึกว้าในบรรยากาศอันพื้นเพอของเยอรมนี พวกเขาได้รับการอบรมให้เป็นสิ่งที่เราอาจเรียกในปัจจุบันนี้ว่า “โตขึ้นมาอย่างไรส่าระ” ดังนั้น พวกเขาจะนั่งกันเป็นชั่วโมง ๆ อยู่ในร้านกาแฟและโรงเบียร์ หรือโฉบจากชาลียงหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ที่ซึ่งเขาจะได้รับการยกย่องจากพวกเสรีนิยมที่เคร่งขรึมว่าเป็นคนหนุ่มที่มีความจริงจังและกล้าหาญ พวกเขาได้รับความพึงพอใจจากสิ่งเหล่านี้ และแน่นอน พวกเขาได้ลับปัญญาของเขาในการแลกเปลี่ยนทางวิชาการอันเป็นประกายไฟซึ่งเป็นลักษณะของการชุมนุมของพวกเขา แต่กิจกรรมทางวิชาการอันอ่อนไหวเหล่านี้เหมือนกับเครื่องยนต์ที่มีพลังที่วิ่งไปโดยเปล่าประโยชน์

ในบรรดาสหายนในเบอร์ลิน มาร์กซ์ได้พบเพื่อนและพันธมิตร ซึ่งเขาสามารถร่วมในการอยู่ชายขอบ ซึ่งแต่ก่อนนี้เขาต้องทรมานอยู่โดยลำพัง ลักษณะการเขียนของมาร์กซ์ในงานชิ้นแรก ๆ ของเขาแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมซึ่งความคิดของเขาได้เติบโตขึ้น มันเป็นลักษณะซึ่งต้องการที่จะเรียกร้อง ไม่ใช่ต่อพวกนักวิชาการธรรมดา ๆ แต่ต่อกลุ่มคนนอกสังกัดเช่นกันที่มีขนาดเล็กและรู้จักกันเฉพาะไม่กี่คน งานเขียนนั้นเต็มไปด้วยการกล่าวถึงอย่างคลุมเครือเกี่ยวกับการทะเลาะกันภายในบรรดาพวก

เฮเกลหนุ่ม ซึ่งผู้อ่านธรรมดาไม่อาจจะคาดหวังว่าจะเข้าใจได้ แต่มันเป็นการแสดงถึงความชำนาญในวิชาวิธีอย่างหลักแหลม เป็นการใช้ถ้อยคำที่เตือนให้นึกถึงการโต้ว่าที่อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของมันได้อย่างชำนาญ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าภาษาเช่นนี้บางส่วนแสดงออกถึงความพยายามที่จะเทียบกับภาษาของเฮเกล แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นลักษณะของการอภิปรายภายในระหว่างมิตรสหาย ซึ่งมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย ไม่เป็นการนำเอาแปลกใจที่มาร์กซ์ตัดสินใจที่จะไม่พิมพ์งานเหล่านี้ส่วนใหญ่ เมื่อถึงเวลาที่เขาจากไปปารีส เขาได้แตกแยกกับสหายในอดีตของเขาส่วนใหญ่แล้ว ถึงแม้เขาได้เลิกนับคนเหล่านี้ว่าเป็นผู้ฟังของเขา แต่ที่จริงแล้ว เขายังคงเขียนในลักษณะที่ได้ตอบเป็นการภายในกับพวกเขา โจมตีพวกเขาด้วยความชำนาญแบบวิชาวิธี ซึ่งเขาได้รับจากการสมาคมกับพวกเขาอย่างดุเดือด

แต่แม้ในงานเขียนชิ้นแรก ๆ เหล่านี้ เราพบใจความซึ่งมีลักษณะวิเคราะห์และพรรณนาซึ่งดูห่างไกลเหลือเกินจากลักษณะประทัดไฟแบบวิชาวิธี ซึ่งมาร์กซ์ใช้ในการต่อสู้ภายในกับอดีตสหายของเขา เราอาจคาดคะเนว่าประสบการณ์สั้น ๆ ของเขาในฐานะนักเขียนและบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวัน เมื่อตอนที่เขาแสดงตนเองต่อสาธารณชนที่มีการศึกษากลุ่มที่ใหญ่กว่า มีประโยชน์แก่เขา ลักษณะในการอรรถาธิบายในงานเขียนของเขาสำหรับหนังสือพิมพ์ *Rheinische Zeitung* ถึงแม้จะยังเห็นได้ชัดว่ามีความชำนาญแบบวิชาวิธีในระดับสูง ก็เห็นได้ชัดว่าแตกต่างจากงานเขียนในช่วงก่อน ๆ ของเขา เขาไม่ได้พยายามที่จะเอาชนะคู่แข่งต่อสู้โดยการใช้อารมณ์คายอันฉลาดหลักแหลม แต่พยายามแทนที่ที่จะใช้เหตุผลที่จะชักชวนให้เชื่อโดยการโต้แย้งอย่างมีระบบและหลักฐานที่เป็นจริง

ทั้งลักษณะของความคิดและการโต้แย้งซึ่งมาร์กซ์ได้พัฒนาตั้งแต่สมัยยังเป็นกบฏหนุ่มในบรรยากาศอันรุนแรงของพวกไม่แยแสอะไรในเบอร์ลิน และการคิดและการเขียนโดยวิธีอันแตกต่างออกไป ซึ่งเป็นลักษณะการเขียนแบบหนังสือพิมพ์ของเขา ในภายหลังจะได้มาผสมผสานกันในงานเขียนเมื่อเขาบรรลุวุฒิภาวะแล้ว

กลุ่มผู้ฟังที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพ

กลุ่มคนชั้นกลางที่มีการศึกษาในฝรั่งเศสเป็นกลุ่มผู้ฟังสำหรับนักเขียนฝรั่งเศส ซึ่งหาไม่ได้ในกลุ่มผู้ฟังเยอรมัน นอกจากคนที่มีการศึกษา เช่นไฮน์ นักเขียนเยอรมันซึ่งถูกเนรเทศ ต้องฟังกลุ่มพวกเดียวกันกับตนเองเป็นหลักและสาธารณชนกลุ่มใดก็ได้ที่บ้านเกิดที่ผู้ตรวจข่าวอนุญาตให้พวกเขาเข้าถึงได้ สิ่งนี้อาจจะอธิบายได้ในบางส่วนถึงคุณภาพที่เข้าใจยาก จำกัด และไม่เติบโตของงานเขียนของพวกผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่ แต่นอกเหนือไปจากกลุ่มของพวกผู้ถูกเนรเทศที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันในปารีส พวกนักเขียนบีกซ้ายในหมู่พวกเขาเองได้ค้นพบกลุ่ม ๆ หนึ่ง ซึ่งพวกเขาสามารถแสดงตัวเองได้ทั้งในบุคคลและในงานเขียน คือพวกช่างฝีมือและคนงานหัตถกรรมผู้ซึ่งเช่นเดียวกับพวกเขา ได้จากบ้านเกิดมาเนื่องจากถูกข่มเหงในกิจกรรมและความเชื่อ

ในการติดต่อของเขาเกือบทุกวันกับคนเหล่านี้ เช่นเดียวกับการค่อย ๆ รู้จักคุ้นเคยกับนักเขียนสังคมนิยม ผู้ซึ่งไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง พยายามที่จะแสดงออกซึ่งความปรารถนาของพวกเขาและแสดงความปรารถนาอันยังไม่ค่อยสมบูรณ์นี้ให้เป็นถ้อยคำ มาร์กซ์ได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นสังคมนิยม จากเวลานี้เป็นต้นมา พลังงานทางปัญญาอันเกือบจะมหาศาลราวปีศาจของเขาไม่

ได้ทำงานอย่างสูญเปล่าอีกต่อไป มันถูกใช้ไปในการรับใช้จุดมุ่งหมายทางการเมืองของเขา งานของนักปรัชญาที่ต้องการจะเข้าใจโลกได้ถอยหลังให้กับความมุ่งหมายทางการเมืองที่มุ่งมันจะเปลี่ยนโลก

ระหว่างช่วงปีในปารีสและบรัสเซลส์ มาร์กซ์รู้จักปัญญาชนชั้นนำหลายคนในฐานะผู้เสมอกัน รวมทั้งไฮน์และรุเก้, พรูดองและบากูนิน ผู้ซึ่งมีความแตกต่างกันในชาติกำเนิดและรูปแบบของความคิดมากกว่ากลุ่มที่ค่อนข้างจะคล้ายคลึงกันของพวกเขาหนุ่มๆที่ไม่แยแสกับอะไรซึ่งเคยเป็นสหายของเขาในเบอร์ลิน และเมื่อแวดวงเพื่อนและคนรู้จักของเขากว้างขึ้น การอ่านของเขาก็กว้างขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ตอนนั้นเขายังได้มีการติดต่อกับคนงานเยอรมันและคนงานต่างชาติ ซึ่งถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่มีการศึกษาและมีความรู้เท่าสหายปัญญาชนของเขา ก็ได้แสดงออกถึงความแข็งแกร่งทางจริยธรรมและบุคลิกอันมีพลังซึ่งมาร์กซ์ชื่นชมอย่างมาก ที่แน่ ๆ เขาจะได้ทะเลาะกับพวกเขาส่วนใหญ่ ไม่ช้าก็เร็ว เช่นเดียวกับที่เขาได้แตกแยกกับสหายปัญญาชนเกือบทั้งหมดที่เขาพบในปารีส กระนั้นก็ตามกรรมกรจะยังคงเป็นกลุ่มผู้พึ่งอันพิเศษที่เขาจะเสนอความคิดเห็น ถึงแม้จะเป็นเพียงในจินตนาการ เช่นเมื่อตอนที่อยู่เกือบตัวคนเดียวในลอนดอน ซึ่งเขาไม่มีการติดต่อโดยตรงกับกรรมกรคนใดเลย

ถึงแม้ทั้งมาร์กซ์และกองด์ (ในช่วงหลัง ๆ ของเส้นทางชีวิต) จะเสนอตัวเองต่อกรรมกร มันก็จำเป็นที่จะต้องเน้นว่าลักษณะของความสัมพันธ์ของเขาต่อกลุ่มผู้พึ่งแตกต่างกันโดยพื้นฐาน กองด์อบรมกรรมกรที่เป็นผู้บูชาเขา พวกเขาเป็นพวกที่เรียบง่ายในด้านจิตใจ ซึ่งต้องถูกนำไปสู่สังคมนิยมโดยการเรียกร้องอันเต็มไปด้วยอารมณ์ต่อเครื่องมือทางปัญญาอันจำกัดของพวกเขา ในทางตรงกันข้าม มาร์กซ์ไม่เคยอบรมกรรมกร เขาพยายามที่จะ

ให้การศึกษากับพวกเขาแทนเพื่อที่พวกเขาจะได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของศาสตร์ใหม่ ซึ่งเขากำลังพัฒนาขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขา ในการพยายามที่จะสร้างความตระหนักแก่พวกเขาในเรื่องความยากลำบากและความขาดแคลนของพวกเขาเอง ในการทำให้เขามีความสำนึก เขาต้องการที่จะยกพวกเขาให้อยู่เหนือระดับซึ่งเงื่อนไขทางสังคมอันขาดแคลนของพวกเขาได้ทำให้เขาเป็นเช่นนั้น สิ่งที่แนวความคิดแบบจิตนิยมเยอรมันและนักจิตนิยมกรีกมีมาก่อนได้พยายามสอนมนุษย์แต่ละคนว่า ชีวิตที่ไม่เคยได้รับการพิจารณา ไม่มีค่าควรแก่การมีชีวิต และมนุษย์ได้รับเกียรติของตนโดยผ่านความสำนึกเท่านั้น มาบัดนี้ มาร์กซ์ได้พยายามที่จะสอนมนุษย์ทั้งชนชั้น

มีองค์ประกอบทางด้านโฆษณาชวนเชื่ออยู่ในคำสอนของมาร์กซ์บ้าง และสิ่งเหล่านี้เองที่ในตอนหลังซอเรล (Sorel) ได้พยายามที่จะสร้างแนวความคิดของเขาเกี่ยวกับความเชื่อปรัมปรา (myths) อันมีประโยชน์ แต่จุดหลักของงานเขียนของมาร์กซ์เป็นอีกอย่างหนึ่ง เขาต้องการแสดงให้เห็นชนชั้นกรรมาชีพเห็นว่า สิ่งที่แท้จริง คืออะไร โดยผ่านการให้ความกระจ่างอย่างมีเหตุผลและการให้การศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ พวกเขาจะถูกเพิ่มพลังให้เข้าสู่การกระทำไม่ใช่จากการให้คำแนะนำในแง่จริยธรรมอันไร้ผลหรือการเรียกร้องต่อความรู้สึกของพวกเขา แต่โดยการวาดภาพความเป็นจริงตามที่เห็นได้เมื่อสิ่งที่ทำให้มีติดบอดทางอุดมการณ์ได้ถูกละทิ้งไปแล้ว สิ่งที่อยู่เบื้องหลังงานเขียนของมาร์กซ์ในช่วงที่เจริญเติบโตแล้ว คือ *การแสวงหาความจริงทางสังคม* ด้วยเหตุผลอันนี้เองที่มาร์กซ์ในความพยายามที่จะสร้างลัทธิทางวิทยาศาสตร์เพื่อรับใช้ชนชั้นกรรมาชีพ ยังได้ให้มรดกแก่ผู้ซึ่งถึงแม้จะมีความรู้สึกรุนแรงทางสังคมร่วมกับเขาเพียงแค่ส่วนหนึ่ง ถ้าพอจะมีบ้าง แต่

ก็ยังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเขาในความสนใจที่จะเข้าใจมิติทางสังคมของ
ความผันแปรของมนุษย์บนโลก

มนุษย์มักจะแสวงหามนุษย์คนอื่น ซึ่งเขาคิดว่าข้อเรียกร้องของเขาจะ
ดึงดูดความสนใจ ในแง่นี้ เขาแสวงหาคนที่เข้ากันได้และมีความรู้สึกที่
เหมือนกัน หลังจากที่ได้พบผู้ฟังกลุ่มเล็ก ๆ ในบรรดาปัญญาชนฝ่ายซ้ายที่
เห็นอกเห็นใจเขาและในบรรดากรรมกร มาร์กซ์ได้พยายามสร้างกลุ่มผู้ฟัง
ขึ้นมา โดยการให้การศึกษาแก่กรรมกรด้วยปากเปล่าและด้วยตัวหนังสือ
เขาช่วยพวกเขาให้เข้าถึงความซับซ้อนของงานเขียนของเขา ดังนั้นจึงเป็น
การสร้างช่องทางในการแสดงออกของลัทธิของเขา นี่เป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม
กับองค์ผู้ซึ่งทุกข์ทรมานจากการที่มีความต้องการงานของเขาน้อยมาก จน
กระทั่งในที่สุดเขาทำให้มันราคาถูกลงในความพยายามที่ต้องการจะถูกรับฟัง

ในเวลาเดียวกัน มาร์กซ์ปรารถนาอยู่เสมอที่จะเรียกร้องความสนใจ
จากมาตรฐานที่สูงที่สุดของชุมชนวิทยาศาสตร์ในยุคของเขา ถึงแม้เขาจะ
เขียนถึงพวกปฏิปักษ์ “นายทุน” ของเขาด้วยความดูถูก เขาก็ห่างจากท่าที
ของสำนักศิษย์ระดับพื้น ๆ ธรรมดารุ่นหลังเขา ผู้ซึ่งคิดว่าลัทธิมาร์กซิสต์ได้ให้
เครื่องคำประกันแก่พวกเขาที่จะไม่สนใจ “วิทยาศาสตร์แบบนายทุน” ของ
เพื่อนร่วมสมัย สำหรับคนเหล่านี้ ลัทธิมาร์กซิสต์ได้กลายเป็นที่พักพิงแห่ง
สุดท้ายของพวกที่ไม่มีพรสวรรค์และไร้ความสามารถ ซึ่งไม่สามารถสร้าง
ทางของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในอุทยานวิชาการ มาร์กซ์เองนั้นอยู่ห่างไกล
จากวิธีการคิดเช่นนั้น อาจจะเป็นจริงที่สุดในช่วงสุดท้ายของชีวิตความคิดของ
เขาไม่ยืดหยุ่น (rigid) จนกระทั่งสิ่งที่เวอร์นอน พาร์ริงตัน (Vernon

Parrington)* เคยกล่าวถึง อินคริส แม็ทเธอร์ (Increase Mather)** ว่า “เขาเปิดหน้าต่างความคิดของเขาจากพายุของลัทธิใหม่” อาจใช้ได้กับมาร์กซ์ เช่นกัน อย่างไรก็ตามตลอดชีวิตส่วนใหญ่ของเขา เขาได้ให้เกียรติแก่นักคิดส่วนใหญ่แห่งโลก “นายทุน” ด้วยการศึกษาพวกเขาอย่างจริงจัง งานของ คาร์ลวินประทับใจเขาอย่างลึกซึ้ง และเช่นที่สมุดบันทึกหลายเล่ม และงานที่ตีพิมพ์ของเขาได้พิสูจน์อย่างพอเพียง เขาทำการต่อสู้อันใกล้ชิดอย่างต่อเนื่องกับปฏิบัติของเขาใน “โลกนายทุน” และดังนั้นจึงทำให้พวกเขาเป็นเป้าหมายอันมีคุณค่าของสงครามปากกาของเขา

ตั้งแต่สมัยในปารีสและบรัสเซลส์ มาร์กซ์ได้สร้างภาพพจน์ใหม่สำหรับตัวเขาเองในฐานะผู้แสวงหาข้อเท็จจริงใหม่เกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคมแก่ชนชั้นกรรมาชีพ เขาจะนำความคิดจากการค้นคว้าอย่างอิสระและจากการวิพากษ์วิจารณ์อย่างใกล้ชิดกับนักคิดทางสังคมคนสำคัญๆ ทั้งในรุ่นเขาและรุ่นก่อนเขา มาให้กรรมากร เองเกลส์ได้สรุปเรื่องนี้เมื่อเขาเขียนว่า “เราไม่มีความปรารถนาที่จะประกาศข้อสรุปที่เป็นวิทยาศาสตร์ใหม่เหล่านี้ในฉบับอันหนักอึ้งสำหรับนักปราชญ์โดยอาชีพ ในทางตรงกันข้าม เราทั้งสองได้เข้าไปอยู่ในขบวนการทางการเมืองอย่างสิ้นเชิง เรามีความสัมพันธ์กับโลกของผู้มีการศึกษา... และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกรรมากรที่มีการจัดองค์การ เรามีหน้าที่ที่จะวางทฤษฎีของเราอยู่บนรากฐานทางวิทยาศาสตร์อันมั่นคง แต่ก็เป็นการของเราที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันที่จะต้องจูงใจกรรมาชีพชาวยุโรป”⁷⁰

* นักประวัติศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลในความคิดทางประวัติศาสตร์คนหนึ่งของสหรัฐ (1871 -- 1929)

** ข้อศาสนาจารย์และรัฐบุรุษแห่งนิวอิงแลนด์ ผู้มีชื่อเสียง (1639-- 1723)

⁷⁰ อ้างใน Edmund Wilson, *To the Finland Station* (New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1940), p. 163.

ความโดดเดี่ยวและการอยู่ขบถขบถ

ในสมัยที่อยู่ในปารีสและบรัสเซลส์ มาร์กซ์สามารถทำงานในช่วงก่อนข้างสั้นในสภาพแวดล้อมซึ่งสหายที่มีรสนิยมตรงกันและผู้ฟังชนชั้นกรรมกรที่สนใจมีอยู่พร้อม ๆ กัน ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ที่หนังสือ *The Communist Manifesto* ได้เกิดขึ้น แต่เมื่อมาร์กซ์ตั้งถิ่นฐานในลอนดอน หลังจากการสลายลงของภาพลวงตาของการปฏิวัติซึ่งสั้นมากในปี 1848 เขาไม่มีส่วนประกอบอันโชคดีของสหายที่เป็นแรงกระตุ้น และผู้ฟังที่เข้าใจที่เขาเคยมีบนทวีปยุโรป

ส่วนหนึ่งเป็นเพราะนิสัยอันชอบทะเลาะเบาะแว้งและชอบเอาชนะ แต่ส่วนใหญ่เนื่องจากเหตุผลทางทฤษฎี มาร์กซ์เกือบจะอยู่ลิ่งพังโดยคนเดียวอย่างสมบูรณ์ในช่วงแรกของการเนรเทศในลอนดอน เขาตระหนักได้ไม่นานว่าความฝันเรื่องการปฏิวัติของเพื่อนผู้ลี้ภัยของเขาก็แค่นั้น คือความฝันซึ่งห่างไกลจากรากฐานอันจริงจังของความเป็นจริง ดังนั้น เขาจึงถอนตัวให้มากเท่าที่จะทำได้จากการสมาคมกับพวกเขา กระนั้นเขาก็มีฐานะทางสังคมเช่นเดียวกับพวกเขา คือเป็นคนแปลกถิ่น เป็นคนซึ่งตามศัพท์ของ จอร์จ ซิมเมล (Georg Simmel) ไม่ใช่ผู้พักแรมอยู่ที่นั่นและจากไปวันรุ่งขึ้น แต่เป็นผู้ซึ่งตั้งอยู่ โดยปราศจากการพัฒนาความผูกพันทางอินทรีย์กับโลกแวดล้อมที่เป็นลักษณะของท้องถิ่น จินตนาการที่เป็นตัวอักษรอันยอดเยี่ยมของเอ็ดมันด์ วิลสัน (Edmund Wilson) บรรยายสภาพอันมีลักษณะเฉพาะของพวกเขาถูกเนรเทศว่า

ชีวิตของพวกเขาถูกเนรเทศทางการเมืองบ้วยใช้ด้วยลักษณะทางจิตใจพิเศษซึ่งคนที่มิมีแผ่นดินอยู่ไม่สามารถจะจินตนาการได้ คน

เหล่านี้ ซึ่งหลักการและความสนใจของพวกเขาให้ยกเขาให้ยู่เหนือประชาชนธรรมดา บัดนี้เมื่อปราศจากรากฐานของพลเมืองและความสัมพันธ์ในเชิงอินทรีย์กับสังคม พบว่าตัวของพวกเขาได้ตกลงเป็นแค่บางสิ่งซึ่งเล็กลง และถึงแม้นอกเหนือไปจากความยากลำบากที่พวกเขาถูกเนรเทศประสบในการทำงานทำและสร้างมิตรสหายในต่างแดน ก็ยังลำบากสำหรับเขาที่จะปรับตัวในสถานที่ใหม่ ที่จะสร้างอาชีพใหม่สำหรับตนเอง เพราะเขาอยู่โดยมีความหวังเสมอที่จะกลับไปบ้าน เมื่อระบบการปกครองที่ทำให้เขาถูกเนรเทศล้มเหลวลง⁷¹

ในปีแรก ๆ ในลอนดอน มาร์กซ์มีชีวิตอยู่ในการเนรเทศสองต่อ เขามีการติดต่อกับนักคิดเยอรมันหรืออังกฤษน้อยมากและเขายังแยกตัวจากพวกผู้ลี้ภัยด้วย ในเดือนกุมภาพันธ์ 1815 เองเกลส์เขียนถึงมาร์กซ์ว่า “เราเริ่มจะเข้าใจมากขึ้น ๆ ว่า การอพยพออกนอกประเทศเป็นสถาบันซึ่งใคร ๆ ที่ไม่สามารถถอนตัวจากมันจำเป็นต้องกลายเป็นคนโง่ เป็นลา และคนเลวสามัญ” และมาร์กซ์ตอบว่า เขายินดีต้อนรับ “ความโดดเดี่ยวที่เปิดกว้างและมีเกียรติภูมิสูง ซึ่งเราสองคน คุณและผม กำลังเผชิญอยู่ มันสอดคล้องกับฐานะของเราและหลักการของเรา”⁷² ในจดหมายฉบับเดียวกันเองเกลส์ยังบอกมาร์กซ์ว่าพวกเขาต้องเขียน “หนังสือที่มีสาระ” ซึ่งพวกเขาไม่จำเป็นต้อง “กล่าวถึงพวกแมงมุมเหล่านี้ในโลกของผู้ลี้ภัย” ความโดดเดี่ยวและการอยู่ชายขอบ การตัดขาดจากความสัมพันธ์เกือบทั้งหมดกับสหาย

⁷¹ Ibid., p. 221.

⁷² Marx—Engels, *Correspondence, 1846—1895* (New York: International Publishers, 1934).

และผู้ร่วมงานในอดีต ทำให้มาร์กซ์สามารถสร้างระยะห่างอันจำเป็นจากภารกิจประจำวันและทู่ตนเองอย่างเต็มที่ที่แก่งานสำคัญของเขาเรื่อง *Das Kapital* ภายใต้ร่มเงาอันปกป้องของบริติชมิวเซียม

ในปีเหล่านั้น มาร์กซ์มีสานุศิษย์ที่จงรักภักดีเพียงสองสามคนเท่านั้น แต่เขามีเองเกิลส์เป็นคู่ร่วมงาน เป็นคู่ได้ตอบที่มั่นคง ความสำคัญของเองเกิลส์ต่อชีวิตของมาร์กซ์ไม่สามารถถูกประเมินว่าสูงเกินไป เองเกิลส์เห็นด้วยกับความคิดทางทฤษฎีของมาร์กซ์ทั้งหมด แต่เขาไม่ใช่คนประเภทพูดครีโดยอัตโนมัติ ตัวเขาเองเป็นคนที่มีพรสวรรค์มาก มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างวิพากษ์วิจารณ์ในระดับสูง เพราะความชื่นชมที่เขามีต่อมาร์กซ์อย่างลึกซึ้ง เขาจึงมักจะหล่นลงไปอยู่ในบทบาทของทายาทที่มีพรสวรรค์และอบอุ่น ถึงแม้เขาจะอ่อนกว่าเพียงแค่สองปีเท่านั้น นี่หมายความว่ามาร์กซ์ไม่ได้อยู่กับคนเดียวทั้งหมดในความโดดเดี่ยวของเขา และหมายความว่าเขาสามารถรับความยากลำบากของการอยู่ชายขอบด้วยความง่ายขึ้น โดยถูกหนุนหลังโดยอย่างน้อยคน ๆ หนึ่งซึ่งเต็มใจที่จะร่วมในสิ่งนี้กับเขาจนถึงที่สุด⁷³

เองเกิลส์เป็นคนติดดิน เป็นรูปธรรมมากกว่า และมีปัญหาน้อยกว่ามาร์กซ์ เขาเป็นตัวแทนเสถียรอันมั่นคงของความเป็นจริงแก่มาร์กซ์ ถ้าปราศจากการชี้แนะจากเขา มาร์กซ์จะถูกปล่อยให้ออกห่างจากความเป็นจริงไกลเกินไป เข้าไปในอาณาจักรของนามธรรม เอ็ดมันด์ วิลสัน เขียนว่า "เองเกิลส์เป็นคนเดิมหน้าและรูปร่างอันว่างเปล่าของกรรมาชีพนามธรรมของมาร์กซ์ [ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น—ผู้แปล] และนำเขาไปยังบ้านจริง ๆ และ

⁷³ Arnold Kuenzli, *Karl Marx : Eine Psychographie* (Wein : Europa Verlag, 1966), p. 377.

โรงงานจริง ๆ”⁷⁴ เป็นไปได้ถ้าปราศจากเองเกลส์ มาร์กซ์จะไม่สามารถแยกตัวเองออกมาจากการอนุমানอันเข้าใจยากซึ่งนักวิจัยผู้เปล่าเปลี่ยวในบริติชมิวเซียมมีแนวโน้มที่จะเป็นอยู่แล้วโดยนิสัย

นอกจากงานหนังสือพิมพ์ที่ได้รับค่าจ้างจาก *The New York Tribune* มาร์กซ์ไม่เคยเขียนให้แก่หนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่สังคมนิยมเลย เขาไม่พยายามที่จะหาสาธารณชนในกลุ่มคนอ่านที่มีการศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับรายใหญ่ของหนังสือปริทัศน์รายสัปดาห์หรือรายเดือนในยุควิกตอเรียอังกฤษ เป็นเพียงครั้งคราวเท่านั้นที่เขาเขียนให้หนังสือของพวกผู้ลี้ภัยหัวรุนแรงในอังกฤษและทวีปยุโรป งานทางประวัติศาสตร์สองชิ้นของเขาเกี่ยวกับการปฏิวัติปี 1848 และเหตุการณ์หลังจากนั้นยังคงเขียนขึ้นเพื่อกลุ่มผู้ฟังใหม่พวกหัวรุนแรงยุโรป ในงานเหล่านี้มาร์กซ์ได้คาดหวังว่าจะมีการปฏิวัติเกิดขึ้นใหม่ และเมื่อในช่วงทศวรรษ 1850 และ 1860 มันไม่ได้เกิดขึ้น เขาก็ไม่มีกลุ่มผู้ฟังใดๆ เลย เนื่องจากตัดขาดตนเองออกจากผู้ที่ยังหลงเหลือมาจากปี 1848 ปีเหล่านั้นเป็นปีแห่งความทุกข์ยากทางร่างกายและจิตใจสำหรับมาร์กซ์ แต่เขาได้รับการค้ำจุนจากเองเกลส์ ผู้ฟังอันทรงเกียรติคนเดียวของมาร์กซ์ เช่นเดียวกับจากคนฟังกรรมกรสังคมนิยมในจินตนาการ ซึ่งเขาเขียน *Das Kapital* เพื่อประโยชน์ของคนเหล่านี้

อรรถกถาใน *Das Kapital* และงานเขียนที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละบท บางครั้ง เช่นในบทที่มีชื่อเสียงเรื่อง “The Working Day” ลักษณะการเขียนเข้าใจง่าย ถูกจูงใจโดยอารมณ์รุนแรงในแง่จริยธรรมและเจตจำนงที่จะชักจูงให้คล้อยตาม ในบางครั้ง เช่นในบางบทในเล่มที่หนึ่งและมากยิ่งขึ้นในเล่มหลัง ๆ ลักษณะการเขียนเข้าใจยากและ

⁷⁴ Wilson, op. cit., p. 147.

คลุมเครือ มั่นคงแน่นและทึบเช่นเดียวกับบรรยากาศในห้องที่เต็มไปด้วยควันและไม่มีการระบายอากาศซึ่งมาร์กซ์ถูกบังคับให้เขียน พออีกครั้งหนึ่งเราพบจินตนาการอันรุนแรงเต็มไปด้วยหมอก การข่มขืน การกดขี่ การทารุณกรรม และการสังหารหมู่ ความตายก่อนกำหนด ศพที่เต็มไปด้วยหมอก แวมไพร์ ซึ่งมีชีวิตจากโลหิตของเหยื่อ ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงราคาในด้านจิตใจอันมหาศาล และความโกรธแค้นที่อยู่ภายใต้หน้ากากอันสงบและหยิ่งยโสโอหัง ซึ่งมาร์กซ์มักจะแสดงต่อโลก

ตำแหน่งของมาร์กซ์ที่อยู่ตรงชายขอบสุดของสังคมของเขาผนวกกับการปฏิเสธผู้ฟังที่มีอยู่จริง ๆ เพื่อผู้ฟังในจินตนาการที่ยังมาไม่ถึง เป็นสาเหตุของข้อบกพร่องบางประการเช่นเดียวกับเป็นสาเหตุของความเข้าใจได้ง่ายของทฤษฎีของเขา ในฐานะคนนอก เขาสามารถที่จะมองเห็นรอยแยกของคฤหาสน์อันใหญ่โตของสังคมทุนนิยม ซึ่งจะยังคงซ่อนเร้นจากผู้พำนักที่มั่นคงกว่า การเข้าใจอย่างถ่องแท้เด็ดขาดของมาร์กซ์ในความขัดแย้งและความขัดแย้งภายในของสังคมทุนนิยม ได้มาด้วยราคาของความเปล่าเปลี่ยวและการเนรเทศ เอ็ดมันด์ วิลสัน อาจจะถูกเมื่อเขาเขียนว่ามาร์กซ์พบกุญแจสู่ประสบการณ์อันใหญ่กว่าของสังคมภายใต้ทุนนิยมจากประสบการณ์ของเขาเอง “ความบาดเจ็บของเขาสะท้อนตนเองออกมาใน *Das Kapital* เป็นความบาดเจ็บของมนุษยชาติภายใต้อุตสาหกรรมนิยมและคนที่มึนงงที่เจ็บช้ำและโกรธเกรี้ยว ซึ่งอยู่ในโลกอย่างไม่สบายใจเท่านั้น จะสามารถตระหนักและเห็นสาเหตุของการทารุณกรรมรวมหมู่ของมนุษยชาติ การปะทะกันอันดุร้าย อาการปวดร้าวอันหยั่งรู้ไม่ได้ ซึ่งเป็นความหายนะของยุคสมัยของการค้ากำไร”⁷⁵

⁷⁵ Ibid., p. 316.

ความเดือดดาลสังคมและการมองเห็นโลกที่ดีกว่าที่จะมาถึงเป็นแรงกระตุ้นซึ่งผลักดันให้มาร์กซ์ค้นคว้าการทำงานของระบบทุนนิยมอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และมีรายละเอียดมากขึ้น หากปราศจากสิ่งเหล่านี้ คงไม่มี *Das Kapital* เกิดขึ้น สถานการณ์ส่วนตัวของเขา ความทุกข์ยากอันแสนสาหัสของความโดดเดี่ยวและการอยู่ชายขอบโดยผลของมัน เป็นเชื้อเพลิงและเพิ่มเชื้อเพลิงของความรู้สึกโกรธแค้นและเดือดดาลซึ่งบันดาลใจงานของเขา ชีวิตส่วนตัวของเขาซึ่งเต็มไปด้วยความเครียดและความขัดแย้งทำให้เขาเห็นความขัดแย้งและการแข่งขันว่าเป็นพลังจูงใจสูงสุดที่ซ่อนเร้นอยู่ในประวัติศาสตร์มวล

ทหรศนะและความเข้าใจของมาร์กซ์ส่วนใหญ่ได้มาจากฐานะทางสังคมของเขา แต่เจ้าความโดดเดี่ยวซึ่งทำให้เขาสามารถมองข้ามความฉลาดอันเป็นประเพณีแห่งยุคนั้น และสามารถเจาะลึกเข้าไปในชั้นของความจริงทางสังคมซึ่งไม่เคยถูกแตะต้องมาก่อนจากการวิจัยของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญคนใด ก็เป็นส่วนหนึ่งของข้อบกพร่องของงานของเขาด้วย การปราศจากสหายและเพื่อนร่วมงาน ปราบกฏให้เห็นในการถือแต่หลักโดยไม่ดูความจริงและความไม่ยืดหยุ่น ในข้อวินิจฉัยหลายประการของเขา ต้องยอมรับว่าเขาพยายามเสมอที่จะเขียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักฐานทางวิชาการซึ่งเขามีร่วมกับปฏิบัติ "นายทุน" ของเขา อย่างไรก็ตาม การปราศจากผู้วิจารณ์ที่มีความรู้จะเป็นเหตุผลส่วนใหญ่ของความผิดพลาดในเชิงตรรกะและในเชิงสาระใน *Das Kapital* ซึ่งเป็นความผิดพลาดซึ่งผู้วิจารณ์ในรุ่นหลังยินดีที่จะชี้ให้เห็น

ก่อนการก่อตั้งสมัชชาสากลในปี 1863 มาร์กซ์ไม่เคยสามารถแน่ใจได้เลยว่าเขาเขียนสำหรับใคร หลังจากนั้นเขาก็ได้รับบทบาทร่วมของนัก

วิชาการและนักการเมืองอันมีความสุขอีกครั้ง ซึ่งเขาเคยมีอยู่ในช่วงสั้น ๆ ในตอนปลายทศวรรษ 1840 ขบวนการแรงงานที่เขาได้ปลุกให้มีชีวิตขึ้นมา ได้กลายเป็นผู้รับฟังงานของเขา สมัชชาสากลได้สร้างโครงสร้างความต้องการ (demand structure) สำหรับงานเขียนของเขาซึ่งได้ขาดหายไปเป็นเวลานาน เขาไม่จำเป็นต้องเขียนเพื่อเองเกลส์หรือสำหรับผู้ฟังแห่งอนาคตในจินตนาการอีกต่อไป แต่สามารถเขียนเพื่อคนที่มีชีวิตจริง ๆ ผู้ซึ่งเริ่มจะมองเขาว่าเป็นแหล่งกำเนิดของสังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการยากที่จะจินตนาการว่าโชคชะตาของ *Das Kapital* จะเป็นอย่างไร ถ้าเมื่อว่ามันได้ถูกพิมพ์ก่อนการจัดตั้งสมัชชาสากล ถ้าจะตัดสินจากการต้อนรับในตอนแรกหรือการไม่ได้รับการต้อนรับมากกว่า ในโลกวิชาการและสาธารณชนทั่วไปก็เป็นไปได้ว่า มันอาจจะมีโชคชะตาเช่นเดียวกับงานเขียนทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์หัวรุนแรงและคมกริบในวันก่อน ๆ เช่น พวกนักสังคมนิยมริคาร์เดียน, ทอมัส ฮอดจคินส์ (Thomas Hodgkins), วิลเลียม ทอมป์สัน (William Thompson) และ จอห์น เกรย์ หรือซีสมองติ ปัจจุบันใครอ่านงานเหล่านี้บ้าง?

แต่เช่นที่มันเป็น *Das Kapital* และงานเขียนอื่นของมาร์กซ์ ในไม่ช้าก็ได้รับฐานะเกือบจะเป็นคัมภีร์หลักในขบวนการแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศซึ่งพูดภาษาเยอรมัน อย่างไรก็ตาม เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้น มาร์กซ์เกือบจะถึงจุดสุดท้ายของพลังงานสร้างสรรค์ของเขาแล้ว สุนทรพจน์ที่เขาเขียนในทศวรรษ 1860 และตอนต้นทศวรรษ 1870 ภายใต้ชื่อสมัชชาสากล แสดงให้เห็นว่าเขาอยู่ในจุดสูงสุดของอำนาจในการวิเคราะห์และไวยากรณ์อันสละสลวย แต่หลังจากการปะทะครั้งสุดท้ายกับศัตรูคนสำคัญ

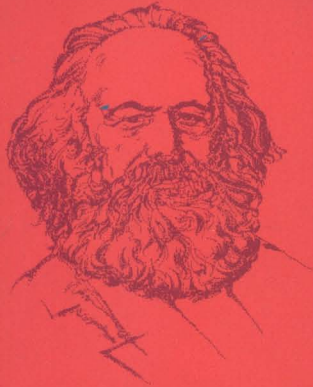
ของเขา บาคูนิิน และการสลายตัวของสมัชชาสากล เขาเขียนน้อยมาก เขาได้พบสาธารณชนผู้ฟังซึ่งเขาปรารถนาโดยตลอด เขาแอบอึมในความรุ่งเรืองจากการมีผู้ติดตามที่ซื่อสัตย์ แต่ถูกเขาไฟได้สิ้นเชื้อแล้ว

สรุป

เนื่องจากเติบโตขึ้นมาในประเทศและดินแดน ซึ่งชนชั้นผู้มีการศึกษา ต้องทนทุกข์อย่างหนักจากความบ่วยไข้ทางจิตใจ ซึ่งเกิดจากมาตรการอันกดขี่ของรัฐบาลและความล้มเหลวโดยทั่วไป เนื่องจากได้หันมามองตนเองว่าเป็นคนซึ่งอยู่ชายขอบ ซึ่งมีความไม่พึงพอใจอย่างหนักกับสภาพกิจกรรมที่เป็นอยู่ มาร์กซ์จึงเตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้วิจารณ์ที่มีหลักการต่อระบบที่เป็นอยู่ อารมณ์ในการวิพากษ์วิจารณ์ของเขาถูกขับให้แหลมคมในบรรยากาศอันร้อนแรงของนิยายห้าวรุนแรงต่างๆ และกลุ่มปรัชญาอันอยู่ในวงจำกัด ความสามารถแบบวิภาษวิธีของเขาได้พัฒนาขึ้นจากการโต้ตอบในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมนิยาย

มาร์กซ์ทุ่มเทตนเองเพื่อเปิดเผยแก่นชนชั้นกรรมาชีพถึงหน้าากทางอุดมการณ์ซึ่งได้บีบบังพวกเขาจากการดำเนินไปจริง ๆ ของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ การพรรณนาและการวิเคราะห์กายวิภาคของสังคมประชาคมเป็นงานที่เขาทำตลอดชีวิต เช่นเดียวกับพวกที่มาก่อนเขาหลาย ๆ คน เขายืนอยู่บนป่าของยักษ์ใหญ่ แต่ทรรศนะอันเจาะลึกของเขาไม่ได้มาจากสาเหตุนี้ แต่เพียงประการเดียว แต่มาจากสถานภาพในฐานะเป็นคนนอกถาวรของเขาเท่า ๆ กัน และจากการปักแน่นในทรรศนะของเขาเกี่ยวกับอนาคต ทรรศนะซึ่งผู้ฟังชนชั้นกรรมาชีพของเขาถูก "กำหนด" ให้ทำให้เป็นจริง เป็นการ

ดีที่นักสังคมวิทยาจะต้องแยกการพยากรณ์ออกจากการวิเคราะห์ แต่เขาควร
จะจำใส่ใจอยู่เสมอว่าในกรณีของมาร์กซ์ สิ่งที่สองจะไม่สามารถเข้าใจได้เลย
ถ้าปราศจากสิ่งแรก และเป็นชะตากรรมอันน่าขันอย่างยิ่งที่ผลงานของคน
ชายขอบผู้ทุกข์ยาก ไม่ได้เป็นประโยชน์เฉพาะแก่ผู้ทุกข์ยากบนโลกดั่งเช่นที่
เขาปรารถนา แต่เป็นประโยชน์แก่นักวิชาการผู้ปราศจากอารมณ์ในวงวิชา
การ ซึ่งเขาต้องใช้เวลาที่เขามีชีวิตอยู่

แนวความคิด
ทฤษฎีทางสังคมวิทยา
ตอน
คาร์ล มาร์กซ์

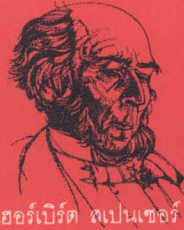
โดย
ลิวอิส เอ. โคเซอร์
แปลโดย
จามะรี พิทักษ์วงศ์

อองต์ด็ กองต์

คาร์ล มาร์กซ์

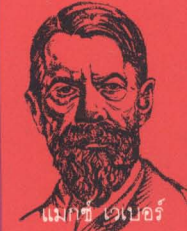
เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์

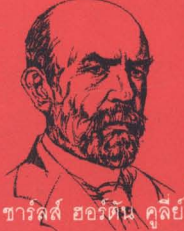
เอมิล เดอร์ไคม์

เกออร์ค ซิมเมล

แมกซ์ เวเบอร์

ชาร์ลส์ ฮอว์คินส์ คูลีย์

ยอร์ดี เฮอร์เบิร์ต เวเบิล